

İlham Əliyevdən dünyaya ədalət dərsi

ADA Universitetində Prezident İlham Əliyevin iştirakı ilə "Yeni dünya nizamına doğru" mövzusunda beynəlxalq forum keçirilib

Əvvəli 1-ci səh.

Avropa ölkələri ilə uzumüddətli əməkdaşlığa gəlisdə, bu ölkələrin bir çoxu ilə Azərbaycan strateji tərəfdaşlığı haqqında Bəyannamə imzalayıb və ya qəbul edib. Beləliklə, artıq quruluşmuş platforma bizə Mərkəzi Asiya və Avropa regionu arasında coğrafi, siyasi, iqtisadi və nəqliyyat körpüsü olaraq önəmli rol oynamağa imkan verir. Biz indiki istəy Avropa İttifaqı və ya Amerika Birləşmiş Ştatları olsun, istərsə də digər beynəlxalq təşkilatlar olsun, Qərbdən Mərkəzi Asiyaya və əlbəttə ki, həmin regionla uzumüddətli əməkdaşlığın qurulmasını planlaşdırılmasın böyük marağın olduğunu bilirik. Azərbaycanın nəzərə alınmamasını mümkünləşdirdiyi olduğunu anlamaq üçün, sadəcə, xəritəyə nəzər salmaq kifayət edərdi. Baxmayaraq ki, Avropada Azərbaycanı növbəti prosedens aymamağı, eyni zamanda, Qafqazda, xüsusilə Cənubi Qafqazda ayrı-ayrı faktorlara maraq istəyən böyük qüvvələr var. Lakin bu səylər əlbəttə ki, uqurla nəticələnməyəcək. Çünki Azərbaycan və Mərkəzi Asiya ölkələri arasında növbəti coğrafiya, eyni zamanda, siyasi, iqtisadi, mədəni əlaqələr tərəfdaşlığın bu unikal ab-havasını yaradır. Beləliklə, Azərbaycan coğrafiyası cəhətdən Cənubi Qafqazda, Xəzər dənizinin sahilində yerləşən bir ölkədir, lakin, eyni zamanda, biz Mərkəzi Asiyaya yaxın, yəni, Yalnız Xəzər dənizi bizi ayırır. Beləliklə, praktiki əməkdaşlıq, nəqliyyat, Orta Dəhliz nəqliyyat-nəzdorən bu körpülər qurmaq və yüksəldəmələr həminləri artırmaq məqsədində çoxlu işlər göçürmü. Çünki Azərbaycanın nəqliyyat infrastrukturuna, xüsusilə dəniz limanına, qoçma-yırma zavoduna, dəmir yolu müəssisələrinə və bu gün yaratıldığı digər logistik infrastrukturumıza yətlərin böyük investisiyalar ömümlürid və ildən-ilə biz təkə Mərkəzi Asiyadan yox, həminəin Azərbaycanın ərazisindən keçməklə Çindən gedən və Avropadan Çinə gedən yətlərin həminəin artırdığını görürük. Həsab edirik ki, bu, vacib bir aktivdir və Mərkəzi Asiya ölkələri ilə münasibətlərini yaxından qurmaq istəyən istənilən beynəlxalq aktor üçün yəndə də xəritəyə və Azərbaycan ilə Mərkəzi Asiya ölkələri liderləri arasında siyasi müstəvidə qarşılıqlı əlaqələrə nəzər salmaq kifayətdir.

Eyni sözləri biz Yaxın Şərq ölkələri və Kərfəz Əməkdaşlığı Şurasına üzv ölkələrə olan güclü əlaqələrimizə də samil edə bilərik. Azərbaycan qarşılıqlı hörmət və maraq əsasında çox güclü əlaqələr qurmuşdur. Biz artıq müxtəlif investisiya layihələri üzərində fəal işləyirik. Eyni sözləri Mərkəzi Asiya ölkələri haqqında da söyləmək olar. Biz bəzi Mərkəzi Asiya ölkələri və Kərfəz Əməkdaşlığı Şurasına üzv ölkələrin bəziləri ilə bir neçə birgə investisiya fondunu yaratmışıq. Beləliklə, bu sinerjiyanı yaradılmış əlbəttə ki, bizim hamımıza fayda verəcək. Bu yaxınlarda - altı ay bundan əvvəl biz Azərbaycan, Qazaxıstan və Özbəkistan arasında Xəzər dənizinin dibi ilə gedəcək yaşıl enerji kabeli dəyiş mühüm bir müqavilə imzalamışdıq. Beləliklə, bu müqavilə Mərkəzi Asiyanın artıq mövcud olan və bəzilərinin üzərində iş gedən geniş enerji resurslarını buraya gətirəcək və Azərbaycanın geniş enerji resurslarına əlavə edəcək, enerji təhlükəsizliyi ilə bağlı Avropa ölkələrinə dəstək olacaq. Hələ ki, söhbət nəft və qazdan gedir. Lakin yaşıl enerjiyəndən elektrik enerjisi yaradılacaq. Bir neçə gün bundan əvvəl Bakıda Cənub Qaz Dəhlizinin Məşvərat Şurasının onənci iclası keçirilmişdir. Onun gündəliyinin bir qismi yaşıl enerjiyə həsr olmuşdur. Beləliklə, daşmalar, yaşıl enerji, təhlükəsizlik, sabitlik və əlbəttə ki, regionumuzun dövlətçiliyi və müstəqilliyini qorumaq üçün birgə səylər mühüm beynəlxalq amildir.

Hikmət Hacıyev: İkinci sual, Stefani Fenkart, Avstriya.

Stefani Fenkart: Bizi qəbul etdiyiniz üçün çox sağ olun, cənab Prezident. Mən Vyanaçadki Beynəlxalq Sülh İnstitutuna calışırım. Mən keçən dəfə də burada idim və Ermənistanla Azərbaycan arasında barışq, vasitəçilik barədə sual vermişdim. Bu dəfə isə daha uzunmüddətli perspektivə yönəlmiş sual vermək istəyirəm. İstərdim ki, yeni dünya düzəni

mövzusunun nəzərdən alaraq, Cənubi Qafqaz ölkələri üçün uzunmüddətli baxışınız haqqında bizi məlumat versiniz və ya yəqin Ermənistan üzrə Azərbaycan arasında sülhün uzun keçəcəyini görürsünüz. Bir-biri ilə razılaşma, sülh sazişinə nail olma nöqtəsinə-nəzərinə bir proses hələ də uzun çəkəcək. Lakin əngəlləri aşmaq olar. Bütün bunlara baxmayaraq, düşüncəm ki, bir Avropa dövləti kimi gələcək də müharibələrin aparılmasının necə mümkün olduğunu və sonra da Avropa İttifaqı kimi institutional formanın alınmasına dair baxış kimi bir fikrə malik olmaq vacibdir. Mən Sizə bu yolla irəliləməyi təklif etmişəm. Lakin, Sizin əvvəl peyk etdiyiniz kimi Avropa cəmiyyətinin nəzərə alaraq, azərbaycanlılar, ermənilər və gürcülərin bəhrələncəyi Cənubi Qafqaz üçün uzunmüddətli baxışınız nə olardı? Təşəkkür edirəm.

Prezident İlham Əliyev: Bəli, hesab edirəm ki, biz nail olunanların müttimkindən orta perspektivli hədəflər haqqında da danışa bilərik. Əfşuslar olsun ki, Azərbaycan ərazilərinin Ermənistan tərəfindən işğalı Cənubi Qafqazda nisbətən inteqrasiya olunmuş region kimi inkişaf etməyə imkan vermədi. Bizim hamımızın bu na imkanı var idi. Lakin Azərbaycan xatı qana qarşı təcavüz və onun izirabı bütün reallaşmasına imkan vermədi. Beləliklə, Cənubi Qafqaz inteqrasiya olunmamışdı. Buna baxmayaraq, iqtisadi və nəqliyyat mərsətləri və əlbəttə ki, enerji təhlükəsizliyi nöqteyi-nəzərindən bu, baş verə bilər. Azərbaycanla Gürcüstan arasında daq münasibətlər bəxşəsi, indici qeyd etdiyim enerji təhlükəsizliyi, damcıları, siyasi dialoq, investisiyalar, iqtisadi üstünlüklər kimi bütün bu segmentləri görə bilər. Beləliklə, Ermənistan, əslində, özünü bütün bunlardan məhrum etdi, işğal və təcavüz notalarına özünə tranzit ölkəsi. Azərbaycan üçün resursları və nəqliyyat mərsətlərini üçün önəmli tranzit ölkəsi olmadıqan məhrum etdi. Neft, qaz və ya yəni daşımaları olmasından asılı olmayaraq, Azərbaycandan gələn bütün tranzit Gürcüstandan keçir. Beləliklə, Ermənistan bu prosesin bir hissəsi ola bilər. Qələbədə cərayan edəcək hadisələrin düzün hesablanılmaması və gələcək iqtisadiyyatını, "böyük Ermənistan" arzusu olan həqiqi müstəqilliyini qurban verməsi onların təqsiridir. Azərbaycan və Ermənistan arasında saziş imzalananda və imzalandığı təqdirdə əlbəttə ki, əməkdaşlıq başlanılması maraqlı bir maneə qalmayacaq. Hesab edirəm ki, biz xatıritmə etməliyik, çünki yəni də südləşləşmə gəldikdə, top Ermənistanı dəfər. Mən bir çox hallarda Ermənistanın ərazi bütövlüyünə müvafiq və onların konstitusiyası ilə bağlı gözlədiklərimizi dəfər dəfər açıq şəkildə bildirmişəm. Bunlar məlumdur. Beləliklə, bütün bu işlər tamamlanma və südləş-

zişi imzalanın kimi Cənubi Qafqazın integrasiyası olununş regiona çevirməyə cəhd etmək üçün heç bir maneə qalmayacaq. Hesab edirik ki, bu vəziyyət Cənubi Qafqazın üç ölkəsinin xeyrinədir. Realist olduğum üçün bir də bəşəri Ermənistanla dost olacağını təsəvvür edə bilmirik. Bu, real deyil və həttə bəşəri bir iqtisadi integrasiya haqqında danışmaq hələ təkdir. Lakin bir etimadın artırılması üçün kiçik addımların atılması lazımdır. Bu yaxın

larla gürcü dostlarınısı tərəfindən özünə
müsbət təsəvvüslər var idi və biz onla-
rı müqavim cavab verdik. Beləliklə, biz Er-
monistan tərəfinin mövqeyini gözləyə-
rik. Bu baş versə, jurnalistlər və ziyalı-
nın mübadilə səfərləri, transşorhod çay-
larla bağlı sessiyalar kimi kimi çəkil-
məli bilər, çünki bu məsələ Azərbaycan
atdı narahət edir. Çünki Ermonistan Araz
çayını çirkəndirir və yerı gəlmisən,
Azərbaycan istisqamətində Kür çayı mə-
sələsi müvafiq şəkildə müzakirə olun-
malıdır. Beləliklə, bütün bunların praktiki tə-
sirli ola bilər. Bu çəkil addımları biz eti-
madınsızlıq əzaltmağa çalışa oluruq. Eti-
madı qurmaq üçün illər tələb olınır, lə-
kin on əzından etimadınsızlıq əzaltmaq
olur, biz buna hazırıq.

Hikmət Hacıyev: Brenda Şaffer, Amerika Birləşmiş Ştatları və İsrail.

Brenda Şaffer: Sabahınız xeyir, Prezident Əliyev.

Prezident İlham Əliyev: Sabahınız xeyir.

Brenda Saffer: Biz 2025-ci ilı yasa-yırıq, 44 günlük müharibədən demək olar ki, beş il ötür. Holak olmuş səhədlər, xüsusilə ölkəsin müharibəyə gəncləri və həyatın hər günü müdafiəyə çevrilməsi yalanları baxmaq yerinə düşür. Lakin bu hələ də Ali Baş Komandanın, Azərbaycanın və onun Ordusunun müha-ribəyə hazırlama prosesinə rəhbərlik et-miş Prezidentdən soruşmağla fərqlidir. Bəzi bilən sonra hansı qənaətə gəlmisiniz? Deyə idkar ki, İkinci Dünya müharibə-sindən sonra çox az sayda müharibənin real sonu olmuşdur. Tərəflər davam edən münaqişəni, sadəcə, süründürüblər. E-rmonistan-Azərbaycan müharibəsi 2023-ci ilin antitörəfləri əməliyyatı da daxil olmaqla sona çatmış yeganə müharibədir. Beləlik-lə, Siz özünüz üçün hansı nəticələr çıxar-mısınız? Ali Baş Komandan olaraq müha-ribədən beş il sonra onun müharibə, mül-ki şəxslər arasında itkilər və mülki in-frastrukturun dağılması ilə bağlı nə qədər

rastruktura dəymiş ziyanın azalması. Biz burada əyləşərkən əfsuslar olsun ki, hələ də davam edən müasir müharibələrdən çıxardığınız nəticələr nədir?

Prezident İlham Əliyev: Təşəkkür edirik. Əlbəttə ki, bu suala cavab vermək üçün müxtəlif segmentlər mövcuddur. Birincisi, müdafiə qabiliyyətidir. İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra Azərbaycan öz Silahlı Qüvvələrində islahatları davam etdirmişdir. Bu ona görə olmuşdur ki, ərazimizdə helə separatçılar var idi və biz istənilən təxribatlarla hazır olmalı idik. 2020-ci il müharibəsindən sonra yenilənmiş tam bərpa etdiyimiz 2023-ü ilə qədər müqayyənə hərbi qarşıdurmalar var idi. İkinci Qarabağ müharibəsi zamanı hərbi əməliyyatların tərəfimizdən aparılması tərəfindən Azərbaycan hərbi qüvvələrinin yüksək səviyyəli bacarığını, nizam-intizamı və Azərbaycan hökumətinin siyasi iradəsini nümayiş etdirdi.

Biz ittiqam almadıq. Lakin xüsusi Qarabagə qayıdanda və barbarlıq, vəhşiliyi gördükdə bizim işğal illərində hansı hissləri keçirdiyimizi təsəvvürünüizə gətirə bilərsiniz. Beləliklə biz dedik ki, - və mən bunu dəfələrlə demişəm, - ittiqamımızı döyüş meydanında alacağıq. Biz normal insan davranışından və özümüzün sadıq olduğumuz müharibə qaydalarından kənara çıxan bir hərəkət etməyəcəyik.

Bu, belə oldu. Buz müharibəni bütün beynəlxalq qaydalara və döyüşlərə dair anlayışımıza uyğun apardıq. Bu, 44 günlük müharibənin hər bir gününə diqqətə nəzərdən keçirən bütün ekspertlər tərəfindən yüksək qiymətləndirildi. Beləliklə, müharibə bitdikdən sonra, əlbəttə ki, vəziyyəti tamamilə sabit olan bir vəziyyət kimi qiymətləndirmək olmazdı. 2023-cü ilin sentyabrına qədər bu belə deyildi, bizim itkilərimiz oldu. Əfşuslar olsun ki, Ermənistan və onun arxasında duran bəzi xarici qüvvələr onlara çox pis məsləhətlər verirdilər. Əslində, 2020-ci il noyabrın 10-da Ermənistan kapitulyasiya aktına imza atdı və tarixdən hamımız bilirik ki, bir ölkə kapitulyasiya edəndə onun başına nə gəlir. Lakin bu, bə vermədi. Beləliklə,

Ermonistanın sanki Azərbaycan xalqının 30 illik işğal iztirabı olmaksın, 44 günlük müharibə olmaksın kimi davranmağa davam etdi və öz dımağarası dostlarından pis məsləhətlər aldı. Yəni gəlmişkən, bu proses hələ də davam edir. Baxmayaraq, belə dəfələri özləri xəbərdarlıq etmədik ki, onlar istər köhnə, istərsə də yeni dostları hesab etdikləri dairələrə bel bağlamamalıdır. Çünki onlar burada bizimlə üz-üzə qalacaqlar. Bizim maraqlarımız, beynəlxalq arenada olan siyasi maraqlarımızı müdafiə etmək üçün kifayət qədər diyə iradəmiz var və bizi siyasətimizdə döndərəcək hər hansı bir beynəlxalq təzyiqə məruz qoymağımız mümkün deyil. Beləliklə, hərbi nöqteyi-nəzərdən istər İkinci Qarabağ müharibəsi olsun, istərsə də 2023-ü ilin sentyabrında keçirilmiş antiterror əməliyyatı olsun, bundan sonra hərbi potensialımız gücləndikcə özünə etdikləri mütləq tamamilə aşıyaşlardır. Xüsusilə haqqı qı sülhə və sabitliyə gətirib çıxarmayacaq, Ermonistandakı yeni vəsot ələli militarizasiya prosessini, Ermonistanın yeni dostları tərəfindən təchiz edilmiş gülməlik silahları nəzərə alaraq, Bu yalnız çoxcəhəd potensialı gərginliyə aparıb çıxaraçaqdır.

Biz Erimənistanla kifayət qədər düşüncəli revanşist qrupların olduğunu bilirik. Mən onları iki qrupa böldürəm: 30 illik işğala görə müvafiq olaraq dəşyan fəal revanşistlər və gəy konstruktiv yanasma sərğələməyə cəhd göstərən, lakin, əslində, eyni revanş və intiqam hissi ilə yaşayan bu-günkü hökumət olan passiv revanşistlər. Onların ölümlük silahlı almasının səbəbi də budur. Onlar bəzi silahlı pulsuz ol-du edirler. Bu, onların Azərbaycanca qarşı-yeni hərbi əməliyyatların planlaşdır-masında səbəbdir. Bu səbəbdən onların ATƏT-in Minsk qrupunun buraxılmasına dair bizim legitim təklifimizi qəbul etmək istəmirik. Çünki bizim hamımızın bildiyi kimi, Minsk qrupu Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı olan məsələləri həll etmək üçün yaradılmışdır. Əgər Erimənistan hökumə-ti boyan etdikləri kimi münaqişənin bədi-yini və Qarabağın Azərbaycan bəri his-səsi olduğunu hesab edirsə, Minsk qrupu-nun hüquqi olaraq buraxılması üçün heç bir səbəb yoxdur. De-fakto olaraq qrup fəaliyyət göstərmir, lakin rəsmi ola-raq Minsk qrupunun buraxılması üçün Azərbaycanla birlikdə birgə müraciəti imzalamadığını imtina etmək onların öz vaxtları gözəlməsinə işarə edir. Onlar bəzi onlar bəzi dəyişiklikləri, onlara üstünlük-lər verən mütiyən beynəlxalq vəziyyəti gözləyirlər. Onları Amerika seçkilərinə

ını demokratik rəqlən administrsiyədə qalacaqlarına çox güvənirdilər. Lakin Prezident Trampın qələbəsi onlar çox meysət edib. Biz hamımız buna bilirik. Buna baxmayaraq, Ermənistanın siyasi istəblşmənti Azərbaycan məsələsinə parçalanmayıb. Onlar konsolidasiyalı mövqeyə malikdirlər. Bu, sadəcə, terminologiya, davranış və taktikadan asılı olan bir məsələdir. Beləliklə, biz buna hazır olmalıyıq, həm hərbi nöqtəyi-nəzərdən, həm də siyasi nöqtəyi-nəzərdən. Beləliklə, sütlş saziş imzalanana və Ermənistan da onların konstitusiyasında həl də mövcud olan Azərbaycanla qarşı bütün ərl iddiaların son imtina edənə və Azərbaycanla münimə sibtörlər normallaşması üçün somimə davranış srgöləyənə qədər onları hamisəyi hərbi qarşıdurma təhlükəsinə irodəcəklər. Burada sonuncu məqam odur ki, 2020-ci ildən bəri artıq beş il ötüb, biz hələ də Azərbaycanın Ermənistanı qarşı yenitəvacüz planlaşdırdığına dair tamamilə əsaslı olan mülahizə və ittihamlara üz ləşirik. Beləliklə, artıq beş il ötüb, lakin hələ də əsasən Fransa hökuməti və Avropa İttifaqında onların siyasətinə əməl edənolr və Blinken vəzifədə olarkən Dövlət Departamenti tərəfindən yadrlımış qara propaqanda davam edir. Bu qara propaqanda davam edir və bir çox hallarda bəzi qapılar arxasında mən deyirəm: "Baxın, əgər biz 2020-ci ilin noyabrından müharibə davam etdirmək istəsəydik, onı davam etdirdik. Biz hərbi əməliyyatlarımızı Xankəndinin həndovərində dayandırdıq. Biz insanları ölmsini istəmədiyimizə görə müharibənin davam etməsini istəyirdik. Biz bunu süllvə vəl ilə etmək istəyirdik. Biz bunu davam etdirmək istəsəydik, düz Ermənistanla sərhəddə hər yerdə - Zəngilanda, Kelbəcərdə, digər istiqamətlərdə iddik, Ermənistanın ordusu tamamilə demoralizə olunmuşdu". Ermənistan hökumətinin özünün təsdiq etdiyi kimi ordunda 12 min fərarı var id. Beləliklə, heç kim bizim qarşımızla ala bilmezdi ki, biz indilə yanlış oluqar ittiham olunduqlarımızı etməyək. Amma bizim belə bir niyyətimiz yox idi və indilə belə niyyətimiz yoxdur. Lakin biz, eyni zamanda, açıq-sayıq olmalıyıq. Biz 30 illik işğalı unutmalıyıq. Biz tək-ə diasporada, Fransa və Amerika Birləşmiş Ştallarında yox, Ermənistan hökumətində və bütün siyasi dairələrdə hələ də dövryyərdə olan "böyük Ermənistan" xeyallarınl unutmalıyıq. Qarabağın yenidən gər alınması xeyal etməyin bir ermeni siyasetçisinin dəmək olar ki, tapa bilməzsiniz. Bu, reallıqdır. Biz bu reallığı müxtəlif informasiya mənbələrindən blikir və biz bunulla yaşamaalıyıq. Odu ki, ola bilsin, bunlar bizim müharibədən, postmüharibə vəziyyətdən çıxardığımız noticələrdir və postmüharibə vəziyyətinin necə inkişaf edəceyi əsasən Ermənistanla əşlirdir. Biz tamamilə ləgittim olarkən etmişik. Biz qarşı bütövlüyümüzü, suverenliyimizi bərpa etmişik, separatizmə son qoymuşuq və sərhədlərimizi nəzərdən altına almışıq. Bizim üçün bu məsələ bitib. Lakin bu, bizim potensial təhdidlər və potensial təhlükəli, sadəcə, nəzərləməyəcəyimiz dəmək deyil. Biz həmişə onları yerinə otuzdunmağa hazır olmalıyıq. Bu səbəbdən biz ordu quruculuğuna külli miqdarda vəsait xərcləməyə davam

edirik. Bu, bizim dımaqarası təcavüzü planlaşdırdığımız üçün deyil. Bu onun üçündür ki, biz təcavüzün qurbanı olaraq özümüzü müdafiə etmək və bir də bizə ziyan verməyə qərarlaşdırdığı halda Ermənistanı cəzalandırmaq iqtidarında olmağımız istəvirik.

Hikmət Hacıyev: Daria İsaçenko,
Almaniya.

Daria İsaçenko: Hörmətli cənab Prezident, bu imkana görə çox təşəkkür edirəm. Mən Almaniyanın Beynəlxalq və Təhlükəsizlik Məsələləri üzrə İnstitutunda fəaliyyət göstərirəm. Sualım Türkiyə və İsrailə bağlıdır. Azərbaycanın hər iki ölkə ilə yaxşı və yaxın münasibətləri var. Bu iki ölkə arasında hazırkı gərginliyi nəzərə alsaq, bu, Azərbaycana necə təsir göstərir və Azərbaycan Türkiyə ilə İsrail arasında gərginliyin azaldılması istiqamətində hər hansı bir fəaliyyətdə rol oynayır? Təşəkkür.

Prezident İlham Əliyev: Bəli, haqlı-sınız. Hər iki ölkə Azərbaycanın yaxın dostudur. Biz Türkiyə ilə müttəfiq. Biz 2021-ci ildə Şuşa Bəyannaməsini imzalama-yıq və rəsmi surətdə müttəfiq olmuşuq. Baxmayaraq ki, bizim müttəfiqlik münasibətlərimiz de-fakto bu formal prosedur-dan uzun müddət əvvəl mövcud olub.

İsrail Azərbaycanı çox dərk edərdi. Zaman illər ərzində hər ikimiz üçün çətin zamanlarda qarşılıqlı dostluq nümayiş olub. Ona görə də, əlbəttə ki, bu iki ölkə arasında da gələcəkdə bizim üçün çox narahatlıq doğmur. Artıq məlumd oldu ki, baxmayaraq ki, biz özümüzü buni açıq şəkildə heç vaxt boyan etməmişik, bu, artıq kifayət qədər geniş şəkildə yayılıb. - Türkiyə ilə İsrail arasında ilk uğurlu barış müayinələrində Azərbaycanın vəkilələri iştirak etmişdir. Çünki indi iki ölkə arasında bax vəronlar ilk bəhrən deyil, yaxın keçmişdə kimsə. İlk bəhrən zamanı bir ölkələri xincilləşdirməyə çalışmaq üçün fəal rol oynadı. Bu, təkcə Azərbaycan deyildir, lakin deyərdir ki, Azərbaycan bu prosesdə birinci yerdə idi. Yəni də bu, bağli qaplar arasında bax verdi. Bu buni heç vaxt iticilləşdirməmişdi. Biz bunu görə heç vaxt özümüzü tərifləməyə çalışmadıq. Biz, sadəcə olaraq, müttəfəqimiz və qardaşımız olan Türkiyəyə, dostumuz İsrailə öz əlaqələrini yenidən qurmaqla xüsusilə yardım etdik istədik. Bəlkə də bəzinsiniz ki, bu normallaşmanın nəzərəcarı planları olardı. Bu var idi, məsələn, İsrail Prezidenti cənab Həroquon Türkiyəyə səfəri və Prezident Ərdəğlanla görüşü, Prezident Ərdəğlan Bax nazir Netanyahu arasında Nyu-Yorkda görüşü. Bu, iki il bundan əvvəl bax vermişdi. İndi biz bir növ dəvəyi sayırıq. Biz addımlarımız alqoritmli bilirik. Mən sizi əmin edə bilərəm ki, yardım etməyə çalışmaq üçün soy göstəririk. Ola bilsin ki, hazırkı mərhələdə bundan daha çox söz etməyə dörməz olmaq, çünki yenə də bu, iki ölkə arasında münaibətli olardı. Aramızda hər hansı prosesi, - əgər, ümumiyyətlə, belə bir proses varsa, - no dəyərdə iticilləşdirmək istəməliyə onlar özləri qərar verə bilərdilər. Normalaşmanın birinci raundu zamanı bax təraxislə sakit idi. Biz bağli qaplar arasında işləyirdik. Təsəvvür edə bilərsiniz ki, biz indi yeni işi görürük. Ümidvaram ki, bu proses normallaşmaya aparacaq. Dostlarımız arasında

pis münasibətlərin olması hər zaman pisdir. Bu, onlar üçün pisdir, bizim üçün pisdir və dünya üçün pisdir. Çünki düşündürəm ki, legitim narahatlıqlara, kifayət qədər yüksək səviyyədə etimadsızlığa baxmayaraq, hələ də normallaşma və qarşılıqlı maraq doğuran sahələr üçün əsas tapmaq olar. Zənnimcə, prosesə dayanmamalıdır. Azərbaycan prosedə kömək etmək üçün əlində olan hər şeyi edir.

Hikmət Hacıyev: Rəhim Yunus, ABŞ.
Rəhim Yunus: Möhtərəm cənab Prezident, bu gün burada olmaq mənim üçün böyük şərəfdir. Sizinlə yenidən görüşməyə çox sadam. Bu imkana görə təşəkkür edirəm. Dəvətə görə təşəkkür edirəm. Mənim üçün bu, böyük imkandır. Sizin iştirakınızla keçirilən çox mühüm bəyənəbək tədbirləri üçün Vətənima, xüsusilə Qarabağa, Azərbaycanın Qarabağ bölgəsinə gəlmək bir önənəyə çevrilib. Keçən dəfə bu, Şuşa idi, indi Xankəndi, Bakıda. Yeni zamanda, dünyada və regionlarda ciddi gəosiya məsələləri bağlı Sizin səm invarnəmaq imkannı yülək qiyətləndirirəm. Möhtərəm cənab Prezident, keçən dəfə ABŞ-çə seçkilərən əvvəl mənim əaləmə bəyənək verəkən Siz həm deməkətrətlər, həm də respublikaqlarla təmədə əalmaqə bağlı mükəmməl təcrübəni paylaşdınız. Xətrəylərim, Siz səyləndiniz ki, respublikaqların administrasiyası ilə işləmək Sizin üçün hər zaman daha asandır. Möhtərəm cənab Prezident, Siz əsalım var. Əgə əvdə həkimiyyətin dəyişməyindən sonra Sizin qətlənləntiz özünü qəldüldülmə, yoxsa bu bəzədə dənəşməq hələ təzidir? Bu gün Azərbaycan və regionumuz üçün əsas risk nədə gəörünürsünüz? Bir də təşəkkür edirəm, möhtərəm cənab Prezident.

President İlham Əliyev: Təşəkkür edirim. Mənim illəm təcrübəm nöqtəyənəzərindən, - mən bunu dəfələrlə bölüşmüşəm, - sözsüz ki, respublikaların administrasiyası ilə işləmək demokratların administrasiyası ilə işləməkdən daha rahat olub. Mən prezident kimi fəaliyyəti 2003-cü ildə, Prezident Cənub Şüarı dövründə başlamışam və iki ölkə arasında münasibətlər çox yaxşı idi. Hər kimiz qarşılıqlı dəstəyi yüksək qiymətləndiririk və ikitərəfli əlaqələrimizin strateji əhəmiyyətini özünə qədər böyük hesab edirik. Azərbaycanın Əfqanıstan və İranda əməli

hiyyatlarına qoşulan ilk qeyri-NATO ölkələri arasında idi. Bu, ABŞ administrasiyasının müdafiəsinə əsasən olmuşdu. Əks halda, bir orada olmazdı. Bir təkcə çox sayda hərblərimiz vasitəsilə fiziki dəstəyi deyil, həm də istər hava yolu ilə və ya yerüstü vasitələr və Xəzər dənizi vasitəsilə Əfqanıstan mühüm nəqliyyat əlaqəsinin təmin etdi. Bu, Prezident Buş administrasiyası dövründə ABŞ hökuməti tərəfindən yüksək qiymətləndirildi. Prezident Buş səlahiyyət müddəti başa çatandan sonra vəzifəni ciddi şəkildə ödəməyə də bir qədər dəyişdi. Lakin Bayden-Blinken administrasiyası dövründə ABŞ ilə Azərbaycan arasında münasibətlər böhran vəziyyətinə olan münasibətlər kimi səciyləndirilib bilər. Bunun səbəbləri də deyilirdi. Bu dünyanın ən güclü ölkəsi olan ABŞ ilə hər zaman yaxşı münasibətlərimizin olmasını istəmişik. Bu, cənab Blinkenin rəhbərlik etdiyi Dövlət Departamentinin yürütdüyü anti-Azərbaycan siyasəti və Prezident Bayden administrasiyasında olan anti-Azərbaycan mövqeyi bir çox şəxslər üzündən baş verdi. Mən Azərbaycanla münasibətlərin sobob olmuş müxtəlif faktları qeyd edə bilərəm. Düşünürəm ki, cəmi birini - Azərbaycanı qeyri sanksiyalı çıxarmaq üçün necə təbiiq olunmasını söyləmək kifayətdir. ABŞ-nin Azərbaycanla ehtiyacı olanda Azərbaycanla münasibətdə ayrı-seçkililyi nümayiş etdirən Azadlıq Dəstək Aktına "1907-ci il dözülsün" müvəqqəti olaraq dayandırıldı. ABŞ-in hər bir prezidenti hər il bunu da yaddırıldı. Lakin Bayden-Blinken administrasiyası Əfqanıstan qardaş kimi, bunı onların necə etdiyini hamımız gördük, - onlar bizə qeyri bu dözülsün təbiiq etdilər. Belə nankor olmaq administrasiyanın özünə də ziyan verdi. Çünki bundan sonra onların kimi etimad edəmədik? Bizim Bayden-Blinken komandasına etimad səviyyəmiz kifayət bərabər idi. Münasibətlərimiz dərin böhran içərisində idi.

Ardı 3-cü səh

İlham Əliyevdən dünyaya ədalət dərsi

ADA Universitetində Prezident İlham Əliyevin iştirakı ilə "Yeni dünya nizamına doğru" mövzusunda beynəlxalq forum keçirilib

Əvvəlki 3-cü səh.

Şəxsən mən realist olaraq, yaxın gələcəkdə Ukrayna ilə Rusiya arasında sülh üçün hər hansı perspektivi görmürəm. Rusiya işğal olunmuş əraziləri Rusiyanın bir hissəsi kimi bəyan edib. Onlar bundan necə geri çəkilə bilirlər? Ukrayna, o cümlədən bütün dünya həmin işğal olunmuş əraziləri Ukraynanın hissəsi hesab edir. Azərbaycan da onları Ukraynanın hissəsi hesab edir. Onda necə qurban verə bilər və deyə bilər ki, ərazilər Ukraynanın deyil? Əgər bu baş verərsə, onda belə çıxır ki, mən beynəlxalq siyasətdə nəyi isə başa düşmürəm. Əfşuslar olsun ki, müharibələr yekun kapitulyasiya aktu olanda bitir. Bizim Xorvatiyadan olan dostumuz qeyd etdiyi kimi, onlar öz ərazisini azad edib, sərhədi çıxdı və dayandı. Biz də eyni addımı atdıq. Öz sərhədimizə çıxıb dayandıq. Real dünyada müharibə bu cür bitir.

Hikmət Hacıyev: Sofir Hulusi Kılıç, Türkiyə.

Hulusi Kılıç: Çox sağ olun cənab Hacıyev. Zəti-əliləri, cənab Prezident, Sizin mühüm iştirakınızla bu konfransda olmaq böyük şərəfdir. Mən Zəti-əliləri sofir Paşayevə və onun döyərli komandasına bu cür mühüm konfransa mənə dövlət etdiklərinə görə minnətdaram. ADA Universiteti hazırkı mövzuya həsr olunmuş mühüm beynəlxalq konfrans bu regionda təşkil edilən yeganə təsisatdır. Cənab Prezident, fəxr edirəm ki, müharibədə tarixi Zəfəriniz və 23 saatlıq antiterror əməliyyatı ilə Siz nəsilər üçün tarix yazdınız. Onlar Sizi və Sizin irsinizi hər zaman xatırlayacaqlar. Siz növbəti Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü, o cümlədən beynəlxalq ədaləti bərpa ediniz. Sualımı vermədən əvvəl istərdim sizinki ən yeni mühüm tarixi uğurunuzu hörmətlili iştirakçılar diqqətinə çatdırım. Birincisi, Siz Qoşulmama Hərəkatında dörd il ərzində sədr kimi böyük nailiyyətlər əldə ediniz. Siz haqqatən təşkilatlı dövrdə bu Hərəkatı canlandırdınız. İlk iki il global pandemiya təsəddif etdi. Biz Azərbaycanı bir çox Afrika ölkəsinə hədiyyə etdiyi peyvəndləri və qeyd etdiyiniz kimi, sədrliyiniz dövründə qadın və gənclərə diqqətin yönəldilməsini heç zaman yadından çıxarmayacağdı. Hazırkıların cəmi səkkiz ayından sonra Siz möcüzə ediniz. COP29 əla səviyyədə təşkil olundu. Prezident Makron kimi bezi Avropa rəhbərlərinin byokot çağırışlarına baxmayaraq, təxminən 80 min qonaq və 70 dövlət başçısı tədbirə gətildi. Mən həmin uğuru müştəhid etməkdən çox fərəhləndim. Sizə ən səmimi təbriklərimi çatdırmaq istəyirəm. Zəti-əliləri, biz çox yaxşı bilirik ki, Siz Türk Dövlətləri Təşkilatına çox böyük önəm verirsiniz və bu il Azərbaycan qarşından gələn Zirvə toplantısına ev sahibliyi edəcək. Növbəti ayda qeyri-formal Zirvə görüşü Budapeştdə keçiriləcək. Zəti-əliləri, Türk Dövlətləri Təşkilatını necə dəyərləndirirsiniz? Çox sağ olun.

Prezident İlham Əliyev: Cənab sofir, ölkəmiz haqqında səydləyiniz şəxs sözlərə görə təşəkkür edirəm. Siz Azərbaycanı böyük dostunuz. Sizin burada sofir kimi fəaliyyətiniz dövründə və sonra siz hər zaman ölkəmizə və xalqımıza qarşıda yanaşmanı nümayiş etdirmisiniz. Mən fəaliyyətinizi izləyirəm və bizimlə olduğunuz görə çox məmnunam. Azərbaycan Türk dünyası ölkələri arasında əməkdaşlıq zamanı çox mühüm rol oynamaq ölkədir. Biz ötən yay Şuşada ilk qeyri-formal Zirvə toplantısına başladığ, çünki həmkarlarımıza dedim ki, ildə bir dəfə toplaşmaq kifayət deyil. Gələn ildə iki sessiya keçirək. Beləliklə, həmin təşəbbüs dəstəkləndi və artıq ənənə mövcuddur. Ola bilsin, gələn ay görüş olsun. Tarixlər hələ müəyyən edilməyib. Lakin, çox güman ki, gələn ay ikinci qeyri-rəsmi Zirvə görüşümüz olacaq və sonra isə Azərbaycanda rəsmi Zirvə toplantısı keçiriləcək. Türk dünyasında ölkələr arasında münasibətlər bizim üçün çox vacibdir. Bizim üçün bu, xarici siyasətimizin əsas prioritetlərindən biridir. Biz tarix, etnik köklər, dil oxşarlıqları, mədəniyyət və adət-ənənələr birləşdirir və biz təşkilatı daha güclü və nəticəyə yönələn təşkilat kimi görmək istəyirik. Bu məqsəddə Azərbaycan olından gələnə edir. Düşünürəm ki, üzv dövlətlər arasında qarşılıqlı

fəaliyyət baxımından çox yaxşı mühit var. Mən üzv dövlətlər arasında ikitərəfli qaydada bütün bunları yaxından izləyirəm və görürəm ki, həm ikitərəfli, həm çoxtərəfli qaydada heç bir ikitərəfli yoxdur. Eyni zamanda, düşüncəm ki, hamımızın səyləri bugünkü sürətlə dəyişən dünyada kifayət deyil. Forumumuzun mövzusu haqqatən göstərir ki, biz yubanmalı deyilik və təşkilatımızı mühüm global iştirakçıya çevirmək fürsətini əldən buraxmalı deyilik. Bunun üçün böyük potensial var. Gənlik coğrafiya, insan ehtiyatları, təbii ehtiyatlar, nəqliyyat marşrutları mövcuddur.

Təşkilat etnik köklərə əsaslanır. Bir çox təşkilatları tanıyıq. Onlarla müqayisə etmək istəmirəm. Lakin Türk Dövlətləri Təşkilatının unikalığı onun etnik mənşəyə, ümumi köklərə, ənənələrə, ümumi dəyərlərə əsaslanmasıdır. Biz həmin dəyərlərə bölüşürük. Yenə də müqayisə etmək çətindir. Üzrlü hesab edirəm, lakin bunu edəcəyəm. Əgər Avropa İttifaqına baxsanız, tamamilə fərqli dəyərləri olan ölkələri görəcəksiniz. Həmin ölkələrin xalqları bir-birindən tam şəkildə fərqlənir. Əgər Cənubu və Şimalı götürsək və bəzi ölkələrdə siyasi hadisələrə baxsaq, görürük ki, onlar bir-birindən tam fərqlənir. Hazırda biz Avropa İttifaqında dəyərlər, mədəniyyət, ənənələr, miqrantlar, tariflər və sairə məsələlərdə xeyli narazılıqlar görürük. Belə bir hal Türk Dövlətləri Təşkilatında varmı? Yox. Bizdə yoxdur. Bu, bizi unikal edir. Bəs onda nə çatdırır? Bizim güclü beynəlxalq fəaliyyətimiz. Bu, kifayət deyil və biz daha çox çıxış etməli, daha fəal olmalı və global məsələlərdə öz sözlümüzü deməliyik. Bu halda yenə də coğrafiya, əhali nəzərə alınmalıdır. Hələ hərbi imkanları buraya əlavə etsək, hər şey aydın olar. Yaxşı məlumdur ki, Türkiyə Ordusu Avropada ən güclü ordudur. Azərbaycan da öz hərbi imkanlarını nümayiş etdirdi. Beləliklə, bunları əlavə etsək, biz haqqatən global səviyyədə beynəlxalq fəaliyyətin mərkəzinə çevrilə bilərik. Xüsusən də bəzi təşkilatları, daxili mübahisələrini, inamsızlığı və qarşılıqlı etimadsız çatışmasızlığı görəndə hər bir şey aydın olar. Mən Avropa İttifaqını xatırladım. Mən, həmçinin NATO-nu qeyd edə bilərəm. Hamımız bilir ki, hazırda NATO-nun bəzi üzv ölkələri 5-ci maddə haqqında düşüncə. Bunun nəzərə alınması ehtimalına gəldikdə, NATO daxilində müəyyən inamsızlıq var və bu, global səviyyədə hələ ən güclü beynəlxalq təşkilatlardan biridir. Buna görə biz daha fəal olmalıyıq. Beləki uyğun söz deyil, lakin biz bəsləyib döldürməliyik, ən azı Avrasiyanın nəhəng sahəsində qərarların qəbul edilməsi mərkəzinə çevrilməliyik.

Hikmət Hacıyev: Viktor Kipiani, Gürcüstan.

Viktor Kipiani: Cənab Prezident Əliyev. Bizə vaxt ayırdığınıza görə təşəkkür edirəm. Hər zaman olduğunuz kimi, bizim suallarımızı səmimi cavablandırdığınıza görə sağ olun. Mən bunu yüksək qiymətləndirir və buna hörmətlə yanaşıram. Bəzi suallar üst-üstə düşür və bu da anlaşılandır. Biz Cənubi Qafqaz regionuna toxunduq. Bu, bizim yaşadığımız geosiyasi və geotəşkilatlı mühitdir. Ancaq istərdim ki, biz diqqəti regionumuza yönəldək, çünki region mövzusu gətirdikə yeni məzmun kəşf etməyə başlayır. Bu təlatümlü təchizat zəncirlərinin yenidən formalaşması fonunda regionumuz geosiyasi baxımdan özünü necə təqdim edə bilər, nəmiş daha da rəqəbətlə ola bilər? Gürcüstanı təmsil etdiyim üçün həm də ikitərəfli əlaqələrimizi necə gərdiyyənlizə bağlı sual vermək istərdim. Bu əməkdaşlığın təməli iki böyük lider tərəfindən 1990-cı illərin əvvəlində qoyulub və bu, təbii baş verən bir proses olub. Regionun uzadıqğın lideri kimi Siz ikitərəfli münasibətlərimizi nə perspektivini necə görürsünüz? Əminəm ki, biz bir-birimizin uğurlu gələcəyinin qədrini rolunu oynayıq.

Prezident İlham Əliyev: Gürcüstanla əlaqələr bizim üçün strateji əhəmiyyətə malikdir. Xalqlarımız tarixi bağlılıqlı, bizim birgə keçmişimiz, - hansı ki, dövrdə qeyri-azad və qeyri-müstəqil idik, - və müstəqillik dövrünə nəzər salsaq görürük ki, Azərbaycan ilə Gürcüstan arasında qarşılıqlı anlaşma, dostluq və tərəfdaşlıq yüksək səviyyədə idi. Bunun sayəsində biz Cənubi Qafqaz regionunu strateji

əhəmiyyətli bölgəyə çevirə bildik. Bunu, sadəcə, özümüz - Azərbaycan və Gürcüstan etdi. Xəzər dənizi və Qara dəniz arasında yerləşdiyimizdən biz müxtəlif region və qitələr ilə təmasda olmaq üçün bir növ keçid rolunu oynayıq. Əminəm ki, perspektivlər cari vəziyyət qədər parlaq olacaqdır.

İki ölkə arasında sıx tərəfdaşlıq və dostluq münasibətlərinin bariz nümunəsi kimi Gürcüstanın Baş nazirinin ölkəmizə səfərinə qeyd edə bilərəm. Bu, onun seçkilərdən sonra ilk xarici səfəri idi. Adətən seçkilərdən sonra ilk xarici səfərin rəmzi mənası var. Beləliklə, ilk sofir Azərbaycanı etdi və tezliklə seçkilərdən sonra Gürcüstan Prezidenti də ilk xarici səfərinə Azərbaycanı edəcək. Beləliklə, bu iki fakt münasibətlərimizin, bizim qarşılıqlı sadiqliyimizin və dostluğumuzun aydın göstəricisidir. Bizi birləşdirən layihələrdən çox danışa bilərik. Onlar yaxşı məlumdur və bunlarla vaxtınızı almaq istəməzdik. Ancaq onları yalnız bizim xalqlarımız və ölkələrimiz üçün deyil, daha geniş coğrafiya üçün vacibdir. Hazırda isə biz buraya yaşıl gündüylü əlavə edirik. Biz artıq buna qısa şəkildə toxunduq. Azərbaycan və Gürcüstan üçün yaşıl dəhlizdir. Bu, nəqliyyat dəhlizidir. Orta Dəhlizdir - bunlar qaçılmazdır.

Səmimi desəm, mən xanım Ursula Fon der Lyayen tərəfindən Avropa Komissiyasının rəhbərliyi və Mərkəzi Asiya dövlətlərinin liderləri arasında Özbəkistanda keçirilən Zirvə görüşündə səsləndirilən şərhərdən xəbər alanda təəccübləndim. O, orada özlərinin Avropanın "global qapısı" adlandırılan Orta Dəhlizin irəliləməsi haqqında danışırdı. Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layihələri həyatı keçirilən Azərbaycanı danışırdı. Yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik, o cümlədən İranla. Bizim olduğuna geniş iqtisadi və nəqliyyat gündüylümüz var. Biz Orta Dəhliz haqqında danışdıq, ancaq Azərbaycan, həmçinin digər mühüm dəhliz - Şimal-Cənub dəhlizinin tərkib hissəsidir. Biz daha qeyd edim ki, bağlantı layih

İlham Əliyevdən dünyaya ədalət dərsi

ADA Universitetində Prezident İlham Əliyevin iştirakı ilə "Yeni dünya nizamına doğru" mövzusunda beynəlxalq forum keçirilib

Əvvəli 4-cü səh.

Mən Gürcüstanın orada təmsil olunmasının dayandırılması ilə bağlı hökumətin qərarını tam dəstəkləyirəm. Çünki bu, növbəti ayrı-seçkilik hali idi.

Avropa Parlamentində yer almayan, nəticə etibarilə Avropa Şurasında qərarlaşan bezi avropalı siyasətçilərin müstəmləkəçilik düşüncəsi təəssüflər olsun ki, əks nəticə verir. Mən həmin vaxt sual verdim - Azərbaycan kimsə bizim bu təşkilatda təmsil edilməyimizə fikir verdimi? Bizim üçün həyat davam edir.

Yeri gəlmişkən, COP29 çərçivəsində Avropa Şurasının Baş katibi Azərbaycana səfər etdi və burada mənə bu təşkilatdan tam çıxmadığı xahiş etdi. Dedim ki, xahiş edərsinizsə, tam çıxmaq. Lakin bizim orada olub-olmadığımız heç nəyi dəyişmir.

Biz bu təşkilata qoşulandan bəri dünya dəyişib və Avropa da kəskin şəkildə dəyişib. Bizim Avropa İttifaqı ilə bağlı gözləntilərimiz ciddi şəkildə dəyişib və müzakirələrinizin mövzusu da dəyişib.

Prezident Trampın hakimiyyətə gəlməsi ilə bu dəyişiklik tamamlandı. Bu gün heç nə baş verməmiş kimi davranmaq, habelə Avropa Şurasında və ya Avropa Parlamentində qəbul edilmiş hər hansı bir qətnamənin nəyisə dəyişəcəyinə inanmaq sadəlövhlik olar. Bizim bu təşkilatlara münasibətimiz bu qeyri-adekvatlığa tamamilə uyğundur. Bir ölkə olaraq Azərbaycan özünü bu regionda rahat hiss edir.

Biz artıq bu məsələni müzakirə etdik, istər Cənubi Qafqaz olsun, istərsə də Mərkəzi Asiya və ya Yaxın Şərq. Biz özümüzü rahat hiss edirik, özümüzü təmin edən iqtisadiyyatımız var. Sabit siyasi sistemimiz və vahid milli ideya ətrafında səfərbər olmuş cəmiyyətimiz mövcuddur. İkinci Qarabağ müharibəsindəki Qələbə bu birliyi daha da gücləndirib. Brüsselə və Strasburqdakı bürokratlar sanki özlərinin başqa planetində yaşayırlar və hesab edirlər ki, hər kəs onlara daha yaxın olmaq istəyir.

Həmin dövr çoxdan keçmişdə qalıb. Bəli, biz tərəfdaşlığa və dostluğa açıqıq. Ancaq o halda ki, bizim daxili işlərimizə müdaxilə edilmir və bizə yad olan dəyərlər bizə aşlanmır. Bu, bizim mövqeyimizdir.

Bir daha siz təşəkkür edirəm ki, bu məsələyə toxundunuz. Siz mənə imkan yaratdınız ki, bu məsələlərə öz yanaşmaımızı açıqlayım və dünyaya olan baxışımızı təqdim edim.

Hikmət Hacıyev: Anatoli Boyaşov, Belarus.

Anatoli Boyaşov: Çox sağ olun, cənab Prezident, burada olmaqdan şərəf və məmnunluq duyuram. Mən 2019-cu ildə Prezident Lukaşenko tərəfindən yaradılmış Belarus Strateji Araşdırmalar İnstitutunu təmsil edirəm. Bizim əsas funksiyamız Prezidentimizi analitik informasiya ilə təmin etməkdir. İkitərəfli əməkdaşlığımızın genişlənməsini nəzərə alaraq yalnız bir sual etmək çox çətindir, lakin buna baxmayaraq, sualını verim. Müsahibələrimiz göstərir ki, son dövrlərdə seçkiyə müdaxilə texnologiyaları çox təkmilləşib. Buna baxmayaraq, Azərbaycanda prezident seçkiləri ən yüksək sabitlik və siyasi dayanıqlılıq şəraitində keçirildi. Mənim sualım belədir: Azərbaycanda seçki sərəverliyinin düsturu nədir? Həmçinin Siz seçkilərə müdaxilə texnologiyalarında dəyişiklikləri müşahidə edərsinizmi? Təşəkkürlər.

Prezident İlham Əliyev: Əslində, əvvəlki illərdə seçkilərimizə müdaxilə, necə deyirlər, texnoloji proseslə edilmirdi. Amma müxtəlif çox sadə alətlər vasitəsilə edildi. Birincisi, Qərbin qeyri-hökumət təşkilatlarının Azərbaycana göndərdiyi pullar idi. İkincisi, Qərb mediasında anti-Azərbaycan təbliğatı, Prezident Trampın saxta xəbərlər mənbəyi adlandırıldığı "Vaşinqton Post", "New York Times" kimi nəşrləri, təbii ki, Fransanın hökumətyönlü "Figaro" və "Le Monde" kimi saxta mediaları ilə bir ab-hava yaratmaq istəyirdilər ki, guya Azərbaycanda diktatordur, demokratik təcrübə yoxdur, insan haqları vəhşəcə pozulur, müxalifət mələkdir, hakimiyyət öz şəytdir. Beləliklə, çox sadə idi. Bir az sadələşib olduğumuz vaxtlarda hətta ağılımıza gətir

ə bilməzdik ki, üzümüzə gülünlər bizə arxadan zərbə vurmaq istəyirlər. Həmin vaxtda biz faktiki olaraq bu maliyyə vəsaitlərinin axınına tam nəzarət etmirdik. Bu səbəbdən, Milli Demokratiya İnstitutu kimi bədnam qurumların, əslində, burada hökuməti devirmək planı hazırlamasının səbəbi də bu idi. Bunu aşkar etdik. Beləliklə, biz bank hesabından bir milyon ABŞ dollarından çox vəsait nəqləndirildiyini aşkar etdik. Sonra biz o pulun bir hissəsini müxalifətyönlü fəalları kirayələdikləri mənzillərdə "Molotov kokteylləri"ni və hökumət binalarına, polislərə necə hücum etmək təlimatlarını tapdıq. Beləliklə, bütün bunları yaşamışıq. 2005-ci ildə buradakı narıncı inqilab cəhdləri ABŞ Dövlət Departamenti tərəfindən təşkil olunmuşdu. Bunu hamımız xatırlayırıq, heç vaxt unutmurduq. Beləliklə, bu da çox sadə idi. İndi bunu etmək daha çətindir. Çünki birincisi, biz maliyyə sisteminə tam nəzarət edirik. İkincisi, yerli QHT-lərə, əslində, müxalifətin qollarına verilən bütün qrant adlanan vəsaitlər indi qeydiyyatdan keçməlidir. Burada pul qaçaqmalçılığı çox çətindir. Amma təəssüf ki, bəzi Qərb təşkilatları hələ çox "yaradıcıdırlar". Beləliklə, onlar müxtəlif kuryerlər vasitəsilə buraya pul daşmağın yeni yollarını tapırlar. Onlar bu pulu, əsasən, Gürcüstan vasitəsilə götəririrlər. Gürcüstan deyəndə, pulun Gürcüstan tərəfindən ayrıldığıni söyləmək istəmirəm. Bu, Gürcüstanda hələ də fəaliyyət göstərən Qərb qeyri-hökumət təşkilatlarından - xaricilərin nəzarətində olan Gürcüstan bankları vasitəsilə. Adsız kredit kartları və nağd pullar vəziyyətin sabitliyini pozmaq üçün buraya götərilir. Amma bunu izinə düşəndə, hüquq-mühafizə orqanlarımız həmin pul qaçaqmalçıların məsuliyyətdə cəlb edənə bizi ittiham etməyə başlayırlar ki, guya biz böht qeyri-demokratik işlər görürük. Azərbaycanda vəziyyət belə idi. Ümidvaram ki, bu bitəcək, çünki tamamilə faydasızdır, mənası yoxdur. Kimin kim olduğunu hamı bilir. Amma buna baxmayaraq, bizdə zəmanət yoxdur ki, onlar bir gün yenə də bir kukla gətirib prezident kürsüsünə otuzdurmaq, sonra da yenidən Azərbaycanı istidokləri kimi idarə etmək fikrinə düşməyəcəklər.

Prezident Trampın başladığı iş çox ümidvericidir, lakin hesab edirəm ki, o, dəyənməlidir. USAID, Əlbəttə ki, o, nəhəngdir, tamamilə korruptsiyaya uğramış bir qurumdur. Bu haqda danışmışam.

Xoş xəbərdir ki, "Azadlıq Radiosu", "Azad Avropa" və "Amerikanın Səsi" artıq fəaliyyətini dayandırıb. Amma bu, kifayət deyil, daha dərinə getmək lazımdır. "Human Rights Watch", "Freedom House", "Amnesty International", "Transparency" - onun siyasi düşmənlərinin bütün bu infrastrukturunu tamamilə fəaliyyətsiz vəziyyətə gətirilməlidir. Biz bütün o qarayaxma kampaniyaları ilə, əlaqələndirilmiş hücumlarla üzlaşmış bir ölkə olaraq onları necə işlədiklərini, necə fəaliyyət göstərdiklərini çox yaxşı bilirik. Biz o insanları tanyırıq. Səfirliklərdə qeyri-qanuni fəaliyyətlə məşğul olan insanları tanyırıq və biz ABŞ Prokurorluğuna, hüquq-mühafizə orqanlarına cənab Trampın sələflərinin qeyri-qanuni dağıdıcı fəaliyyəti haqqında bütün məlumatları təqdim etməyə hazırıq. Bu barədə sualınıza cavab verdimi? Düşünürəm. Beləliklə, bizim olduğumuz üçün təşəkkür edirik.

Hikmət Hacıyev: Əhməd Taher, Misir.

Əhməd Taher: Təşəkkürlər, Zəti-aliləri cənab Prezident. İkinci dəfə burada olmaq şansını yaratdığınız üçün təşəkkür edirəm. Bir şərhim və bir sualım var. Şərhim dünən Qarabağda görüklərimlə bağlıdır. Mən Qarabağda üç dəfə olmuşam. Dünən mən Azərbaycanın 1918-ci ildə müstəqillik əldə etdikdən və 1991-ci ildən sonra uğur hekayəsini görürəm. Deməli, bu gün Qarabağın işğaldan azad edildikdən sonra yenidən qurulmasını, Azərbaycanın Qarabağı işğaldan sonra necə bərpa etdiyini görmək çox xoşdur. Mən bunu nadir uğur və nailiyyət hesab edirəm. Buna görə Sizi təbrik edirəm. Suallım isə Azərbaycanın İslam dünyasında mühüm yeri ilə bağlıdır. Ona görə də biz Azərbaycanın Yaxın Şərqdəki böhranla bağlı siyasətinə, xüsusilə Qəzza, Suriya və Livanda baş verənlərə dair fikirlərini öyrənmək istərdik.

Prezident İlham Əliyev: Ölkəmiz haqqında fikirlərinizə görə təşəkkür edirəm. Çox minnətdaram ki, siz artıq bir neçə dəfə Qarabağda olmuşunuz. Bunun üçün sizə təşəkkür edirəm. Qəzzadakı vəziyyətdə bağlı qeyd edirəm ki, Azərbaycan böhranın ilk günlərindən atəşəsin olmasını, hərbi əməliyyatların dayandırılmasını fəal şəkildə müdafiə edib və bizim mövqeyimiz dəyişməz olaraq qalmaqdadır. Hər bir ölkədəki vəziyyətdə belə - işləyib hazırlayarkən, ilk növbədə, lərin özləri qərar verməlidirlər. Ona görə

də heç bir ölkədə, hətta işğal dövründə Ermənistanda belə daxili vəziyyəti şərh etmirdik. Biz heç vaxt daxili gündəmə münasibət bildirməmişik. Amma, eyni zamanda, Suriya ilə bağlı deyə bilərəm ki, biz hökumət dəyişikliyinə baş verməsinə görə sadıq. Çox təəssüf ki, Suriya əvvəlki rəhbərinin dövründə ermənipərəst və anti-Azərbaycan mövqə tuturdu.

Ermənistan rəhbərliyi ilə Suriyanın əvvəlki rəhbərliyi arasında çoxlu siyasi təmaslar - təbrik məktubları, qarşılıqlı səfərlər olub. İndi isə Ermənistan hökuməti elə bilir ki, bunu heç kim xatırlamır. Amma hamımız onların prezident Əsəd hökumətinə nə qədər yaxın olduqlarını, nəfəzə qurduqlarını, necə əməkdaşlıq etdiklərini xatırlayırıq. İndi Suriya humanitar yardım göndərməyə çalışmaları bir daha erməni riyakılığını nümayiş etdirir. Ümid edirəm ki, Suriyanın yeni hökuməti bu riyakıların və yeni hökumətin düşmənlərinin bu ölkədə yer tapmalarına çalışmalarına imkan verməyəcək. Biz Suriyanın yeni hökumətini dəstəkləyirik, rəsmi məktublar mübadiləsi oldu, təbrik etdik. Təbii, biz çox sadıq ki, indi nəhayət qardaş ölkəmiz Türkiyənin bu cəhəb sərhədində sülh olacaq, Türkiyəyə Suriyadan heç bir təhlükə olmayacaq. Bu, bizim üçün çox vacib bir inkişafdır. Bu, həm də global dəyişikliklərin bir hissəsidir və bundan başqa, biz özümüz Suriya xalqı və Türkiyə üçün sevinirik.

İslam dünyasındakı rolumuzu gəldikdə, bu, müsəlman icmaları tərəfindən yüksək qiymətləndirilir. Azərbaycan dövləti müsəlman dünyasının dini liderləri, siyasi liderləri, həmçinin İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı və Ərəb Liqası qaradaşlarımızla görüşdük, onunla ünsiyyətə almaq çox xoş idi. O, çox bacarıqlı siyasətçi və böyük dövlət xadimidir. Alman xalqı onunla fəxr edə bilər. Səfərin məzmunu və formasına gəldikdə isə mətbuatda əks olunduğu kimi, hamı gördü, çox səmimi, mədəni proqramla müşayiət olunan yaxşı səfər idi. Bizim müxtəlif məsələləri müzakirə etmək üçün kifayət qədər vaxtımız oldu. Əlbəttə ki, işğızər sahədə əməkdaşlığımızın mahiyyəti çox genişdir və biz bu səfəri, yeri gəlmişkən, Almaniya Prezidentinin Azərbaycana ilk səfəri

əməl etməlidirlər. Düşünürəm ki, bu, bu məsələləri necə həll etməyin, buna münasibət bildirməyin və yaxşı yolu olacaq, çünki onlar daha yaxşı bilirlər. Ərəb Liqası bütün ərəb ölkələrini birləşdirir və bu ölkələrdəki vəziyyətə bağlı hər bir məsələdə bu qurumun siyasəti on azından bizim üçün bir istiqamət olmalıdır. Mənə, hamı üçün belə olmalıdır.

Hikmət Hacıyev: Cənab Prezident, Urs Ankauf, Almaniya.

Urs Ankauf: Zəti-aliləri möhtərəm cənab Prezident Əliyev, bu gün bizimlə olduğunuz görə çox sağ olun. Mən Almaniya ilə iktərəfli münasibətlərə diqqət cəlb etmək istəyirəm. Qeyd ediniz ki, Prezidentimiz Frank-Valter Ştaynmayer bu yaxınlarda Azərbaycanda rəsmi səfərdə idi. Almaniya Prezidentinin administrasiyası tərəfindən səfərdən əvvəl ləğv edilmiş qeyri-qanuni işğalçı rejimin bayrağını yerləşdirilməsi narazılıq yaradır. Xəbərlərdən, Prezidentin sayından həmin məlumat silindi və Sizə üzrə xatırladıq. Rəsmi bəyanat oxumam, lakin sualım belədir ki, hazırda bizdə yeni hökumətin formalaşdırılmasının son mərhələsində olmağımızı nəzərə alaraq, Azərbaycanın Almaniya ilə siyasi və iqtisadi əməkdaşlıqla bağlı gözləntiləri nədir?

Prezident İlham Əliyev: Çox sağ olun. Birincisi, bayraqla bağlı vəziyyətə gəlincə, təbii ki, bunu görəndə hamımız çox təəccübləndik. Düzünü desəm, mən həmişə olduğu kimi, maksimum səmimi olmağa çalışıram, bunun səhv olduğunu düşünmək bizim üçün çox çətin idi. Çünki Almaniya çoxillik dövlətçilik ənənələri olan bir ölkədir və bütün atributlara diqqətə yanaşılır. Bu, təkə separatçıların bayrağı olan bayraq deyildi, artıq ölmüş separatçı qurumun bayrağı idi və orada əlavə bir şərh var idi - "Dağlıq Qarabağ" adını gördük. Bu, artıq mövcud deyil. Bu, dediyim kimi, yalnız erməni revansistlərin və onlara dəstək verənlərin xəyallərində mövcuddur. Ona görə də həmin bayranada o ifadənin yer almasını Azərbaycana qarşı təhqir hesab edirik. Bunun səhv olduğunu düşünməyə imkan verməyən başqa bir amil də var. Şəkl xatırlayırıqlar. Bununla bağlı son məqam: Düşünürəm ki, müsəlman dünyası ölkələri hər hansı bir ərəb ölkəsindəki vəziyyətə bağlı siyasətlərini qiymətləndirərkən və işləyib hazırlayarkən, ilk növbədə, Ərəb Liqasının müəyyən təlimatlarına

idi. Bu, Azərbaycana bir mesaj idi. Biz bunu çox ciddi qəbul etdik və düzünü desəm, bizim hərəkət etməyimiz üçün bir neçə variant mövcud idi. Əgər üzrxahlıq olmasaydı, yəqin ki, səfərin vaxtı dəyişdirilə bilərdi. Beləliklə, bununla, sadəcə olaraq, sizə daxili "mətbəximizi" açıqlayaram. Vəziyyəti aydınlaşdırmaq üçün Almaniya səfəri Xarici İşlər Nazirliyinə dəvət olundu. O dedi ki, səhv etmirsə, üzr istəməyəcəklər, belədir, Hikmət? Beləliklə, bu, digər bir sürpriz oldu. Sonra köməkçim Hikmət Hacıyev Prezident Ştaynmayerin Administrasiyasının rəhbəri ilə əlaqə saxladı.

Hikmət Hacıyev: İlkən olaraq xanım rəhbər dedi ki, bu, ciddi texniki səhvdir və xahiş etdi ki, üzrxahlığımızı qəbul edin və biz onu siləcəyik. Lakin bu, aramızda olan bir üzrxahlıq idi. Amma mən Sizin tərəfdən əlavə göstəriş aldım ki, Azərbaycan ısrarlıdır və biz almaniyalı həmkarlarımızdan açıq və rəsmi üzrxahlıq gözləyirik. Bundan sonra yazılı üzrxahlıq göndərildi.

Prezident İlham Əliyev: Bəli, təşəkkür edirəm. Beləliklə, məsələ həll olundu, amma təbii ki, bunu etməli idilər. Xətrimizə dəymək üçün tamamilə faydasız və mənasız cəhd. Mən tamamilə əminəm ki, Prezident Ştaynmayerin bundan heç xəbəri olmayıb. O, özü bunu mənə dedi. Birincisi, mən ona tam inanıram, çünki ona çox hörmətlə yanaşıram. İkincisi, düzünü desəm, mən də şəkillərimə bir o qədər baxmıram. Səhv bir şey varsa, buna görə kimi günahlandıracağımı bilirəm. Ancaq səhv bir şey olsaydı, şübhəsiz ki, müraici olmadan belə biz üzr istəyəcədik.

Səfər özü çox uğurlu idi. Prezident Ştaynmayer və mən bir-birimizi çoxdan tanyırıq, onun xarici işlər naziri olduğu illərdən bəri təmasdayıq, o, bir neçə dəfə buraya səfər edib. Keçən il biz Berlində görüşdük, onunla ünsiyyətə almaq çox xoş idi. O, çox bacarıqlı siyasətçi və böyük dövlət xadimidir. Alman xalqı onunla fəxr edə bilər. Səfərin məzmunu və formasına gəldikdə isə mətbuatda əks olunduğu kimi, hamı gördü, çox səmimi, mədəni proqramla müşayiət olunan yaxşı səfər idi. Bizim müxtəlif məsələləri müzakirə etmək üçün kifayət qədər vaxtımız oldu. Əlbəttə ki, işğızər sahədə əməkdaşlığımızın mahiyyəti çox genişdir və biz bu səfəri, yeri gəlmişkən, Almaniya Prezidentinin Azərbaycana ilk səfəri

münasibətlərimizdə mühüm mərhələ hesab edirik. Beləliklə, hər iki prezidentin Bakıdan verdiyi bütün mesajlar son dərəcə müsbət və zamanında verilən mesajlar idi. Ona görə də hesab edirəm ki, bu, həm də ölkələrimizin işğızər dairələrinə iktərəfli istiqamətdə daha fəal işləmək üçün yaxşı mesajdır. Həmçinin Almaniya, xüsusən də yeni hökumətdən Avropa İttifaqı ilə bağlı gözləntilərimiz odur ki, müstəqil siyasət yürütməkdə davam etsin. Çünki bilirsiniz, Avropa İttifaqında Azərbaycana qarşı çox pis əməllər törəndi, heç bir əsas olmadan özünü lider kimi göstərən bir ölkə var. Avropanın aparıcı iqtisadiyyatı, aparıcı siyasi qüvvəsi Almaniya. Ona görə də ümid edirəm ki, Avropa İttifaqı oradakı ermənipərəst qrupların təsiri altına düşməyəcək.

Hikmət Hacıyev: Son sualımız Şimali Kiprdən Hüseyin İşıksaldan.

Hüseyin İşıksal: Hörmətli cənab Prezident. 2023-cü ilin oktyabrından Prezidentimi müşayiət etdiyim və bizi rəsmi səfər çərçivəsində qəbul etdiyiniz gündən sonra burada Sizi yenidən görmək çox xoşdur. Mən Şimali Kipr Türk Respublikası Prezidentinin xüsusi müşaviriyəm. Ona görə də, ilk növbədə, icazə verin, şəxsən Sizə Prezidentimin ən səmimi salamlarını çatdırım. Burada olmaq həmişə xoşdur, çünki biz qardaşlıq və özümü evimdəki kimi hiss edirik, özümü xarici ölkəyə gəlmiş kimi hiss etmirəm. Türk Dövlətləri Təşkilatı ilə bağlı sual vermək istəyirdim. Amma bu məsələni artıq səfər soruşdu. Ona görə də mən, sadəcə, ölkəmizlə Azərbaycan arasında münasibətlərin daha da dərinləşdirilməsi barədə dəyərli fikirlərinizi və tövsiyələrinizi eşitmək istəyirəm. Çox sağ olun.

Prezident İlham Əliyev: Bilirsiniz ki, Prezident Ersin Tatar Azərbaycanda səfərdə olub və biz beynəlxalq tədbirlərdə həmişə görüşməyə vaxt tapırıq. Azərbaycan Şimali Kipr Türk Respublikasının Türkdövlətləri Təşkilatına müşahidəçi qismində qatılmasında mühüm rol oynayıb. Bunun necə baş verdiyini bilirsiniz, çox təfərrüatlarla varmaq istəmirəm, amma biz bunu fəal şəkildə müdafiə edənlərdən oluq. Prezident Tatar Şuşada təşkilatın qeyri-rəsmi Sammitinə mənim tərəfimdən dəvət olunmuşdu və o, Şimali Kipr bayrağı ilə bizimlə idi. Beləliklə, bizim əlaqələrimiz davam edir. Bilirsiniz ki, vətəndaş cəmiyyətinin, Azərbaycan hökumətinin, parlamentinin nümayəndələri Şimali Kipr Türk Respublikasına tez-tez səfərlər edir, Şimali Kiprdən Azərbaycan səfərlər həyata keçirilir. Yəni, biz hər zaman qardaşlaşırıyıq, siyasiotimiz hər zaman çox aydındır. Şimali Kiprdə öz dövlətinə sahib olmağa layiq qardaşlarımızı necə kömək edə biləcəyimizdən başqa bir gündənməz yoxdur. Onlar tarix və əməlləri ilə buna layıqdırlar. Hamımız xatırlayırıq ki, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının oxvət-kı Baş katibi Kofi Annanın təşəbbüsü ilə referendum keçirilib və Kipr türkləri birləşməyə, Kiprdəki yunanlar isə birləşmənin əleyhinə səs verdilər. Sonra nə oldu? Kipr dövlət edildi və Avropa İttifaqına üzv oldu. Bu, ədalətli idi? Əlbəttə ki, yox. Bu ikili standartlar idi? Əlbəttə, bəli. Amma təəssüf ki, siyasətçilərin çoxu bu haqda danışmaq istəmir. Onlar başağırsı olmasına üstünlük verirlər. Çünki onların başağırsı yarada biləcəklərini hamı təsəvvür edə bilər və başağırsı heç də onların yarada biləcəyi ən böyük zərər deyil. Amma Azərbaycana gəldikdə, məncə, Şimali Kiprdəki qardaşlarımız arasında heç bir şübhə yoxdur ki, biz müstəqil ölkə qurulan qədər, sona qədər sizinlə olaçağıq. Əlbəttə ki, beynəlxalq birlik tərəfindən təminə qədər sizinləyik.

Hikmət Hacıyev: Tədqiqatçılar Sizə minnətdarlıqlarını və təşəkkürlərini bildirmək istəyirlər. Təqribən üç saatlıq müzakirəmiz oldu. Vaxt ayırdığımız üçün təşəkkür edirik.

Prezident İlham Əliyev: Çox sağ olun. Təşəkkür edirəm.

Sonda xətrə şəklindədir.

Azərbaycan Respublikası ilə Yaponiya arasında iqtisadi əməkdaşlıq üzrə Dövlət Komissiyasının yeni tərkibinin təsdiq edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1999-cu il 5 fevral tarixli 67 nömrəli Sərəncamı ilə yaradılmış Azərbaycan Respublikası ilə Yaponiya arasında iqtisadi əməkdaşlıq üzrə Dövlət Komissiyasının (bundan sonra - Dövlət Komissiyası) aşağıdakı yeni tərkibi təsdiq edilsin:

Dövlət Komissiyasının sədri

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin (SOCAR-ın) prezidenti

Dövlət Komissiyasının üzvləri

Azərbaycan İnvestisiya Holdinginin Baş icraçı direktoru
Azərbaycan Nəqliyyat və Kommunikasiya Holdinginin (AZCON-un) icraçı direktoru
"Azərenerji" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin vitse-prezidenti
Ələt azad iqtisadi zonasının səlahiyyətli qurumunun İdarə Heyəti sədrinin müavini
Azərbaycan Respublikası Sahibkarlar (İşəgötürənlər) Təşkilatları Milli Konfederasiyasının prezidenti
PAŞA Holdingin Baş icraçı direktoru

NEQSOL Holdingin Baş icraçı direktoru
Azərbaycan Respublikasının Yaponiyada fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri.

2. Dövlət Komissiyasının cari fəaliyyətinin təşkili məqsədilə Dövlət Komissiyasının Katibliyi yaradılsın və Katibliyin funksiyasının həyata keçirilməsi Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyinə həvalə edilsin.

3. Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi Dövlət Komissiyasının yeni tərkibi barədə Yaponiya tərəfinə bildiriş göndərsin.

4. "Azərbaycan Respublikası ilə Yaponiya arasında iqtisadi əməkdaşlıq üzrə Dövlət Komissiyasının yeni tərkibinin təsdiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2006-cı il 25 dekabr tarixli 1852 nömrəli Sərəncamı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2006, № 12, maddə 1111 (Cild I) ləğv edilsin.

5. Bu Sərəncam imzalandığı gündən qüvvəyə minir.

İlham ƏLİYEV,

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 9 aprel 2025-ci il

A.N.Eminovun Mingəçevir Dövlət Universitetinin rektoru təyin edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:
Anar Nazim oğlu Eminov Mingəçevir Dövlət Universitetinin rektoru təyin edilsin.

İlham ƏLİYEV,

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 9 aprel 2025-ci il

Azərbaycan və İran nümayəndə heyətləri Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanına baxış keçiriblər

Aprelin 9-da Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin müavini, Azərbaycan ilə İran arasında iqtisadi, ticarət və humanitar sahələrdə əməkdaşlıq üzrə Dövlət Komissiyasının Azərbaycan tərəfindən həmsədri Şahin Mustafayev və ölkəmizdə səfərdə olan İran İslam Respublikasının yol və səhərsalma naziri, komissiyanın İran tərəfindən həmsədri Fərzanə Sadıq iki ölkənin nümayəndə heyətlərinin müşayiətilə Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanına birgə baxış keçiriblər.

Nazirlər Kabinetinin Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, həmsədrlərə Bakı limanına dair təqdimat nümayiş etdirilib, limanın tarixi, infrastrukturunu və imkanları, o cümlədən illik yükəşirmə qabiliyyətinin 15 milyon tondan 25 milyon tonadək artırılması məqsədilə ikinci faza çərçivəsində aparılan tikinti işləri barədə məlumat verilib.

Qeyd edilib ki, ikinci fazanın tamamlanmasından sonra Bakı limanının genişləndirilməsi Azərbaycanın Avropa və Asiyaya əlaqələndirən nəqliyyat və logistika qovşağı kimi strateji əhəmiyyətini daha da artıracaq.

Daha sonra limanın əsas yük terminalına, Ro-Ro və Bərə terminallarına, çeşidləmə məntəqəsinə baxış keçirilib.

Milli Məclisdə İranın parlament nümayəndə heyəti ilə görüş keçirilib

Aprelin 9-da Milli Məclisin Sədr müavini, Azərbaycan-İran parlamentlərarası əlaqələr üzrə işçi qrupunun rəhbəri Ziyafət Əsgərov ölkəmizdə səfərdə olan İran İslam Şurası Məclisinin İran-Azərbaycan dostluq qrupunun rəhbəri Sədeyif Bədrinin başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşüb.

Milli Məclisin Mətbuat və ictimaiyyətə əlaqələr şöbəsinə verilən məlumata görə, qonaqları salamlayan Ziyafət Əsgərov Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin İranın yol və səhərsalma naziri, eləcə də İran Prezidentinin siyasi məsələlər üzrə müşaviri ilə keçirdiyi görüşləri xatırladaraq, belə görüşlərin iki ölkə arasında münasibətlərin inkişafında mühüm rol oynadığını bildirib. Sədr müavini Azərbaycanla İran arasında iqtisadi və mədə-

ni sahələrdə əlaqələrin dinamik şəkildə inkişaf etdiyini vurğulayıb. O, ticari və logistika sahəsində əməkdaşlığın genişləndirilməsinin də dövlətlərimizin maraqlarına uyğun olduğunu qeyd edib.

Ziyafət Əsgərov həmçinin Asiya Parlament Assambleyasının (APA) 15-ci plenar sessiyası çərçivəsində İran İslam Şurası Məclisi sədrinin Bakıya

səfərini xatırladaraq, bu cür qarşılıqlı səfərlərin parlamentlərarası əlaqələrin güclənməsinə mühüm töhfə verdiyini diqqətə çatdırıb.

Öz növbəsində Sədeyif Bədr Azərbaycanı keçirdiyi görüşlərin əhəmiyyətindən danışmış. O, qarşılıqlı səfərlərin yalnız diplomatik deyil, həm də parlamentlərarası əlaqələrin möhkəmlənməsinə müsbət

təsir göstərəcəyinə əmin olduğunu bildirib. Qonaq İran-Azərbaycan münasibətlərinin dostluq və qarşılıqlı hörmət prinsipləri əsasında gələcəkdə daha da inkişaf edəcəyinə inandığını vurğulayıb.

Görüş zamanı qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər də müzakirə olunub.

"Azərbaycan"

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti zati-aliləri cənab İlham Əliyevə

Möhtərəm cənab Prezident.

Mübarək Ramazan bayramı münasibətilə zati-alinizə səmimi təbriklərimi və xeyir-duamı çatdırmaqdan məmnunluğumu ifadə edirəm.

Hər şeyə qadir olan Uca Allahdan Sizə cəsağlığı və səadət, müsəlman ümmətinə firavanlıq arzulayıram.

Hörmətlə,

Şeyx Məhəmməd bin Zayed Al NƏHYAN,
Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Prezidenti

❖ ❖ ❖

Hörmətli cənab Prezident.

Müqəddəs Ramazan bayramı münasibətilə zati-alinizi səmimi-qəlbdən təbrik edir və Sizə ən xoş arzularımı çatdırmaqdan məmnunluğumu bildirirəm.

Uca Yaradandan Sizə cəsağlığı və xoşbəxtlik, müsəlman ümmətinə rifah diləyirəm.

Hörmətlə,

Şeyx Məhəmməd bin Rəşid Al MƏKTUM,
Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin vitse-prezidenti, Baş naziri və Dubayın Əmiri

❖ ❖ ❖

Zati-aliləri cənab Prezident.

Mübarək Ramazan bayramı münasibətilə Sizə səmimi təbriklərimi və ən xoş arzularımı çatdırmaqdan məmnunam.

Arzu edirəm ki, Ulu Tanrı Sizə cəsağlığı və səadət, müsəlman ümmətinə xoşbəxtlik nəşib etsin.

Hörmətlə,

Şeyx Mansur bin Zayed Al NƏHYAN,
Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin vitse-prezidenti, Baş nazirin müavini, Prezident işləri naziri

❖ ❖ ❖

Əs-səlamu əleykum və rəhmətullahi və bərəkətuhu.

Müqəddəs Ramazan bayramı münasibətilə Sizə ən səmimi təbriklərimi çatdırır, zati-alinizə cəsağlığı, uzun ömür və uğurlar arzulayıram.

Bu xoş fürsətdən istifadə edərək Uca Allahdan Azərbaycan Respublikasına və dost xalqınıza davamlı inkişaf, tərəqqi, firavanlıq, islam ümmətinə və bütün bəşəriyyətə xeyir-bərəkət diləyirəm.

Hörmətlə,

Şeyx Sabah Xalid əl-Hamad əl-Mübarək əl-SABAH,
Küveyt Dövlətinin Vəliəhdi

❖ ❖ ❖

Cənab Prezident.

Zati-alinizi, ailənin dəyərli üzvlərini, dost və qardaş Azərbaycan xalqını mübarək Ramazan bayramı münasibətilə səmimi-qəlbdən təbrik edirəm.

Bu mübarək bayramın türk dünyası və bütün islam aləmi üçün sülh, rifah və ümid dolu bir gələcəyə vəsilə olmasını, qardaşlıq və həmrəylik əlaqələrimizin müstəqil dəyərlərimiz əsasında daha da möhkəmləndirməsini arzu edirəm.

Fürsətdən istifadə edərək zati-alinizə ən xoş arzularımı çatdırır, cəsağlığı və firavanlıq diləyirəm.

Hörmətlə,

Fuat OKTAY,
Türkiyə Böyük Millət Məclisinin Xarici əlaqələr komitəsinin sədri

❖ ❖ ❖

Zati-aliləri.

Mübarək Ramazan bayramı münasibətilə Sizə səmimi təbriklərimi və xeyir-duamı çatdırmaqdan məmnunluğumu bildirirəm.

Hər şeyə qadir olan Uca Allah Sizə cəsağlığı və səadət, müsəlman ümmətinə firavanlıq nəşib etsin.

Hörmətlə,

Şeyxə Fətimə bint MÜBARƏK,
Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Qadınlar Birliyinin sədri

Azərbaycan-Moldova münasibətlərinin inkişaf perspektivləri müzakirə olunub

Aprelin 9-da Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov Moldovanın Xarici İşlər Nazirliyinin dövlət katibi Sergey Mihovla görüşüb.

Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidməti idarəsindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, görüş zamanı Azərbaycan-Moldova əməkdaşlığının siyasi, iqtisadi, ticarət, enerji, humanitar aspektləri, münasibətlərin inkişaf perspektivləri, habelə regional və beynəlxalq məsələlər müzakirə olunub.

Münəv Təhlükəsizlik Konfransında iştirakı çərçivəsində Moldova Respublikası

nın baş nazirinin müavini və xarici işlər naziri Mihai Popşoy ilə görüşünü məmnunluqla xatırlayan Ceyhun Bayramov ikitərəfli və çoxtərəfli əməkdaşlığın inkişafında bu kimi təmasların, siyasi məsləhətləşmələrin mexanizminin əhəmiyyətini qeyd edib.

İkitərəfli və çoxtərəfli əməkdaşlığın genişləndirilməsinin vacibliyi qeyd olunub, xüsusilə enerji təhlükəsizliyi sahəsi üzrə tərəfdaşlığın inkişaf perspektivlərindən istifadənin əhəmiyyəti vurğulanıb. İqtisadiyyat, ticarət, investisiyalar sahələri üzrə

əməkdaşlıq imkanlarının müzakirəsi baxımından Azərbaycan ilə Moldova arasında iqtisadi əməkdaşlıq üzrə birgə hökumətlərarası komissiyanın rolunun vacibliyi diqqətə çatdırılıb.

Görüşdə həmçinin qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Eyni gündə Azərbaycan və Moldova Xarici İşlər nazirlikləri arasında siyasi məsləhətləşmələr aparılıb. Siyasi məsləhətləşmələrə Azərbaycan tərəfindən nazir müavini Samir Şərifov, Moldova tərəfindən isə dövlət katibi Sergey Mihov rəhbərlik edib.

Leyla Əliyeva və Arzu Əliyeva Qəbələdə "Gənc arıçı" layihəsinin iştirakçıları ilə görüşüblər

Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti, IDEA İctimai Birliyinin təsisçisi və rəhbəri Leyla Əliyeva və Bakı Media Mərkəzinin rəhbəri Arzu Əliyeva aprelin 8-də Qəbələdə "Gənc arıçı" layihəsinin iştirakçısının evini ziyarət ediblər.

IDEA İctimai Birliyindən AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, Leyla Əliyeva görüşdə gənc arıçı ailələri ilə səmimi söhbət edib, fəaliyyətləri ilə maraqlanıb, arıçılıq sahəsindəki ilk təcrübə və məhsuldarlıqla bağlı təəssüratlarını dinləyib.

Öz növbəsində layihə iştirakçıları Zəlikə Məmmədova və Rəfiqə Məxsumova, eləcə də onların ailə üzvləri göstərdiyi diqqət və dəstəyə görə Leyla Əliyevaya minnətdarlığını bildirib, süzdükləri tətbi balı layihənin xüsusi qablaşdırılmasında hədiyyə ediblər.

Qeyd edək ki, 2021-ci ildən başlayaraq IDEA İctimai Birliyinin təşəbbüsü və Azərbaycan Respublikasının Gənclər Fondu, Dövlət Məşğulluq Agentliyi və ABAD publik hüquqi şəxsin tərəfdaşlığı ilə həyata keçirilən "Gənc arıçı" layihəsi çərçivəsində ölkənin müxtəlif bölgələrindən olan 60-dan çox gənc ailəyə arıçılıq təsərrüfatının yaradılmasında dəstək göstərilib.

Məqsədi biomüxtəlifliyin qorunmasına töhfə vermək, arıçılıq təsərrüfatının ekotəbiişirlik növü kimi yayılmasını təşviq etmək, tətbi bal istehsalını dəstəkləmək və gənc ailələrin maddi rifahını yaxşılaşdırmaq olan layihə çərçivəsində seçilən gənclərə peşəkar mütəxəssislərin iştirakı ilə bir aylıq təlim keçirilib. Təlimləri başa vuran gənclər arıçılıq təsərrüfatı üçün lazımı arı ailəsi və potokləri, arı geyimi, balısqazan aparat və digər ləvazimatlarla tam təchiz olunublar və onlara səmərəli fəaliyyətləri istiqamətində lazımi şərait yaradılıb.

Gənc arıçılar həmçinin məhsulların sertifikatlaşdırılması, brendləşdirilməsi, dizaynı və satışın təşkilatı dəstəyi ilə təmin

matlarla tam təchiz olunublar və onlara səmərəli fəaliyyətləri istiqamətində lazımi şərait yaradılıb.

Gənc arıçılar həmçinin məhsulların sertifikatlaşdırılması, brendləşdirilməsi, dizaynı və satışın təşkilatı dəstəyi ilə təmin

ediləcəklər. Bu addımlar bazar iqtisadiyyatı şəraitində rəqabətə davamlı bal istehsalı mərhələsinə çatması üçün gənc arıçıların öz məhsullarını geniş müştəri bazasına çıxarmalarına və satışın səmərəli təşkilinə xidmət edəcək.

Demokratiyanın iki üzü - ədalətin ikili standartı

İkili standartlar tarixi ədalətin bərpasına mane ola bilməz

Azərbaycanın qazandığı zəfərin fonunda Qərbin ikilistandarth təsəvvürlərinin respublikamız əleyhinə göstərdikləri fəaliyyətləri daha qabarıq şəkildə diqqət çəkməyə başlayıb. Erməni lobbisinin sözü ilə oturma-duran Fransa, Belçika kimi ölkələrin, Avropa Şurası, Avropa Şurası Parlament Assambleyası, Avropa Parlamenti kimi qurumların sistemli şəkildə ölkəmiz əleyhinə kampaniya aparmaları, qətnə qəbul etmələri də bunun bariz göstəricisidir.

Onlar Azərbaycana münasibətdə ermənipərəst mövqedən çıxış edərək hər cür çirkin yola əl atırlar. 1980-ci illərin sonlarında Ermənistan tərəfindən etnik təmizləməyə məruz qalan üç yüz min azərbaycanlının taleyini biganə qalan, bu gün də onların tarixi yurdlarına qayıdış hüquqlarına dəstək verməyən Qərb Qarabağı kö-nüllü türk etmiş bir ovuc erməninin "problem"lərini süni şəkildə şişirdərək gündəmə gətirmək üçün canfəşanlıq göstərir.

Bu günlərdə Avropa Şurasının İnsan hüquqları üzrə ali komissarı Maykl O'Flaertinin Avropa Şurası Parlament Assambleyasında Ermənistanın deputatların suallarına verdiyi cavablar da Azərbaycana qarşı ikili yanaşmanı bir daha təsdiq edir. Belə ki, komissar ölkəmizi öz xoşları ilə türk edən ermənilərin Azərbaycana qayıdış məsələsinə toxunsada, zorla dədə-baba yurdlarından qovulan qərbi azərbaycanlıların qayıdışından bir kəlmə də bəhs etməyib.

Halbuki Maykl O'Flaerti özünə bir az əziyyət verib Cənubi Qafqazda baş verənlərlə bağlı tarixi sənədlərə baxsaydı azərbaycanlıların əsrlər boyu erməni şovinistləri tərəfindən deportasiyalara, etnik təmizləmələrə məruz qaldığını görəndi.

Ermənistan ölkəmizi öz xoşlarına tərk edə bilər

Məsələn, o, bildirdi ki, təkcə 1987-1991-ci illərdə Qərbi Azərbaycanın (indiki Ermənistan ərazisinin) yalnız azərbaycanlıların yaşadığı 170-dən artıq kənddən, azərbaycanlılarla ermənilərin qarışığı yaşadığı 100-ə yaxın yaşayış məntəqəsindən 300 min nəfərədək azərbaycanlı ermənilər tərəfindən öz doğma yurdlarından zorla

qovulublar. Bu zaman 200 nəfərdən çox soydaşımız erməni şovinistləri tərəfindən öldürülmüş (güllələnmiş, qəsdən avtomobil qəzasına salınmış, dağ yollarında donmuş və sair), 400 nəfərdən çox azərbaycanlı isə yaralanmışdır. Bir çox azərbaycanlıların evləri, ömləkləri yandırılmış və ya talanmış, əvəzi ödənilmədən əllərindən alınmış, mənimisənilmişdir.

Ali komissar bu gerçəkliklərdən Ermənistanın keçmiş faşist prezidenti Levon Ter-Petrosyanın 1993-cü il iyulun 23-də - Ağdamın işğalı zamanı etdiyi etirafı ilə də halı ola bilər.

Levon Ter-Petrosyanın sözügedən tarixdə "Yerkrapa" könlüllər birliyinin toplantısında etdiyi çıxışının illər sonra üzə çıxan videoyazısında görünür ki, o, açıq şəkildə ermənilərin həyata keçirdikləri işğalçılıq siyasətindən, azərbaycanlılara qarşı etnik təmizləmədən bəhs edib. Ter-Petrosyan indiki Ermənistan ərazisində vaxtilə azərbaycanlıların çoxluq təşkil etdikləri rayonların adlarını da bir-bir sadalayıb.

Faktıdır ki, qərbi azərbaycanlılardan fərqli olaraq Qarabağda yaşayan ermənişilli sakinlər könlüllü şəkildə ölkəmizi tərk ediblər. Baxmayaraq ki, Azərbaycan dövləti onların reintegrasiyası ilə bağlı əməli addımlar atdı. Onların hüquq və təhlükəsizliyini, eyni zamanda bütün təminatını həyata keçirməyə başladı. Lakin Azərbaycan demokratik ölkədir və öz ərazisində kimi isə zorla saxlamaq niyyətində deyildi. Buna görə də öz qərarları ilə ölkəmizi tərk etmək istəyən ermənişilli sakinlərə köçmələri üçün də hər cür şərait yaratdı. Ermənilər ölkəmizi tərk edən zaman hansısa təzyiq, zorakılıq halı ilə üz-ləşmədilər. Həmin vaxt bu prosesi az

qala zərərinin izləyən dünya da görə-dü və etiraf etdi ki, Qarabağı deyə-gülə, şokolad və peçenyə yeyə-yeyə tərk edən ermənişilli sakinlərin tı-xacdən başqa problemləri olmadı. Bütün bu faktlar BMT-nin bölgəyə səfər edən missiyası tərəfindən də təsdiq olundu. Əslində, heç Qarabağı tərk edən erməni sakinlər özləri qayıtmaq barədə düşünmülər. Sadəcə onlardan alət kimi istifadə edən təcavüzkar Ermənistan və onun xarici məkrli himayədarları bu məsələni süni şəkildə ortaya ataraq gündəmə etmə istəyirlər.

Bu, qəbul edilməzdir

Bütün bu gerçəklikləri görmədən gələn AŞ-nin İnsan hüquqları üzrə ali komissarı Maykl O'Flaertinin tutduğu vəzifəyə yaraşmayan qeyri-obyektivlik sərgiləməsi, yüz minlərlə azərbaycanlının qayıdış hüququnu heçə sayaraq ölkəmizi öz xoşları ilə tərk edən ermənilərin qayıtməsindən bəhs etməsi təəccüblü deyil.

Aprelin 8-də Qərbi Azərbaycan İcmasının sözügedən məsələ ilə bağ-

lı bəyanatında bildirilir ki, Avropa Şurasının İnsan hüquqları üzrə ali komissarı Maykl O'Flaertinin "Avropa Şurası Parlament Assambleyası" adlanan qurumda Ermənistanın olan deputatların suallarına verdiyi cavabların onun məsələlərdən tam xəbərsiz olduğunu göstərir: "Ali komissarın ermənilərin Azərbaycana qayıdış məsələsinə toxunub qərbi azərbaycanlıların Ermənistanı öz dədə-baba yurdlarına qayıdışından bəhs etməməsi qəbul edilməzdir. Biz ali komissarın insan hüquqlarına münasibətdə bir sıra Qərb təsisatlarında dərin kök salmış ikili standartlar siyasətinin girovu olmağa çağırırıq".

Bəyanatda qeyd olunur ki, bundan əlavə, ali komissar, hazırda Bakıda davam edən məhkəmə ilə bağlı cəza-sızlıq təşviq edən açıqlamalar vermə-məli, əksinə, Ermənistan hakimiyyə-tini öz ərazisində olan hərbi canlılar, o cümlədən bu gün törədilməsindən 33 il keçən Ağdaban faciəsinin günahkarlarını mühakimə etməyə çağır-malı, "Azərbaycanlıların qovmaqla 600 illik tarixi məqsədə nail olduq" deyə qürrələn Ermənistanın birinci pre-

zidenti Levon Ter-Petrosyandan iza-hat tələb etməli, Azərbaycan xalqının dini-mədəni irsinin acınacaqlı vəzi-yətinin monitorinq edilməsi, azərbay-canlılara qarşı, xüsusən, mediada və ictimai diskursda tüğyan edən etnik nifrət hallarının aradan götürülməsi üçün Ermənistanı səfər etməlidir.

Qərbdə təşkilatlanaraq anti-Azərbaycan fəaliyyəti göstərən qə-rəzli təsisatların mənfur fəaliyyətləri mövcud reallıqları dəyişmək iqtida-rında deyil. Vaxtilə dədə-baba yurdlarından zorla qovulan qərbi azərbaycanlılar sülh yolu ilə onilliklərdi həsrət qaldıqları yurdlarına dö-nəcə-lər. Bu, həm də tarixi ədalətin bərpası olacaqdır.

Necə ki, bu barədə Prezident İlham Əliyev deyib: "...Bunu hamı bilsin, həm Ermənistan, həm onun ar-xasında duranlar ki, bu məsələ gündə-lıkdən çıxmıyacaq, o vaxta qədər ki, azərbaycanlılar təhlükəsizlik şəraitin-də Qərbi Azərbaycana, o cümlədən Qərbi Zəngəzura yerləşəcəklər".

YasəməN MUSAyEV,
"Azərbaycan"

"Qərbin Cənubi Qafqazla bağlı planları iflasa məhkumdur"

"Bəzi Qərb dövlətlərinin ikili standartlara əsaslanan, qə-rəzli siyasətinin yaratdığı problemləri sadələməqlə bit-məz. Azərbaycan dövləti Qərbin qə-rəzli siyasəti ilə çox üz-ləşib. İstər keçmiş işğal illərində, istərsə də postmüha-ribə dövründə bəzi Qərb dövlətlərinin həyata keçirdiyi siyasət birmənalı şəkildə regionumuzda təhlükəsizliyin təmin olunmasına təhdid yaradır".

Bu sözləri "Azərbaycan" qəzetinə Milli Məclisin deputatı Vüqar Rəhimzadə deyib. Deputat bildirib ki, qə-rəzli, beynəlxalq hüquqa zidd si-yasəti ilə dünyada özünü nüfuzdan salan Fransanın regionumuzda Azər-baycanın yaratdığı yeni reallığı qəbul etmək əvəzinə Ermənistanı silahlan-dırması yeni münaqişə ocağı yarat-mağa hesablanmışdır. Bu siyasət, əslində, Qərbin Cənubi Qafqazla bağlı plan-larını növbəti dəfə açıq şəkildə orta-ya qoyur. Reallıq budur ki, Qərb Er-mənistanı silahlandırmaqla təkcə onu yeni müharibəyə hazırlar, di-gər yandan, Cənubi Qafqazla bağlı planlarını mərhələli şəkildə həyata keçirməyə cəhd edir. "Qərb regionda öz maraqlarını həyata keçirmək, bölgəni təsir dairəsində saxlamaq üçün Ermənistanı istifadə edir. Bu siyasət Ermənistan üçün yaxşı heç nə vəd etmir. Casus funksiyası yerinə yetirən Avropa İttifaqının Ermənistanıdakı missiyası da bu planın tərkib hissəsidir. Bayden-Blinken administrasiyası dövründə həm dünyada, həm də Cənubi Qafqazla bağlı dağıdıcı, rıyakar siyasətin şahidi olduq. Qərbin otuz il ərzində qurduğu bütün Azərbaycanı qazandığı tarixi Zəfər nəticəsində dəmədəğn oldu", - deyə deputat əlavə edib.

V.Rəhimzadə qeyd edib ki, Qərbin regionla bağlı növbəti planları da iflasa məhkumdur. Prezident İlham Əliyev ADA Universitetində keçirilən "Yeni dünya nizamına doğru" mövzusunda beynəlxalq forumda çıxışı zamanı da bildirdi ki, Azərbaycan bir çox ölkələrlə strateji tərəfdaşlıq saziş-ləri imzalayıb. Bütün bunlar coğrafi, siyasi, iqtisadi və nəqliyyat sahələrində Mərkəzi Asiya regionu ilə və Avropa arasında ümumi yanaşmaları formalaşdırmağa imkan yaradıb. Regionda uzunmüddətli əməkdaşlığa gəl-dikdə, əgər xəritəyə baxsaq, Azərbaycanın burada əsas yer tutduğunu gö-rə bilərik. Bəzilər Ermənistanı növbəti bu prosesdən, o cümlədən, ümu-miyyətlə, prosesdən ayırmaq və Cənubi Qafqazda ayrıncı xətləri çəkmək cəhdləri göstərir. Lakin bu, birmənalı olaraq uğursuz olacaqdır.

Əsmər QARDAŞXANOVA,
"Azərbaycan"

Rəsmi İrəvan sülhü oda atır

Bütün sahələrdə dərin böhran yaşayan Ermənistanı ictimai-siyasi vəziyyət gərgin olaraq qalır. Ölkədə tərəflər bir-birlərini təhdid edirlər. Artıq Ermənistan müxtəlif şəhərlərdə etirazlar keçirilir. Siyasi cəhəmlərdən yorulan əhali isə problemlərinin həllini istəyir. Ölkədə əhalinin 60 faizi işsizdir. Bu ilin ilk 6 ayında işsizliyin səviyyəsi ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə orta hesabla 24 faiz artıb.

"4rd.am" saytı yazır ki, hazırda Ermənistanı rəsmi qeydiyyatla alın-an işsizlərin sayı 74 min nəfərdən çoxdur. Milli Statistika Xidmətinin ölkədə yoxsulluğun mənzərəsi və iş bazarının problemləri üzrə bəşillik araşdırmalarının nəticələrinə görə, hər 100 işsizdən 40-i gənədir. Ümu-mi işsizlər arasında 20-29 yaşlı insanlar üstünlük təşkil edirlər. Er-mənistanı yeni iş yerlərinin yaradılması da mümkün deyil. Çünki ölkə iqtisadiyyatı tamamilə iflasa uğrayıb. Vəziyyət o həddə çatıb ki, hətta mövsümi iş tapmaq çox çətindir.

Bütün bunların fonunda Ermənistanı keçirilən son bələdiyyə seç-kiləri ölkənin daxili siyasətdə mühüm dəyişikliklər baş ver-diyini göstərir. Gümrü və Parkar şəhərlərində hakimi "Vətəndaş mü-qaviləsi" partiyasının məğlubiyyəti, həm də müxalifətin revansist təma-yüllü qüvvələrinin önə çıxması Ermənistanın siyasi gələcəyi üçün də riskli tendensiyaaların yaranacağını nümayiş etdirir.

Erməni siyasi analitiklərinin fikrincə, bu seçkilər 2026-cı ildə keçir-iləcək parlament seçkiləri üçün "sınaq" rolunu oynayır. Yerli seçkilərdə uduzan baş nazir Nikol Paşinyanın komandası artıq parlament çoxluğu-nu qorumaqda ciddi çətinliklərlə üzləşir. Ekspertlər bildirirlər ki, Paşinyanın seçki resursları və ictimai dəstəyi sürətlə tükenir.

Roy sorğuları da bu gedişatı təsdiqləyir. 2021-ci il parlament seçki-ləri ətrafında "Vətəndaş müqaviləsi" partiyasının reytingi 25 faiz təş-kil edirdisə, 2025-ci ilin əvvəlinə bu rəqəm cəmi 11 faizə düşüb.

Seçkilərin nəticələri ilə diqqət çəkən daha bir məqam isə müxalifət da-xilində revansist ideologiyaların yüksəlişidir. Gümrüdə müxalifətdən ön çox səs toplayan Kommunist partiyasının nümayəndəsi Vardan Kutyasyan "dəmizdən-dənizə böyük Ermənistan" ideologiyasının açıq tərəfdarıdır. Bu isə regionda sabitlik və dayanıqlı sülhə əsaslı təhdid kimi qiymətləndirilir.

Üstəlik, Gümrü və Parkarda seçkilərdə qalib gəlmiş bloklardan əksə-riyyəti keçmiş prezidentlər Robert Koçaryan və Serj Sarkisyanə bağlı olan qüvvələrdir. Belə qüvvələrin parlamentdə təmsil olunması isə Er-mənistanın sülh kursundan uzaqlaşması ilə nəticələnə bilər.

Bütün bunların fonunda sosial-iqtisadi sahədə gərginlik getdikcə daha da dərinləşir. Ölkədə çörək istehsalı 60 faizə qədər azalıb. Orta aylıq əməkhaqqı olduqca aşağı səviyyədədir. Paşinyan iqtidarının milli valyuta-nın - dramın məzənnəsini saxlamaq üçün göstərdiyi cəhdlər heç bir nəticə vermirdi. Çünki normal iqtisadiyyatı olmayan ölkədə inflyasiyanın həcmi gün keçdikcə bir qədər də artır. Hətta milli valyutanın məzənnəsini saxla-maq məqsədilə Ermənistan Mərkəzi Bankının indiyədək ayırdığı vəsaitlə-rin belə problemin yoluna qoyulmasında heç bir təsiri olmayıb. Ölkənin xarici borcu artıq ümumi daxili məhsulun 60-70 faizini üstələyir.

Sosial-iqtisadi sahədə dərin böhran yaşayan Ermənistanı yoxsulluq həddi gündən-günə yüksəlir. Əhalinin işsizlikdən sonra üzüləndiyi ən bö-yük problem mənzil şəraiti ilə bağlıdır. Ekspertlər bunu inşaat sektorunda illərdən hökm sürən durgunluqla əlaqələndirirlər. Bildirirlər ki, Ermənistan-da əksər ailələr uşaqlarını ağır şəraitdə böyüdürlər. Ailə üzvlərinin çoxu işsizdir. Onların ümidi yalnız aldığın cüzi pensiyayadır. Belə ağır şərait-də yaşayan uşaqlar sağlam olmur. Uşaqlar normal geyimlər ala bilmə-dikləri üçün məktəbdən də uzaqlaşır. Ailələrin aylıq gəliri 40 min dra-mı keçmir. Bu məbləğ hətta bir nəfərin yaşaması üçün belə kifayət deyil. Əhalinin 43 faizi ya evsizdir, ya da şəraitətsiz mənzillərdə yaşayır. Hökumət isə bu problemlərin həllində acizdir. Ermənistanı tikinti sektorunda illər-dən durgunluq hökm sürür. Ölkədə sement istehsalı da dayandırılıb.

Bunlar bir daha Ermənistanı bütün sahələrdə vəziyyətin qeyri-qənaət-bəxş olduğunu, ölkə hakimiyyətinin hər keçən gün daha çıxılmaz vəziyyə-tə düşdüyünün göstəricisidir. Hadisələrin bu səpkidə inkişafı yaxın gələcək-də Ermənistanı hakimiyyəti böhranının yaşanacağından xəbər verir.

Elçin CƏFƏROV,
"Azərbaycan"

Ermənistanın xilas sülh müqaviləsidir

İki ölkə arasında sülh razılaşmaları ilə bağlı danışıqların aparılmasına baxmayaraq, sərhədlərdə yenə silah səsləri eşidilməkdədir. Ermənistan hər zamankı kimi dildə sülhdən danışır əməldə silahlı işə salır. Bunu heç də təsadüfi hadisə hesab etmək olmaz. Aydın mə-sələdir ki, iki ölkə arasında sülh müqaviləsinin imza-lanmasına mane olmaq istəyən qüvvələr var. Ermənistan hakimiyyət uğrunda mübarizə aparən revansist-lər də, onlara xaricdən havadarlıq edən dövlətlər də hər vasitə ilə sülh müqaviləsinin imzalanmasına mane olmağa çalışırlar.

Sülh müqaviləsinin əsas istiqamətləri sərhədlərdə üçüncü dövlətlərin qüvvələrinin olmaması, Ermənistan konstitusiyasının dəyişdiril-məsi və ATƏT-in Minsk qrupunun ləğv edilməsi məsələ-ləridir. Eyni zamanda sülh müqaviləsi imzalandıqdan sonra beynəlxalq səviyyədə

bir-birinə qarşı imtiyaz məsə-lələrinin qaldırılmaması da gündəmədədir.

Əgər Ermənistan özündə cəsarət tapıb regionda marağı olan Qərb dövlətlərinin, xüsu-silə Fransanın asılılığından xilas olub sülh müqaviləsinin imzalanması üçün qəti addım atarsa, bu öz global maraqları

naminə regionda sülhə mane olan qüvvələrin Cənubi Qaf-qaz planlarını pozmuş olar. Elə bu səbəbdən də Avropa İt-tifaqının müşahidə missiyası adı ilə Ermənistanı yerləşdir-diği kəşfiyyatçılar çalışırlar ki, revansistlərin maraqlarını Er-mənistan silahlı qüvvələrində təmsil edən qüvvələr vasitəsi-lə şərti sərhədlərdə tənxitatlar törədib atəşkəsi pozsunlar. Bi-nokl siyasəti ilə məşğul olan Aİ "müşahidəçi"ləri dəqiq bi-lirlir ki, bölmələrimizin möv-qələrinin atəşə tutulmasına si-lahlı qüvvələrimiz biganə qal-mayıb adekvat cavab verəcəklər. Ermənistanın tənxitat tö-rətməkdə də yeganə məqsəd Azərbaycanın sülh istəməməsi

si barədə dünyaya feyk xəbər-lər yaymaq, iki ölkə arasında sülh müqaviləsinin imzalan-masına əngəl olmaq məqsə-dilə Azərbaycana təzyiqlər göstərməkdir. Bu bir faktıdır ki, indi İrəvanda Rusiyaya me-yilli qüvvələr də, Cənubi Qaf-qazda geosiyasi marağı olan Qərb dövlətləri də bütün qüv-vələrini səfərbər edərək hər vasitə ilə iki ölkə arasında sülh sazişini imzalamğa mane olmağa çalışırlar. Nəzərə al-saq ki, Cənubi Qafqazda belə də, ilk dəfə davamlı sülhə nail olmaq məqsədilə real addım-ların atılması üçün fürsət yara-nıb. Belə bir durumda vaxtilə münaqişəni həll etmək üçün vasitəçilərdən biri olan Fransa nə edir? Ermənistanı açıq şəkildə silahlandırmaqdan çə-kinmir. Sülh prosesinə zərbə vurmaq, yeni münaqişələr ya-ratmaq, bu regionda çirkin niy-yətlərini gerçəkləşdirmək üçün bütün vasitələrə əl atır. Qərbin hazırda sülhə deyil, müharibəyə, insan fəlakətləri-nə xidmət edən siyasət yürüt-düyü göz qabağındadır. Dün-yada baş verən qanlı münaqi-şələrin daha da alovlanmasın-da, böyüməsində Qərbin "xid-mət"lərini heç cür inkar etmək mümkün deyil.

Dağılıb viran olmuş, döv-lətçiliyi tamamilə məhv ol-maq təhlükəsi ilə üzləşən Uk-rayna "nümunəsi" göz önün-dədir. Bu bir faktıdır ki, Uk-

rayna kimi böyük potensialı olan bir ölkə Avropa və Ame-rika oyunlarının qurbanı olub, şəhərləri viran qalıb. Ukray-nanın 40 milyondan çox vətəndaşından bu gün cəmi 20 milyonu Ukraynada yaşayır. Qalanları isə ya artıq həyatda yoxdur, ya da ki, Avropada miqrant kimi yaşamaq üçün mübarizə aparırlar. Ukrayna-ya təhlükəsizlik vədi verənlər, Ukraynaya NATO-ya üz qəbul edəcəkləri ilə şümkilən-dirənlər vədlərini unudublar. Sanki baş verənlər Ukrayna-nın sərvətlərini bölmək üçün hazırlanmış bir senariydir. Ukraynadan təbii sərvətlər, qaz, neft, limanlar və strateji infrastruktur üzərində özləri-nin nəzarətlərini tələb edirlər. Ukraynaya səfəri zamanı Av-ropa Sonayə Strategiyası ko-missarı Stefan Sejurne kritik əhəmiyyətli xammal üzrə yeni partnyorluq layihəsini açıqlayıb. Aİ, Ukraynanın təbii sərvətləri üzərində ABŞ-nin eksklüziv nəzarət hüququna malik olmasının qarşısını al-mağa çalışır və bildirir ki, Avropaya lazım olan 30 əsas strateji elementdən 21-i məhz Ukraynadan tədarük oluna bil-ir. Avropa İttifaqı Kiyevə mühüm strateji materiallarla bağlı "qarşılıqlı fayda" prinsipi üzərində qurulmuş müqavi-ləsinə təqdim edir.

Bu gün Ermənistan hakimiyyəti Qərbin Ukrayna "sev-

gisəndən" dərs götürməli, sür-üşkən xarici siyasətdən əl çəkib bu ölkəni silahlı müna-qişəyə yenidən təhrik edən güclərin təsirindən xilas olub ortalığa qəti iradə qoymalıdır. Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan və digər rəsmilər sülhə sadiq olduqlarını sözdə yox, əməldə təsdiqləmək üçün konkret işə keçməlidirlər. Ermənistan rəsmiləri ala-lamalıdır ki, Aİ-nin Er-mənistanı maliyyələşdirməsi, Fransanın bu ölkəni sürətlə si-lahlandırması yaxşı heç nə vəd etmir. Bu, əksinə olardı, bölgədə vəziyyətin daha da gərginləşməsinə, Ermənistan daxilindəki revansistlərin aya-ğa qalxmalarına şərait yaradır.

Azərbaycan ərazi bütövlü-yünü təmin edib. Ölkəmiz beynəlxalq və regional aktor-larla uğurlu, davamlı münasi-bət qurub. Odur ki, indiki sülh müqaviləsi Azərbaycanı daha da çox Ermənistanı lazım-dır. Ona görə də Ermənistan vaxt itirmədən ciddi addımlar atmalıdır. Çünki hər öten gün Paşinyan hakimiyyəti daha ağır duruma üzülür. Sülhün təmin olunması Ermənistan üçün əslində çıxış yoludur. Məhz sülh sayəsində rəsmi İrəvan kənar oyunçuların tə-z-yiqlərindən qurtulacaq və yeni təhlükəsiz əməkdaşlıq qəti-rinə daxil olacaqdır.

Elşən QƏNİYEV,
"Azərbaycan"

Demokratiyanın iki üzü - ədalətin ikili standartı

Dildə barış, əməldə savaş

Ermenistanın silahlı təxribatları Paşinyanın qeyri-səmimiliyinin növbəti təzahürüdür

Ermenistan silahlı qüvvələrinin Azərbaycanla şerti sərhəddə törətdiyi silahlı təxribatlar Nikol Paşinyan hökumətinin sülh prosesində nə qədər qeyri-səmimi olduğunu göstəricisidir. Silahlı insidentlərin tərəflərin yekun sülh müqaviləsinə dair danışıqları bitirmələrindən dərhal sonra intensivləşməsi rəsmi İrəvanın olduqca təhlükəli oyun oynadığını göstərir: bir tərəfdən "dayanıqlı sülh" barədə gözəl, balağətli bəyanatlar səsləndirilir və Ermənistanın müharibə "əleyhdar" olması görüntüsü yaradılır, digər tərəfdən isə sərhəddə Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin mövqeləri atəşə tutulur və paralel olaraq bir sıra erməniparəst dövlətlərin parlamentlərində qərəzli sənədlərin qəbulu prosesi baş verir. Erməni deputatlar Avropanın parlamentar strukturlarında ənənəvi yalan dolu çıxışlar edib özlərini sülhpərvər obrazında təqdim etməyə çalışırlar.

İrəvanın düşüdüyi siyasi dalan

Azərbaycanla Ermənistan arasında uzunmüddətli və sabit sülhün əldə edilməsi rəsmi Bakının İkinci Qarabağ müharibəsində əldə etdiyi parlaq hərbi Zəfərə rəğmən İrəvana doğru etdiyi xosməramlı gedişdir. Hazırda gündəmdə olan yekun sülh və onun sənəd formasında təsdiqi-

nin əsasını təşkil edən danışıqlar Azərbaycan tərəfinin siyasi iradəsi və regionda nəhayət ki, sabitliyin bərqərar olması üçün atdığı cəsarətli addımıdır. Qalib tərəf məğluba doğru sülh əlini uzadıb və belə bir hal dünya hərbi tarixində barmaqla sayılacaq qədərdir. Azərbaycan tərəfi bu iradəsini dəfələrlə bəyan edib və Cənubi Qafqazın iqtisadi çi-çəklənməsinə səbəb ola biləcək

sülh prosesinin əsas təşəbbüskarı-nın da məhz dövlətimizin olduğunu qeyd edib. Prezident İlham Əliyev xarici siyasi təmaslarında bu amili xüsusilə vurğulayır və dünyaya nümayiş etdirir ki, müharibə qalibi də bizik, sülh tərəfdarı da. Dövlətimizin başçısı bu məzmunlu bəyanatla yaxın günlərdə Almaniya Prezidenti Frank-Valter Ştaynmayerlə Bakıda keçirdiyi görüşü zamanı da çıxış edib: "Azərbaycan 30 il ərzində erməni işğalından əziyyət çəkmişdir. Bizim qələbəmiz etnik təmizləməyə məruz qalmışdır. Bir milyon azərbaycanlı erməni aqressiyasına görə evsiz-əksiz qalmışdır və torpaqlarımızın təxminən 20 faizi işğal altında düşmüşdür. Əfsuslar olsun ki, beynəlxalq təşkilatlar bu məsələ ilə bağlı ciddi addım atmamışlar. Azərbaycan bu münasibəti və beynəlxalq hüququ özü döyüş meydanında və siyasi müstəvidə həll etmişdir. Məhz bu tarixi Zəfərimiz sülh danışıqlarına yol açmışdır".

Ermənistanın şerti sərhəddə silaha müraciət etməsinin müxtəlif səbəbləri var. Təbii ki, niyyəti atəşin pozulmasını Azərbaycanın üzərinə yıxıb özünə beynəlxalq siyasi müstəvidə xal qazandırmaq cəhdidir. Ermənistan tərəfinin atəşin guya Azərbaycan tərəfindən açılmasını təsdiq edən "arqument"ləri hərbi ekspertlər tərəfindən qısa müddətdə ifşa olunur, erməni mediası və sosial şəbəkələrində yayılan foto və videogörüntülərin saxta və sənədləşmiş olduğunu anlamaq o qədər də çətin deyil. Ancaq problem bundadır ki, dünya mediasında və İrəvana dəstək verən bəzi dövlətlərdə və beynəlxalq təşkilatlarda bu iddiaların yalan olduğunu nə araşdırır, nə də sübhə altına alırlar.

Hadisələrin analizi onu göstərir ki, rəsmi İrəvan bu yolla özünü sülh tərəfdarı qismində təqdim edir, digər tərəfdən, "Azərbaycanın hərbi aqressiyasına məruz qaldığını" nümayiş etdirir. Martin ortalarında həm Azərbaycan, həm də Ermənistan XİN-lərinin 17 bənddən ibarət sülh müqaviləsinin mətni üzərində işin nəqləşməsi barədə bəyanat səsləndirdiklərindən sonra intensivləşən bu kimi hallar İrəvanın öncədən

düşünülmüş plan əsasında hərəkət etdiyini göstərir. XİN-lərin bəyanatının ardınca Paşinyanın dünya liderlərinə telefonla zəng edib onları bu barədə məlumatlandırması sərhəddəki təxribatlara startın verilməsi üçün işarədir. Dünya dövlətləri bir-birlərinin ardınca tərəfləri təbrik edən rəsmi bəyanatlarla çıxış etdikləri zaman şerti sərhəddə atəş səsləri eşidilməyə başlayır. Paşinyan silahlı qüvvələrə Azərbaycan tərəfindən ediləcək hər hansı cəhdə "cavab addımı"n atılmaması tapşırğını verdiyini deyir, ölkənin müdafiə naziri isə insidentlərlə bağlı parlamentdəki dinləmələrdə qeyri-ciddi, gülməli və əslində elə rəsmi İrəvanı ifşa edən izahla çıxış edir: "Bəli, atəş açılır, ancaq biz tərəfə deyil". Ermənistanın müdafiə nazirinin bu bəyanatla nə demək istədiyini hələ uzun müddət müəmma olaraq qalacaq, ancaq fakt odur ki, irəvandakılar öz-öz təxribatları ilə siyasi dalana dirəndiklərini göstərirlər. Əgər atəş açılsay və Ermənistan tərəfə açılmasa, belə çıxırmı ki, Azərbaycan tərəfə açılır? Bu halda silaha kim əl atmış olur? Təmas xəttində silaha malik üçüncü tərəfini var?

Azərbaycanın tələbləri yerinə yetirilməlidir

Paşinyan özünü sülh qarçısı kimi təqdim etməkdə və sərhəddə hərbi təxribatlara əl atmaqda ciddi məqsəd güdür: Azərbaycanı tələsik və natamam sülhə məcbur etmək. Şübhə yoxdur ki, bu gün Ermənistanın bu cılız ambisiyasını həyata keçirməyə nə siyasi resursları var, nə də hərbi qüdrəti. Ancaq bu, hər halda İrəvandakı hakimiyyətin düşüncə tərəzində və təəssüf ki, bir çox hallarda dünyanın, ələlxüsus da Qərbi Avropanın bezi dövlət və təşkilatlarında dəstək qazanır.

Paşinyan bununla çıxışır ki, Azərbaycan dayanıqlı sülhə naminə irəli sürdüyü haqlı tələblərindən imtina etsin. Söhbət Ermənistan konstitusiyasında edilməli olan dəyişikliklərdən və Minsk qrupunun buraxılmasından gedir. İrəvanın ədliyyə dənizində şərətiləndə bu kimi hallar İrəvanın öncədən

əbəsdir, həm də məntiqi deyil. Bir dövlət döyüş meydanında məğlub olub qarşısında kapitulyasiya aktı imzaladığı digər dövlətin ərazilərinə konstitusion səviyyədə iddialara malikdir və bundan imtina etmək istəmir. Eyni zamanda da özünü haqlı və təcavüzə məruz qalmış kimi göstərməyə çalışır. Absurd deyilmi? Əgər İrəvan sülh istəyirsə, Azərbaycana qarşı ərazi iddiasında deyilsə, 30 illik işğaldan azad edilmiş torpaqların bizə məxsus olduğunu qəbul edirsə, hansı səbəbdən əsas qanununda iddiaların qalmasını istəyir? Yaxud illərlə fəaliyyətsiz olan, sülh və işğalçının cəzalandırılması naminə heç bir əməli addımla yadda qalmayan, 44 günlük müharibədən sonra isə faktiki olaraq önəmli itirilmiş Minsk qrupu niyə buraxılmamalıdır? ATƏT-in bu yarıtmaz qrupunun hələ də sənəd üzərində mövcudluğunu saxlaması Ermənistanın sülh təşəbbüslərində qeyri-səmimi olduğunu göstərmir?

Ermənistan əbəs yeri iki dövlət arasında çözülməli olan problemin uzadılması, yaxud öz xeyrinə həlli üçün bölgəyə üçüncü tərəfləri cəlb etmək kursunu tutub. Bu cəhdlər nə danışıqlar masasında, nə də faktiki olaraq yerdə - silahlı qüvvələrin təmas xəttində İrəvana heç bir xeyir qazandırmır. Ancaq vaxtı uzadıb və regional təhlükəsizliyə zərər vurur. Nə qədər ki, yekun sülh yoxdur, deməli, sabitlik də yoxdur. Bu isə bölgənin bərpası, kommunikasiyaların açılışı, dünya əhəmiyyətli qlobal layihələrin reallaşdırılması üçün bölgədə ciddi maneədir. Bu gün dünyadakı qeyri-sabit reallıq fonunda Cənubi Qafqaz bir sabitlik adası ola bilər. Çünki neçə-neçə transmilli layihələrin məhz bizim bölgədən keçmə potensialı var. Götürək elə Orta dəhlizi. Bu qlobal və nəhəng logistika layihəsi Ermənistan bütöcsünə milyardlarla dollar vəsait qazandırma bilər. Azərbaycan onsuz da Orta dəhlizin aparıcı bəndidir. Qontəşə və dost Gürcüstanla malik olduğumuz və illərin sınağından fəxımsı nəqliyyat infrastrukturuna cümkişiləmədən gedir. İrəvanın ədliyyə dənizində şərətiləndə bu kimi hallar İrəvanın öncədən

zər dəhlizinin açılmasına qarşı çıxarmaması bölgənin iqtisadi inkişafına ciddi təsir göstərə bilər. Paşinyanın nümayiş etdirdiyi siyasi xətt göstərir ki, onun nə Koçaryandan, nə də Sarkisyardan xüsusi, köklü bir fərqi var: bunların hamısının niyyəti Azərbaycandan torpaqlarına olan iddialarını həyata keçirməkdir, sadəcə siyasi tərzləri fərqlidir.

Minsk qrupu, Fransa və "müşahidə missiyası"

Paşinyanın kənar faktorlar və üçüncü tərəflər hesabına sülh prosesini ləngitməsi, bununla da xəyaləli güclənmə, hərbi potensialını bərpa etmə yolu ilə Azərbaycana qarşı iddialarını bir daha elan edib revans götürmək niyyəti olduqca bəsitdir. Onun bu planını çözmək elə də mümkün hələ də sənəd üzərində mövcudluğunu saxlaması Ermənistanın sülh təşəbbüslərində qeyri-səmimi olduğunu göstərmir?

Ermənistan əbəs yeri iki dövlət arasında çözülməli olan problemin uzadılması, yaxud öz xeyrinə həlli üçün bölgəyə üçüncü tərəfləri cəlb etmək kursunu tutub. Bu cəhdlər nə danışıqlar masasında, nə də faktiki olaraq yerdə - silahlı qüvvələrin təmas xəttində İrəvana heç bir xeyir qazandırmır. Ancaq vaxtı uzadıb və regional təhlükəsizliyə zərər vurur. Nə qədər ki, yekun sülh yoxdur, deməli, sabitlik də yoxdur. Bu isə bölgənin bərpası, kommunikasiyaların açılışı, dünya əhəmiyyətli qlobal layihələrin reallaşdırılması üçün bölgədə ciddi maneədir. Bu gün dünyadakı qeyri-sabit reallıq fonunda Cənubi Qafqaz bir sabitlik adası ola bilər. Çünki neçə-neçə transmilli layihələrin məhz bizim bölgədən keçmə potensialı var. Götürək elə Orta dəhlizi. Bu qlobal və nəhəng logistika layihəsi Ermənistan bütöcsünə milyardlarla dollar vəsait qazandırma bilər. Azərbaycan onsuz da Orta dəhlizin aparıcı bəndidir. Qontəşə və dost Gürcüstanla malik olduğumuz və illərin sınağından fəxımsı nəqliyyat infrastrukturuna cümkişiləmədən gedir. İrəvanın ədliyyə dənizində şərətiləndə bu kimi hallar İrəvanın öncədən

siz təşkilata zorla süni nəfəs verməyin başqa hansı səbəbi var?

Paşinyan hakimiyyətinin sülh prosesini uzadıb revans hazırlamaq yolunda istifadə etdiyi daha bir amil Avropa İttifaqının Ermənistanı yerləşdirilmiş "sülh missiyası"dır. Bu siyasi təxribatın əvvəlcədən Azərbaycana qarşı yönəldiyi və gərək missiyasının müşahidə deyil, gələcəkdə burada bir hərbi istehlak, bazaya çevrilməsi olduğu sirr deyil. Azərbaycanın haqlı tələblərindən biri də budur ki, Ermənistanla gələcək sərhəddə heç bir üçüncü tərəf olmalıdır. Paşinyanın bundan imtina etməməsi onun da daxili rəqibləri kimi revans arzusu ilə alış-yandığının bariz göstəricisidir.

"Müşahidə missiyası"nın gerçək işi ilə məşğul olmadığı məhz son zamanlar baş verən silahlı təxribatlar da sübut edir. Nədənə bu missiya bir dəfə olsun belə bu müddət ərzində hesabatla çıxış etməyib. Onun baş verənlərdən xəbəri yoxdurmu? Yaxud 200 nəfərlik kontingent insidentləri qeydə almaq üçün yerli deyilmi? Təbii ki, bu və bu kimi suallar çoxdur. Onlara Ermənistanın və Avropa İttifaqının nömrəli cavabları yoxdur, sadəcə gerçək izah vermək iradələri çatmır, çünki niyyət başqadır. Nə qədər ki, sülh prosesi belə addımlarla süni şəkildə uzadılır, Azərbaycanla Ermənistan arasında hər hansı normal münasibətlərin qurulması, qarşılıqlı əməkdaşlıq və nəticə etibarilə regional sabitlikdən danışmaq əbəsdir. Paşinyan vaxt udmaq niyyətində və əlverişli geosiyasi vəziyyətin yaranması gözləntisindədir. Bu baxımdan Azərbaycanın həyata keçirdiyi diplomatiya və malik olduğu qüdrətli ordusu regionun əsas sabitləşmə faktorları qismində çıxış edir. Revans niyyətinin reallaşması cəhdlərinin qarşısı dərhal və sort şəkildə alınacaq. Rəsmi İrəvan bu barədə daha ciddi düşünməli, onun belə təhlükəli siyasətinin hansı faciəvi fəsadlara səbəb ola biləcəyi haqqında təsəvvürlərə malik olması lazımdır.

İradə ƏLİYEVA, "Azərbaycan"

Rəsmi İrəvan mina terroruna son qoymalıdır

Ermənistanın işğalçılıq siyasəti Azərbaycan xalqının faciələrinə səbəb olub. Tarixin ayrı-ayrı dövrlərində ictimai-siyasi vəziyyətin qarışdığını görə, əllərinə fürsət düşdüyünü düşünən qəsbkar ermənilər aramı qızıdırıb, münasibətlər yaradıb, qırğınlar, soyqırımları törədiblər. Məqsədlərinə özlərinə Azərbaycan torpaqlarında dövlət qurmaqla çatmasalar da, məkrli iddiaları bitməyib.

XX əsrin sonlarında da məqsəd eyni idi. Hamisi olmuş, sayəsində Azərbaycanın bir sıra ərazilərini ələ keçirmiş sovet hökumətinin süquta uğradığı vaxtlarda Ermənistan müstəqillik yolunda addımlarını atan, sosial-iqtisadi böhranın girdabına düşmüş, ordusu hələ yaranıb formalaşmamış respublikamıza qarşı yenidən hücumu keçdi. Erməni quldurları başlanğıcda pərakəndə kimi görünən bütün təxribat, terror və qətl hadisələrini, əslində, çoxdan qurulmuş plana uyğun şəkildə həyata keçirirdilər. Ermənistanı azərbaycanlılarsız qoymaq üçün Qərbi Azərbaycanda törətdikləri faciələr də, Qarabağda, Şərqi Zəngəzurdə təşkil etdikləri hücumlar da ermənilərin "böyük Ermənistan" xülyalarını uydurmadaan həqiqətə çevirmək istəkləri idi.

Ötən yüzilliyin axırlarında Ermənistan himayədarlarından aldığı silah-sursatla hərbi gücü zəif olan Azərbaycanın iyrimi faiz ərazisini qəsb edərək Qarabağı və Şərqi Zəngəzuru azad etdi. 2023-cü ildə ordumuzdan apardığı lokal xarakterli antiterror tədbirləri nəticəsində Azərbaycanın suverenliyi tam bərpa olundu.

Böyük Zəfərdən sonra da Azərbaycan sülhün, sabitliyin bərqərar olmasına çalışır. Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh sazişi-

nu gördükcə Ermənistan rəhbərlərinin canına qorxu düşürdü. Bununla belə işğalçılıq siyasətindən əl çəkmirdilər. Azərbaycanın münasibətlərini ədalətə, sülh yolu ilə həlli təklifləri və səyləri nəticəsiz qalırdı.

1994-cü il mayın 12-də imzalanmış atəşkəs sazişinə əməl etməyən Ermənistanın silahlı qüvvələri həm Azərbaycan Ordusunun mövqelərini, həm də mülki vətəndaşlarımızın yaşayış yerlərini intensiv olaraq atəşə tuturdular. Nəticədə əsgər və zabitlərimiz, mülki şəxslərimiz şəhid olurdular. Həmin illərdə işğalçı ölkənin Azərbaycana qarşı həyata keçirdiyi ən dəhşətli cinayətlərdən biri də qəsb etdiyi Qarabağ və Şərqi Zəngəzur ərazilərində mina terroru həyata keçirməsi idi.

Ermənistan və ona havadarlıq edənlər, əslində, işğalçı terroru dəstəkləyən bir sıra dövlətlər və beynəlxalq təşkilatlar məqsədlərinə çatmadılar. 2020-ci ildə baş verən Votən müharibəsində Azərbaycan Ordusu Ermənistan silahlı qüvvələrini məğlub edərək Qarabağı və Şərqi Zəngəzuru azad etdi. 2023-cü ildə ordumuzdan apardığı lokal xarakterli antiterror tədbirləri nəticəsində Azərbaycanın suverenliyi tam bərpa olundu.

Böyük Zəfərdən sonra da Azərbaycan sülhün, sabitliyin bərqərar olmasına çalışır. Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh sazişi-

nin imzalanmasını ləngidən rəsmi İrəvanın ikili oyunlarıdır.

Təəssüf doğuran məsələlərdən biri də Ermənistanın Azərbaycana qarşı mina terrorunun hələ də ciddi bir problem olaraq qalmasıdır. Ermənistan rəhbərliyinin Qarabağda və Şərqi Zəngəzurdə basdırıqları minaların daşqın xəritəsini verməməsi Azərbaycan vətəndaşlarının faciələrinə səbəb olur.

Xarici İşlər Nazirliyinin (XİN) mətbuat katibi Ayxan Hacızadə, Beynəlxalq Mina Xəbərdarlığı və Minatəmizləmə Fəaliyyətinə Yardım Gücü münasibətilə "Envoy" jurnalına müsahibəsində bildirdi ki, Ermənistanın Azərbaycana təqdim etdiyi mina xəritələrinin dəqiqliyi 25 faiz idi: "Beynəlxalq təzyiqdən sonra Ermənistan bözi xəritələri təqdim etsə də, onlar mi-

nalanmış ərazilərin yalnız kiçik bir hissəsini əhatə edirdi və yalnız 25 faiz daşqın idi. Son mina partlayışı hadisələrinin 55 faizdən çoxu bu xəritələrlə əhatə olunmayan ərazilərdə baş verib".

Ayxan Hacızadə qeyd edib ki, Ermənistanın xəritələri Azərbaycan ərazilərində təxminən 400 000 minarın yerləşdirildiyini göstərsə də, faktiki rəqəm 1,5 milyona yaxındır. Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibi diqqətə çatdırıb ki, Ermənistanın mina təhlükəsinə münasibətdə bu cür davranışı regionda münasibətdən sonrakı dövrdə sülh və etimadın möhkəmləndirilməsi istiqamətində atılan tədbirlər daha bir geri addımdır: "Bu baxımdan beynəlxalq ictimaiyyətin Ermənistanla gələn mina təhlükəsinə pisliklərdən üçün ardıcıl tədbirlər görmə-

sini son dərəcə vacib hesab edirik və Ermənistanın hələ də Azərbaycana tam təqdim edilməmiş bütün minalanmış ərazilərin daşqın xəritələri təqdim etməsini gözləyirik. Məcburi köçkünlərin təhlükəsiz qaydışı və zərər çəkmiş regionların bərpasını təmin etmək üçün Ermənistanın bütün minalanmış ərazilərin daşqın xəritələrini təqdim etməsi son dərəcə vacibdir".

Azərbaycan Respublikası Minatəmizləmə Agentliyinin (ANAMA) İdarə Heyətinin sədri Vüqar Süleymanov 4 Aprel - Beynəlxalq Mina Xəbərdarlığı və Mina Təhlükəsi ilə Mübarizəyə Yardım Günü ilə bağlı təşkil olunmuş oyundan sonra jurnalistlərə açıqlamasında bildirdi ki, mina təhlükəsi qlobal problemdir: "2020-ci ildən bu günədək 191 555 hektar ərazi minadan təmizlənib. Bu təmizləmə əməliyyatları nəticəsində 36 mindən çox piyada ələyhinə, 21 mindən çox tank ələyhinə mina, 133 mindən çox partlamamış hərbi sursat aşkar edilərək zərərsizləşdirilib".

Azərbaycan minalardan ən çox əziyyət çəkən ölkələrdən biridir. Təəssüf ki, minadan zərər çəkən, həyatını və ya sağlamlığını itirən vətəndaşlarımızın sayı artmaqda davam edir.

Aprelin 6-da işğaldan azad edilmiş Ağdam rayonunun Qalayçılar kəndi ərazisində mina hadisəsi baş verdi. Bu barədə Daxili İşlər Nazir-

liyinin (DİN), Baş Prokurorluğun və Minatəmizləmə Agentliyinin (ANAMA) mətbuat xidmətləri birgə məlumat yayıb. Partlayışda bir ailənin üç üzvü - Qalayçılar kənd sakini Məmmədov Səbuhi Elman oğlu, onun 2012-ci il təvəllüdü qızı və 2014-cü il təvəllüdü oğlu xəsarət alıblar.

TƏBİB-dən açıqlandı ki, yaralıları Bərdə Rayon Mərkəzi Xəstəxanasının Təcili tibbi yardım şöbəsinə hospitalizasiya olunub: "1983-cü il təvəllüdü (kişi cinsli) şəxs sağ aşiq baldır oynadığının travmatik amputasiyası diaqnozu ilə əməliyyat təyin edilib. Hazırda vəziyyəti ağır qiymətləndirilir. 2012-ci il təvəllüdü şəxs (qadın cinsli) hər iki aşağı ətraf və döş qəfəsinin qəlpə yaraları, 2014-cü il təvəllüdü (kişi cinsli) şəxs isə hər iki aşağı ətrafın və qarın ön səthinin və sol yuxarı ətrafın qəlpə yaraları diaqnozları təyin edilib. Hazırda müalicələri davam etdirilir, vəziyyətləri stabilidir".

Həmin gün işğaldan azad edilmiş daha bir ərazidə - Cəbrayıl rayonunun Mehdi kəndi ərazisində də mina hadisəsi baş verdi. Azərbaycan Respublikasının Minatəmizləmə Agentliyindən (ANAMA) bildirildi ki, agentliyin əməkdaşı 1991-ci il təvəllüdü Xankişiyev Heydər Əli oğlu xidməti vəzifəsini yerinə yetirən piyada ələyhinə mina partlayışı olub. Hadisə nəticə-

sində sağ ayağın topuq nahiyyəsi amputasiya edilib. Xəsarət alan əməkdaş rayon xəstəxanasına yerləşdirilib.

Onu da qeyd edək ki, xidməti vəzifəsini yerinə yetirən piyada ələyhinə minaya düşən ANAMA-nın əməkdaşı şəhid oğludur. Onun atası polis baş çavuşu Əli Xankişiyev Birinci Qarabağ müharibəsində, 1991-ci ilin noyabrında Cəbrayıl rayonunun müdafiəsi uğrunda gedən döyüşlərdə qəhrəmancasına şəhid olub.

Aprelin 6-da Azərbaycanın Xarici İşlər Nazirliyi mina partlayışı ilə əlaqədar beynəlxalq ictimaiyyəti hərəkətə keçməyə çağırdı. Bildirdi ki, bu gün növbəti mina partlayışı nəticəsində kiçik yaşlı uşaqlar da daxil olmaqla 4 Azərbaycan vətəndaşı ağır yaralanıb. Diqqətə çatdırıldı ki, 2020-ci il müharibəsindən bəri Ermənistanın mina çirkəlməsi səbəbindən 392 nəfər ya həlak olub, ya da yaralanıb.

Təəssüf ki, bunlar da son olmadı. Növbəti gün daha bir faciə baş verdi. Dövlət Sərhəd Xidmətinin (DSX) hərbi qulluqçusu Əsgər Nicat oğlu Musayev Cəbrayıl rayonunda minaya düşərək həlak oldu.

Göründüyü kimi, Ermənistanın davam edən mina terroru Azərbaycan vətəndaşlarının həyatına son qoyur, sağlamlıqlarını itirmələrinə səbəb olur. Ermənistan hökumətinin minaların daşqın xəritəsini verməməsi həm də rəsmi İrəvanın regionda sabitliyin bərqərar olmasında maraqlı olmadığını göstərir.

Zöhrə FƏRƏCOVA, "Azərbaycan"

İŞİMİZ, GÜZƏRANIMIZ

10 Aprel İnşaatçılar Günüdür

Deflimpiya hərəkətinin inkişafı
sahəsində görülən işlər müzakirə olunub

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyində Beynəlxalq Əsitmə Məhdudiyyətli Şəxslərin İdman Komitəsinin prezidenti Adam Kosa və Avropa Əsitmə Məhdudiyyətli Şəxslərin İdman Təşkilatının prezidenti İosif Stavrakakis ilə görüş olub.

Görüşdə əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Anar Əliyev ölkəmizdə əlilliyi olan şəxslərin sosial müdafiəsi və reabilitasiyası, cəmiyyətə inteqrasiyasının dəstəklənməsi, yaradıcı potensialının inklüziv mühitdə inkişaf etdirilməsi istiqamətində aparılan işlər barədə məlumat verib.

Bu kateqoriyadan olan şəxslərin bir qisminin əsitmə məhdudiyyətli şəxslər olduğu, onların da sosial dəstək tədbirləri ilə əhatə edildiyi bildirilib. Əlilliyi olan şəxslərə dövlət büdcəsi hesabına verilən reabilitasiya vasitələri növlərinin sayının son illər 4 dəfəyə yaxın artırılaraq 130-a çatdırıldığı qeyd edilib. Həmin növlər sırasında əsitmə məhdudiyyətli şəxslər üçün də bir sıra reabilitasiya vasitələrinin yer aldığı diqqətə çatdırılıb. Azərbaycanda paralimpiya hərəkətinin daim ge-

nişlənərək böyük inkişaf yolu keçməsindən, idmançılarımızın Paralimpiya Oyunlarında böyük qələbələrə imza atmasından bəhs olunub. Qeyd edilib ki, ölkəmizdə əsitmə məhdudiyyətli şəxslərin idmana cəlb edilməsi və idman vasitəsilə də cəmiyyətə inteqrasiya imkanlarının artırılması üçün 2023-cü ildə Azərbaycan Deflimpiya Komitəsi yaradılıb. Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi ilə Azərbaycan Deflimpiya Komitəsi arasında six əməkdaşlıq qurulub.

A.Kosa və İ.Stavrakakis Azərbaycanda əlilliyi olan şəxslərin, habelə əsitmə məhdudiyyətli şəxslərin sosial müdafiəsi, reabilitasiyası və cəmiyyətə inteqrasiyası, onların idmana cəlb edilmələri sahəsində aparılan ardıcıl işləri, paralimpiya hərəkətinin uğurlarını yüksək qiymətləndiriblər.

Prezident İlham Əliyevin 16 dekabr 2009-cu il tarixli sərəncamı ilə hər il aprelin 10-u Azərbaycanda "İnşaatçılar günü" kimi qeyd olunur. Bu, dövlətin tikinti sektorunun inkişafına, bu sahədə çalışan insanların çətin və şərəfli əməyinin layiqincə qiymətləndirilməsinə diqqət və qayğısının bariz nümunəsi kimi dəyərləndirilir.

Azərbaycanda tikinti və memarlıq qədim və zəngin tarixə malikdir. XIX əsrin sonu - XX əsrin əvvəllərində burada tikinti işləri daha geniş vüsət alıb. Həmin dövrdə indi də qiymətli memarlıq abidələri kimi qorunan onlarla yaşayış binası və sosial obyekt inşa edilib, nəticədə özümdə Şərq və Qərb memarlığının nadir nümunələrini birləşdirən Bakı dünyanın ən gözəl şəhərlərindən birinə çevrilib.

Sovet dönəmində Ulu Öndər Heydər Əliyevin Azərbaycana rəhbərlik etdiyi illər respublikada tikinti sektorunun sürətlə inkişaf etdiyi dövr oldu. Məhz həmin zaman paytaxtımızda indi də böyük əhəmiyyət daşıyan Bakı Dərin Özüllər Zavodu, Bakı Meişet Kondisionerləri Zavodu, Şəmkir Su-Elektrik Stansiyası, Mingəçevir Dövlət Rayon Elektrik Stansiyası, maşınqayırma, kənd təsərrüfatı, kimya, elektrotexnika, tikinti materialları, yüngül sənaye və digər sahələrdə onlarla istehsalat müəssisəsi, yüzlərlə yaşayış binası, səhiyyə, mədəniyyət, təhsil obyektləri istifadəyə verildi. Bu proses Ümummilli Liderin müstəqil Azərbaycana rəhbərliyi dövründə də davam etdi.

Ənənələri yaşayırı. Dünyanın qurucu lider kimi tanıdığı Prezidentimiz İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə regionların sosial-iqtisadi inkişafına yönəldilən dövlət proqramları çərçivəsində ölkəmiz başdan-başa nəhəng tikinti-abadlıq meydanına çevrildi. Şəhər və rayonlarımızda yüzlərlə yeni məktəb binaı, müasir avadanlıqla təchiz olunan məktəblər, uşaq mərkəzləri və digər səhiyyə obyektləri, dünya və Avropa standartlarına tam cavab verən olimpiya idman kompleksləri, çoxlu sayda hündür mərtəbəli yaşayış binası istifadəyə verildi. Minlərlə kilometr yol çəkildi və əsaslı təmir olundu, avtomobil körpüsü salındı. Bakıda neçə-neçə yol qovşağı və ötürücüsü, piyada keçidi inşa edildi.

Bakıdan söz düşmüşkən, xatırladaq ki, iki il əvvəl paytaxtımızın baş planı təsdiq olundu. Baş plan Bakının 212,3 min hektarlıq bütün inzibati ərazisi əhatə olunmaqla növbəti iki onillik ərzində şəhərin əsas inkişaf prioritetlərini özündə əks etdirir. O cümlədən güclü və dayanıqlı inkişafı təmin edəcək müxtəsskil çoxmərkəzli şəhər, ərazilərdən kompleks istifadə noticəsində formalaşan dayanıqlı şəhər mühiti, mədəni və tarix-memarlıq irsinin qorunması, ərazi zonalaşdırılması, əsaslı tikinti, nəqliyyat və sosial infrastruktur, kommunal sistemlər, ətraf mühitin təmizlənməsi və ərazilərin abadlaşdırılması tədbirləri, habelə postsənaye dövrünə keçidi təmin edəcək yeni şəhər iqtisadiyyatı məsələlərini özündə birləşdirir.

Qurub-yaratmaq kimi şərəfli bir peşənin sahibi olan inşaatçıların əməyinin bəhrəsini hər gün görürük. Onların əməyi ilə ucalan göydələnlər, inşa edilən müxtəlif təyinatlı müəssisələr, çəkilən yollar, yaradılan digər infrastruktur göz qabağındadır. Təkcə keçən il təhvil verilən obyektlərdən bəzilərinə xatırlayaq. Belə ki, 2024-cü ildə Bakı şəhərində Dövlət Sərhəd Xidmətinin hərbi hospital kompleksi, "Grescent Mall" ticarət mərkəzi, "Zəngilan" tan-keri, "LANDAU School" Təhsil Kompleksi, "The Grand" apart hoteli, Böyükşor-Pirşağı yeni avtomobil yolu, Mərkəzi Parkın üçüncü hissəsi, Zəfər

parkı, Gəncə İdman Sarayı, Abşeron rayonunda Palçıq Vulkanları Turizm Kompleksi, Göygöl rayonunda 4,1 MvT gücündə "Toğanalı" KSES, Lənkəran regional "ASAN xidmət" mərkəzi, Qəbələ rayonunda 110/35/10 KV-luq "Hacıalılı" elektrik yarımstansiyası, Regional Təlim Mərkəzi, Qəbələ Rayon Mərkəzi Xəstəxanası, Böyük Piroli-Kiçik Piroli-Xırxatala-Cığatelli-Həməzli avtomobil yolu və s. mühüm əhəmiyyətli obyektlər istifadəyə verilib.

İşğaldan azad olunmuş ərazilərimiz başdan-başa tikinti meydanıdır. Hər yanda yollar çəkilir, yaşayış evləri, məktəblər, turizm obyektləri və s. inşa edilir. Nəticədə Qarabağa və Şərqi Zəngəzura köç karvanlarının sayı gündən-gündə artır. Getdikcə o yerlərin qonaq-qarışı da çoxalır. Yəni keçən ilin yeni tikililərinə yada salaq. İl ərzində Ağdam rayonunda hotel, Ağdam Sənaye Parkında ayaqqabı istehsalı zavodu, elektrik paylayıcı avadanlıqların, elektrik yuvalarının və beton yarımstansiyalarının istehsalı zavodu, avtomatlaşdırma və telemexanika sistemlərinin istehsalı zavodu və digər müəssisələr açılıb. Cəbrayıl rayonunda "Xudafərin" və "Qız qalası" hidroqovşaqları, yaşayış kompleksi, Füzuli rayonunda Kurman-qazı adına Uşaq Yaradıcılıq Mərkəzi, Əhmədboyli-Füzuli-Şuşa avtomobil yolunda tunnel, Kəlbəcər rayonunda "İstisu" yarımstansiyası, "Zar" KSES, "İsti-

su" mineral su zavodu, Laçın rayonunda "Zabux" və "Qarışlaq" KSES-ləri, Şuşa rayonunda yaşayış kompleksi, Bayraq meydanı, sətəmizləyici qurğular kompleksi, Zəngilan rayonunda "Ağalı" hoteli, "Zəngilan" və "Şayıflı" SES-ləri və digər obyektlər istifadəyə verilib.

Prezident İlham Əliyev Qarabağa və Şərqi Zəngəzura hər səfərində yeni yaşayış məhəllələrinin, parkların, istehsalat müəssisələrinin açılışını edir və yenilərinin təməlini qoyur.

Deyilənlərə onu da əlavə etmək ki, cari ilin yanvar-fevral aylarında ölkənin iqtisadi və sosial sahələrinin inkişafı üçün bütün maliyyə mənbələrindən əsas kapitala 2 milyard 8,9 milyon manat investisiya yönəldilib. Ümumi sərmayənin 45,2 faizi dövlət, 54,8 faizi qeyri-dövlət sektorunun sərmayədarları tərəfindən qoyulub. Sərmayə qoyuluşunun 77,6 faizi tikinti-quraşdırma işlərinə sərf edilib.

İlin ilk ayında tikinti müəssisələri tərəfindən (fərdi sahibkarlar nəzərə alınmaqla) yerinə yetirilmiş inşaat işlərinin 80,6 faizini inşa, yenediqurma və bərpa, 7,8 faizini əsaslı təmir, 5,9 faizini cari təmir, 5,7 faizini isə sair tikinti işləri təşkil edib. Ümumi inşaat işlərinin 87,1 faizini qeyri-dövlət müəssisəsinə olan tikinti müəssisələri yerinə yetirib.

Flora SADIQLI,
"Azərbaycan"

Dünya COP30-a hazırlaşsa da...

COP29-un əks-sədası gəlməkdə davam edir

Sənəyin ötən əsrin sonlarından başlayan sürətli inkişafının ətraf mühitə təsirləri bu günə qədər davam edir, özü də daha sərt, daha ciddi. Hətta o dərəcədə ki, dünya təbiətdə olan münasibətini dəyişməyə başlayıb, yeraltı və yerüstü ehtiyatlardan soyğunçuluqla istifadəni dayandırmayacağı halda həmin prosesin insanlara, insanlığa qarşı çevriləcəyi və arzuolunmaz sonluqlara gətirib çıxaracağı qəbulmaldır.

Bunu başa düşən alimlər və ekoloqlar hələ illər öncə öz etiraz səslərini ucaltmağa, həyəcan təbili çalmağa başlamışlar. Problemin ciddiliyi beynəlxalq təşkilatları, tərəqqipərvər dünya ictimaiyyətini də məsələni daim diqqət mərkəzində saxlamağa məcbur etmişdir. Bu mənada BMT-nin İklim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının hər il keçirilən sessiyalarını (COP) "SOS" siqnalı da adlandırmaq olar. Xatırladaq ki, 1992-ci ildə Riode-Janeyro şəhərində keçirilmiş Yer Sammitində BMT-nin İklim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyası imzalanıb. COP (Conference of Parties) bu konvensiyanın icrasına nəzarət edən qurumdur.

Qeyd edək ki, bütün COP sessiyalarının məqsədi atmosferdə karbon qazının miqdarını və global temperatur artımını 1,5 dərəcə Selsi ilə məhdudlaşdırmaqdır. COP tədbirlərinin digər hədəfi inkişaf etmiş dövlətlər tərəfindən inkişaf etməkdə olan ölkələrə iqlim dəyişikliyi təsirini azaltmaq və uyğunlaşmaqda kömək etmək məqsədilə maliyyə yardımı toplamaqdır. Bu baxımdan 2024-cü ilin noyabrında Bakıda keçirilən COP29 insanlığı düşündürən bir platforma, bütün bəşəriyyəti rahatsız və planetimizi təhdid edən iqlim dəyişikliyiinin müzakirə olunduğu mötəbər bir tədbir kimi tarixə düşüb. Bu tədbir Azərbaycanın istər regional, istərsə də global iqlim problemlərinin həllində lider imicini möhkəmləndirmişdir. Tədbirlərin təşkilinə dair planları və məsuliyyətini nümayiş etdirərək ölkəmiz dünyaya, eləcə də beynəlxalq ictimaiyyətə müsbət mesaj ötürmüşdür.

COP29-un başa çatmasından beş ay keçməsinə baxma-

yaraq, hələ də onun əks-sədası dünyanın hər tərəfində global iqlim dəyişmələri ilə bağlı keçirilən tədbirlərdən gəlir. Martın 25-26-da Berlində beynəlxalq iqlim gündəliyində yer alan əsas tədbirlərdən biri - 16-cı Petersberq İklim Dialoqu (PCD) keçirilmişdir. Braziliyada keçiriləcək COP30-a hazırlıq məqsədilə təşkil edilən tədbirdə xüsusən COP29-un Bakıda keçirilməsindən sonra iqlim maliyyəsi və enerji keçidi ilə bağlı global əhədliliklər diqqət mərkəzində saxlanılmışdır. Petersberq İklim Dialoqu çərçivəsində Almaniyanın xarici işlər naziri Annalena Berбок, BMT-nin İklim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 30-cu sessiyasının (COP30) müəyyən olunmuş prezidenti Andre Korrea və Avropa İttifaqının iqlim fəaliyyəti üzrə komissarı Vopke Hukstranın iştirakı ilə təşkil edilmiş birgə mətbuat konfransında Azərbaycanın sədrliyi və evsahibliyi ilə keçirilmiş COP29 zamanı əldə olunan uğurlar bir daha vurğulanmışdır. Mətbuat konfransında COP29 zamanı 100 milyard dollarlıq maliyyə hədəfini üç dəfə artırmaqla bağlı çətin, bir o qədər də tarixi qərarın verildiyini və bununla iqlim maliyyəsi sahəsində yeni bir eranın başlanğıcının qoyulduğunu diqqətə çatdırmış, həmçinin cari ildə Braziliyanın Belem şəhərində keçiriləcək COP30-un Paris Sazişinin tam icrasına, habelə COP28 və COP29 zamanı əldə edilən uğurların daha da möhkəmləndirilməsinə sadıqlıyı təsdiqləmək şansını olduğunu bildirmişdir.

Sloveniyanın ətraf mühit, iqlim və energetika naziri Bojan Kumer "Cənub Qaz Dəhlizi" Məşvərət Şurası çərçivə-

sində nazirlərin 11-ci və "Yaşıl Enerji" Məşvərət Şurası çərçivəsində nazirlərin 3-cü iclaslarında çıxışı zamanı demişdir ki, əgər gələcəyə nəzər salsaq, bizim enerji təhlükəsizliyimizin yalnız təbii qazla məhdudlaşmadığını etiraf etməliyik: "Azərbaycanın COP29-da sədrliyi aydın bir siqnalı çevrildi ki, biz iqlim dəyişmələri ilə bağlı hərəkətə keçməliyik, bununla bağlı olan mövcud çağırışları aradan qaldırmalıyıq. Beləliklə, biz qətiyyətlə addımlar atmalıyıq və təmiz "yaşıl enerji", həmçinin hidrogen sahəsində əməkdaşlıq gücləndirməliyik. Sloveniya Azərbaycanla əməkdaşlığın gücləndirilməsini səmimiyyətlə arzulayır, xüsusən təmiz enerji texnologiyalarında maraqlılıq və enerji sahəsində əməkdaşlığımızı genişləndiririk".

Qeyd edək ki, COP30-a iqlim üzrə yüksək səviyyəli lider qismində təyin edilmiş braziliyalı sahibkar Den Yoşpeni COP29 çərçivəsində BMT-nin yüksək səviyyəli lideri olan Nigar Arpadarai ilə birgə çalışacaq. "Bakıdan Belə doğru irəliləyişi sürətləndirdiyimiz bir vaxtda COP30-un yüksək səviyyəli liderini salamlayacağım günü səbirsizliklə gözləyirəm. Den Yoşpe ilə davamlı və səmərəli tərəfdaşlıq əlaqələri qurmağa, global tərəfdaş şəbəkə-mizlə birlikdə çalışaraq, bütün dünya üzrə özəl müəssisələr, şəhərlər və icmalarla iqlim sahəsində iddialı fəaliyyətlərin sürətləndirilməsinə töhfə verməyə ümid edirəm", - deyər Nigar Arpadarai bildirib.

ABŞ-nin "International Technology and Trade Associates" şirkətinin enerji və geosiyasi risklər üzrə eksperti Yan Somersin COP29-la bağlı bu günlərdə söylədiyi fikirlərinə də nəzər yetirək: "2024-cü ildə keçirilən COP29 iqlim sammitində Azərbaycan hökuməti, elektrik enerjisinin istehsalını bərpaolunan enerji mənbələrindən ən azı 6 QvT artırmağı planlaşdırdığını açıqlayıb, buna görə də güənə, külək və hidroenergetika sahəsində layihələrin inkişafı da nəzərdə tutulur. Bu boyanət, ölkənin enerji müstəqilliyini yaxşılaşdırmaq və Azərbaycanı beynəlxalq ələmdə ekoloji cəhətdən təmiz enerji təminatçısı kimi möhkəmləndirmək məqsədi güdən ambisiyalarını vurğulayır".

Züleyxa ƏLİYƏVA,
"Azərbaycan"

BP-dən təhsilə növbəti dəstək

BP "Bazarın Hüdudları: Dövlət və Bazar Arasındakı İqtisadi Rəqəss" adlı kitabı ictimaiyyətə təqdim edib. Bu layihə şirkətin Azərbaycanda təhsilin inkişafına dəstəyinin və beynəlxalq biliklərin ölkəyə gətirilməsi sayələrinin bir hissəsidir.

Kitabın ingiliscədən Azərbaycan dilinə tərcüməsi və nəşridə BP-nin məqsədi bu dəyərlı bilikləri makroiqtisadiyyat, marketing və dövlət və bazar arasındakı münasibətlər sahəsində ixtisaslaşan tədqiqatçılar, tələbələr və bu sahələr üzrə mütəxəssislər üçün ölətən etməkdir.

Kitabın müəllifi London İqtisadiyyat Universitetinin professoru Paul De Qrauvdur. Tərcümə kitabın 2017-ci ildə ingilis dilində Oxford University Press tərəfindən çap olunmuş birinci nəşridən edilmişdir.

Kitab dövlətin iqtisadi siyasətləri ilə bazar mexanizmləri arasındakı dinamik təmasları araşdırmaqla bu sahədəki iqtisadi nəzəriyyələr və təcrübələr haqqında dərin bilgilər təklif edir. O, dünyanın belə bir baxışına əsaslanır ki, bu məsələdə seçim bazar, ya dövlət arasında yox, nə qədər

bazar və nə qədər isə dövlət olması sualındadır.

BP-nin Xəzər bölgəsi üzrə vitse-prezidenti Bəxtiyar Aslanbəyli kitabın Azərbaycanın elmi icması üçün əhəmiyyətini vurğulayaraq deyib: "Akademik cəmiyyətə bu kitabı hədiyyə etməklə BP Azərbaycanda bu vəcib mövzunu daha dərin anlamalarının yayılmasına və bu sahədə Azərbaycanda tədqiqatçılara əsaslanan innovativ iqtisadi strategiyaların işlənməsinə töhfə vermək istəyir. İnanırıq ki, yüksəkkeyfiyyətli təhsil materiallarını ölətən olması bilgilərin mükəmməlləşməsi və gələcək liderlərin yetişdirilməsi sayələrinin əsasını təşkil edir".

imkanlar yaratmaq sayələrinin daha bir nümunəsidir", - deyər B.Aslanbəyli bildirib.

Bütün maraqlı şəxslər və mütəxəssislərə geniş şəkildə ölətən olması üçün şirkət bu dəyərlı kitabın nüsxələrini yerli universitetlərə, ictimai kitabxanalara və əlaqədar təhsil və elm müəssisələrinə təqdim edəcək.

Layihənin ümumi dəyəri təxminən 54,2 min AZN-dir. Bu xərclər 220 səhifəlik kitabın tərcüməsini, redaktəsini və nəşrinə əhatə edir. Layihəni Rəqəmsal Transformasiya Fondu həyata keçirib.

"Azərbaycan"

DSMF-nin daha bir uğuru

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyində Dövlət Sosial Müdafiə Fondu (DSMF) növbəti beynəlxalq uğura imza atıb.

Fond "GovInsider" qurumunun (Singapur) keçirdiyi "Festival of Innovation Awards 2025" beynəlxalq müsabiqəsinin qaliblərindən biri olub və Xüsusi Qeydli Mükəmməllik Sertifikatı ilə təltif edilib.

Mükafat DSMF-yə 14 ölkədən 700-dən çox nümayəndənin iştirakı ilə Singapur şəhərində təşkil olunmuş Beynəlxalq İnnovasiyalar Konfransında təqdim olunub.

Fond bu mükafata son illər sosial sığorta və sosial təminat sahəsində ölkəmizdə aparılan islahatlar, sosial idarəçilikdə çeviklik və xidmət keyfiyyətinin artırılması görə layiq görülüb.

DSMF-nin adı qurumun rəsmi veb sahifəsindəki qaliblər siyahısına daxil edilib. (https://govinsider.asia/intl-id/event/festival-of-innovation-awards-2025)

Konfransda dövlət sektorunun transformasiyasına dair interaktiv sessiyalar keçirilib, ölkələrin bu istiqamətdə müəyyən etdikləri hədəflər haqqında fikir mübadiləsi aparılıb.

İhsan Doğramacı fenomeni

Bu il türk dünyasının nadir şəxsiyyətlərindən olan, məşhur alim, pediatri, maarifçi, xeyriyyəçi, Azərbaycanın böyük dostu doktor, professor İhsan Doğramacının 110 ildir.

İhsan Əli Paşa oğlu Doğramacı 1915-ci il aprelin 3-də, o vaxt Osmanlı imperiyasının tərkibində olmuş İraqın və bütövlükdə Yer kürəsinin ən qədim şəhərlərindən biri, özünü şumerlərin qoyduğu ehtimal edilən Ərbildə həm maddi, həm də mənəvi cəhətdən zəngin bir ailədə dünyaya gəlmişdir. İhsan bəyin atası Ərbil bələdiyyəsinin rəisi olmuşdur. Anası İsmət xanım isə Osmanlı imperiyasının Məclisi-məbusanının (Parlamentinin) Kərkükdən olan üzvü Mehmed Əli Bəy Kırdağın qızı idi. Ərbildə türk dilində ibtidai təhsil aldıqdan, xüsusi məllimlərin köməyi ilə ingilis dilini orta səviyyədə öyrəndikdən sonra İhsan 1930-cu ildə Beyrutda gedərək oradakı Amerika kollecinə qəbul olmuş, proqramı vaxtından əvvəl yerinə yetirmişdir.

Həmin dövr haqqında İ. Doğramacı yazmışdır: "Arzum həkim olmaq idi. O vaxtlar İstanbul Şəhrəməni (bələdiyyə rəisi) Salihi Salim Paşanın oğlu Vahid ilə dostluq edirdim. Ən yaxşı tibb təhsilinin Vyanada və Şotlandiyada - Edinburqda olduğunu Vahiddən öyrənmişdim. Braziliya vətəndaşı, almanosilli bir müəllimdən alman dili dərsləri aldım. Bir də Edinburq Universitetinə müraciət etdim. Oradan verilən məlumata görə, bu universitetin xarici tələbə kontingenti olmuşdu, ancaq üç il sonra açılaçaqdı. Digər tərəfdən, universitetin Bağdadda öz proqramlarını tətbiq etdiyi bir Tibb fakültəsi olduğunu və üç il sonra Edinburq Tibb fakültəsinə alına biləcəyimi mənə bildirdilər.

Bağdad Tibb fakültəsinə müraciət üçün 18 yaşında olmaq lazım idi. Halbuki mən 17 yaşım vardı. Bu bir il Beyrut Amerika Universitetinin Ədəbiyyat fakültəsində keçirdim... 1933-cü ildə Bağdad Tibb fakültəsinə yazıldım".

1936-cı ildə buranı bitirdikdən sonra tibb təhsilini Edinburqda deyil, doğma yurtda - İstanbul Universitetinin Tibb fakültəsində davam etdirmək qərarına gələn İhsanı imtahanlardan sonra birbaşa 5-ci kursa qəbul edirlər. Bir il tələbə, bir il isə təcübədə olaraq ali təhsilli həkim diplomu almışdır. İhsan bəyin atası İstanbul Universitetinin Tibb fakültəsinə bitirdikdən sonra (1938) asistent vəzifəsində əmək fəaliyyətinə başlayır. Sonra Harvard Universitetində pediatriya üzrə təhsilini tamamlayır və Türkiyənin Ankara Nümunə Xəstəxanasında çalışır (1947), Ankara Universitetinin professoru (1954) elmi adına layiq görülür.

İ. Doğramacı Almaniya-da Leopoldina Naturforit Elmlər Akademiyasının, ABŞ-dəki Padiatrlar Akademiyasının, Hindistan Milli Tibb Akademiyasının, İngiltərədəki Kral Tibb Kollecinin həqiqi üzvü, Paris Milli Akademiyasının müxbir üzvü olmuşdur. Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının (2005) və dünyanın 25-ə qədər ölkəsinin, o cümlədən ABŞ, Argentina, Almaniya, Fransa, İngiltərə, İspaniya, İsveç, Avstriya, Bolqarıstan, Finlandiya, Meksika, Polşa, Tunis Milli Padiatrlar assosiasiyalarının, eləcə də Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının fəxri üzvü və doktoru seçilən böyük alim 25 il Dünya Padiatrlar Cəmiyyətinin sədri vəzifəsində çalışmış, türkdillli ölkələr üzrə region qurumlarını yaratmış, Uşaq Sağlamlıq İnstitutunun, Hacettepe Universitetinin Hacettepe Tibb və Səhiyyə Elm-

ləri fakültəsinin təşkilində müstəsna xidmətlər göstərmiş, Ankara Universitetinin rektoru (1963-1965), Orta Doğu Texniki Universitetinin heyət rəhbəri (1965-1967), Hacettepe Universitetinin rektoru (1967-1975), Paris Universitetində Padiatriya professoru vəzifəsində (1975) işləmişdir. O həmçinin Avropa Rektör Konfransı idarə heyətinin üzvü (1964-1973), 1981-ci ildən ömrünün sonuna qədər Millətlərarası Beynəlxalq Ali Təhsil Konfransında idarə heyətinin üzvü, sədri olmuşdur. İ. Doğramacı 1976-1981-ci illərdə Dünya Sağlamlıq Cəmiyyəti sədrinin müavini seçilmişdir.

Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı isə 1985-ci ildə "İhsan Doğramacı ailə sağlamlığı mükafatı" təsis etmiş və bu mükafat hər üç ildən bir müvafiq ünvanlara təqdim olunur. İhsan Doğramacının tibb təhsili, xüsusilə də uşaq və xalq sağlamlığı problemlərinə həsr olunmuş 100-ə yaxın elmi əsəri müxtəlif ölkələrdə çap olunmuşdur. Onun "Yeni doğulmuşlara qulluq" adlı əsəri 14 dəfə nəşr edilmiş, "Ananın kitabı" əsəri isə müxtəlif dillərə tərcümə olunmuşdur.

qalmış unikal və çox qiymətli tarixi sənət əsərləri vardı. Lakin Həbəy qonaqlarına millonlarla dəyəri olan sənət əsərlərini deyil, Azərbaycan dövlət başçısının onun şərafinə keçirdiyi təntənəli yubiley mərasimlərinin video-yazılarını göstərməyi xoşlayırdı. İhsan Doğramacı Azərbaycan dilini, ədəbiyyatını, incəsənətini çox gözəl bilirdi. O, Azərbaycana ilk dəfə 1992-ci ildə gəlmişdir. Onun təşəbbüsü ilə Azərbaycan-Türkiyə Ali Məktəb Rektör Şurası yaradılmışdır. Şuranın sədri Türkiyə tərəfindən İhsan Doğramacı, Azərbaycan tərəfindən isə mən idim.

İhsan Doğramacı Ulu Öndərin çox yaxın dostu idi. Heydər Əliyev ona böyük dəyər verirdi. Biz İhsan Doğramacı hələ Moskvadan tanıyırdıq. O, Moskvaya Dünya Padiatrlarının qurultayına gəlmişdi və qurultayın sədri idi. Onunla orada görüşmüşdük. Sonra Türkiyə səfərində yəni-dən görüşdük. 1992-ci ildə Heydər Əliyev hələ Naxçıvanda olanda İhsan Doğramacının dəvəti ilə Türkiyədə, Bilkent Universitetində, professorun evində onun şərafinə böyük ziyafət verilmişdi. İhsan Doğramacı həmişə deyirdi ki, türk dünyasının iki böyük oğlu var - onlardan biri Atatürk, digəri isə Heydər Əliyevdir.

İhsan Doğramacı Azərbaycan Tibb Universitetinin ilk fəxri doktorudur. O, Azərbaycan üçün yüksəkixəsisatlı mütəxəssislərin yetişdirilməsi, onların Türkiyədə təhsil almalarına ciddi dəstək vermişdir.

Əhliman ƏMİRASLANOV,
Milli Məclisin Səhiyyə komitəsinin sədri, akademik

44 ölkə, 80-dən çox beynəlxalq ekspert

VII ADA Siyasi Forumunda qlobal çağırışlara qarşı birgə həll yolları müzakirə edildi

Əvvəli 1-ci səh.

Təkcə son 3 ildə ADA Universitetinin təşkilatlığı ilə ölkəmizdə keçirilən V, VI və VII forumlara diqqət etsək aydın görürük ki, bu qısa müddətdə Azərbaycan dünyanın əksər dövlətinə əsl erməni xislətini, erməni vandalizmini nümayiş etdirə bilib.

2023-cü il dekabrın 6-da ADA Universitetinin və Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili Mərkəzinin birgə təşkilatlığı ilə "Qarabağ: 30 ildən sonra evə dönüş. Nailiyyətlər və çətinliklər" Forumunda, 2024-cü il aprelin 23-də "COP29 və Azərbaycan üçün Yaşıl Baxış" Forumunda və sonuncu VII konfransda ümumilikdə dünyanın 100-dən artıq dövlətindən 250-dən artıq ekspert, beyin mərkəzi iştirak edib. Forum iştirakçıları indiyədək Laçına, Zəngilana, Füzuliyə və Xankəndiyə səfər edib müxtəlif məzmunlu panel iclaslarda iştirak ediblər.

Bu dəfə Xankəndiyə səfər edən ekspertlər yeni yaranmış Qarabağ Universiteti ilə tanış olublar. ADA Universitetinin rektoru Hafiz Paşayev Xankəndidə yerləşən Qarabağ Universitetində "Yeni dünya nizamına doğru" mövzusunda keçirilən 7-ci ADA Siyasi Forumunda qeyd edib ki, bu konfrans iştirakçı ölkələrin nümayəndələri arasında mühüm əlaqələrin qurulmasına imkan yaradacaq.

Qarabağ Universitetində "Yeni dünya nizamına doğru" mövzusunda keçirilən Siyasi Forum çərçivəsində panel iclaslar keçirilib. Müzakirələrdə iqtisadi müstəqillik, texnologiyaların qlobal güc bölgüsünə təsiri və dayanıqlı inkişaf yanaşmalarının gündəmə gətirilib.

Forum çərçivəsində keçirilən sessiyalar regionun bərpası ilə bağlı planların və gələcək perspektivlərin müzakirəsi baxımından da olduqca əhəmiyyətli olub. Sessiya regionun yenidən qurulması istiqamətində planların hazırlanması və gələcək imkanların reallaşdırılmasına da diqqət çəkib.

Toplantı iştirakçıları tədbiri Xankəndi şəhərində təşkilini Azərbaycanın bərpa və yenidən integrasiya siyasətindəki açıq dialoqa və beynəlxalq əməkdaşlığa verdiyi önəmin təzahürü kimi qiymətləndiriblər. Bildirilib ki, bu yanaşma postmünaqişə dövründə Qarabağ regionunun yalnız fiziki bərpasına deyil, eyni zamanda intellektual və mədəni inkişafına da fayda verir.

Onu da vurğulayaraq ki, bu forumların hamısında Prezident İlham Əliyev iştirak edərək ge-

niş nitq söyləyir və vədinə sadıq lider kimi öz mövqeyini ortaya qoyur. Məhz bu beynəlxalq forumlar İlham Əliyevin Azərbaycanın qlobal oyunçu mövqeyini gücləndirdiyini və ölkəmizi ümumbəşəri əhəmiyyətə malik hesablaşlan platformaya çevirdiyini göstərir. Bu, xüsusən əldə olunmuş hərbi-siyasi zəfərlərin, o cümlədən sosial-iqtisadi nailiyyətlərin nəticələrinin dayanıqlılığını təmin etmək üçün həyatı əhəmiyyətə malikdir.

Forumlar ümumilikdə Azərbaycanın mövqeyini nümayiş etdirir. Prezidentin çıxışı, açıqladığı reallıqlar Azərbaycanın ümumbəşəri dəyərlərə sadıqlılığını, dünya xalqları ilə dostluq, sülh və əmin-amanlıq şəraitində yaşamaq və bu məqsədlə qarşılıqlı fəaliyyət göstərmək hədəfini göstəricisidir.

Dünya foruma gəlincə isə deyə bilərik ki, Prezident İlham Əliyevin söylədiyi kimi, beynəlxalq forum Azərbaycanın yeni dövr üçün prioritet və hədəflərinin bəyanı üçün mühüm platformadır. Çıxışında Prezident bir neçə mühüm məsələlərə toxundu. İlham Əliyev özünün qətiyyətli və aydın ritorikası ilə göstərdi ki, Azərbaycan yeni reallıq yaratmış güc sahibi, sülh və sabitlik arzulan beynəlxalq subyekt olaraq qlobal məsələlərin həlli baxımından ciddi töhfələr vermək əzmindədir.

Azərbaycan Prezidenti forumda son zamanlar Ermənistanın müharibəyə hazırlaşması məsələsinə də toxundu. Bildirdi ki, Ermənistanın dostları onu yeni, ölümcül silahlarla təmin edirlər. Bu isə regionda heç də sülhə və sabitliyə xidmət etmir. Bunun yalnız yeni gərginlik ocaqlarının yaranmasına xidmət edəcəyini vurğulayan dövlətimizin başçısı diqqətə çatdırdı ki, bu gün Ermənistanda olduqca güclü revanşist qruplar mövcuddur.

Bir sözə, bu forum və orada səslənən fikirlər onu deməyə əsas yaradır ki, Prezident İlham Əliyevin uzaqgörən və davamlı siyasəti nəticəsində Azərbaycan sabitlik və təhlükəsizlik adasına çevrilib. Ölkəmiz siyasi-ictimai sabitliyi, dinamik iqtisadi inkişafı, uğurlu xarici siyasəti və sosial rifah səviyyəsi ilə beynəlxalq ictimaiyyətin diqqət mərkəzindədir. Azərbaycanın nüfuzu getdikcə artmaqla yanaşı, ölkə qlobal miqyasda sivilizasiyalararası dialoq və əməkdaşlığın mühüm platforması statusuna sahiblənib.

Rəşad BAXŞƏLİYEV,
"Azərbaycan"

Suqovuşanda daha 54 ailəyə mənzillərin açarları təqdim olunub

"Böyük qayıdış" proqramı çərçivəsində işğaldan azad olunmuş torpaqlara keçmiş məcburi köçkünlərin qayıdışı davam edir. Bu gün növbəti köç karvanı ilə Ağdərə rayonunun Suqovuşan kəndinə çatan ailələrə mənzillərin açarları təqdim olunub.

AZƏRTAC-ın bölgə müxbiri xəbər verir ki, bu mərhələdə Suqovuşan kəndinə 54 ailə - 179 nəfər köçürülüb. Suqovuşana köç karvanı ilə qayıdanlar respublikanın müxtəlif yerlərində, əsasən yataqxanalarda, sanatoriya və inzibati binalarda müvəqqəti məskunlaşmış ailələrdən ibarət olub.

Ailələrin evlərinin açarlarının təqdimatı mərasimində Xankəndi şəhərində, Ağdərə və Xocalı rayonlarında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəliyinin, Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinin rəsmiləri iştirak ediblər.

Əvvəlcə şəhidlərin xatirəsi birdəqiqətlik şükutla yad edilib. Tədbirdə çıxış edən Xankəndi şəhərində, Ağdərə və Xocalı rayonlarında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin

Xüsusi nümayəndəsinin müavini Səbuhi Qəhrəmanov öz doğma yurdlarına köç edən sakinləri təbrik edərək, onlar üçün yaşayış kompleksində hər cür şəraitin yaradıldığını bildirib.

Keçmiş məcburi köçkünlərə doğma ata-babaları yurdlarında yaşayış tərzini qoruyub saxlamaq üçün edilən və ailələr yeni evlərində yerləşiblər. Bununla da Ağdərə rayonunun Suqovuşan kəndindəki yaşayış kompleksində ümumilikdə 180 ailə məskunlaşıb. 2,3 hektar sahədə inşa edilən yaşayış kompleksi 5 mərtəbəli olmaqla 5 binadan ibarətdir. Bu binalarda ümumilikdə bir, iki, üç və dördotaqlı 190 mənzil var. Suqovuşan kəndi fasiləsiz elektrik enerjisi, qaz, içməli su və yüksək sürətli internet xətti ilə təmin edilib.

Qeyd edək ki, hazırda Qarabağda və Şərqi Zəngəzurd, ora köçürülən keçmiş məcburi köçkünlərlə yanaşı, bu bölgədə aparılan layihələrin icrasında çalışan, həmçinin ayrı-ayrı dövlət qurumlarının yerli bölmələrində xidməti vəzifələrini yerinə yetirən, yəni fəaliyyətə başlamış səhiyyə, təhsil, mədəniyyət, turizm, sənaye, energetika müəssisələrində işləyən, ümumilikdə 40 minə yaxın insan yaşayır.

Ağdərə sakini: "12 yaşında tərkt etdiyim torpaqlara qayıtmışam"

Kəndimizi tərkt edəndə 12 yaşım var idi. Bu gün uşaq vaxtı tərkt etdiyim və hər zaman xəyalımda yaşadığım torpaqlara qayıtmışam.

AZƏRTAC-ın bölgə müxbiri xəbər verir ki, bu sözləri bu gün Ağdərə rayonunun Suqovuşan kəndinə köç edən keçmiş məcburi köçkün Aytəkin Əmiraslanova deyib.

"Suqovuşanda gözəl mənzillə təmin edildim. Prezidentimizə minnətdarlığımı bildirirəm. Allah şəhidlərimizə rəhmət eləsin. Allah ordumuzu qorusun", - deyə o bildirib.

Keçmiş məcburi köçkün:

"Çox sevinirik, çünki illər sonra yurd həsrətinə son qoyulur"

Bu gün çox sevinirik, çünki illər sonra yurd həsrətinə son qoyulur. AZƏRTAC-ın bölgə müxbiri xəbər verir ki, bu sözləri bu gün Ağdərə rayonunun Suqovuşan kəndinə köç edən keçmiş məcburi köçkün Validə Əmiraslanova deyib.

"Bizə doğma yurda qayıdış sevincini yaşadan Prezidentimizə, ordumuza minnətdaram. Allahdan şəhidlərimizə rəhmət, qazilərə cansağlığı diləyirəm", - deyə o bildirib.

Qeyd edək ki, Prezident İlham Əliyevin tapşırığına uyğun olaraq, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə Böyük Qayıdış dair I Dövlət Proqramına əsasən Ağdərənin Suqovuşan kəndinə növbəti köç karvanı yola salınıb. Bu mərhələdə Suqovuşan kəndinə 54 ailə - 179 nəfər köçürülüb.

Mədəniyyət

● Sələflər

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin ilk xarici işlər naziri

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin qurucularından olan Məmməd həsən Hacınskinin 150 illiyi respublikamızın şəhər və rayonlarında böyük təntənə ilə qeyd edilir.

M.Hacınski 1918-ci il mayın 27-də yaradılan Azərbaycan Milli Şurasının üzvü olub, Azərbaycanın İstiqlal Bəyannaməsinin altında onun da imzası var.

Tanınmış memar, inşaatçı, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin görkəmli dövlət xadimi Məmməd həsən Hacınski 1875-ci il martın 3-də Bakıda Cəfər qulu bəyin ailəsində dünyaya göz açıb. Məmməd həsən ilk təhsilini Bakı Realı Məktəbində alıb. Bu məktəbi bitirdikdən sonra o, 1897-ci ildə Sankt-Peterburq şəhərinə gedib, Peterburq Texnologiya İnstitutuna daxil olub. Bu zaman Rusiyanın siyasi, ictimai və mədəni həyatı ilə yaxından tanış olmağa başlayıb. Şəhərin gözəlliyi, zəngin memarlıq abidələri gənc Məmməd həsəndə böyük maraq doğurub.

1902-ci ildə Peterburq Texnologiya İnstitutunu müvəffəqiyyətlə bitirən Məmməd həsən vətənə qayıtdıqdan sonra Bakı şəhər idarəsinin tikinti şöbəsinin rəisi təyin olub. Doğulduğu və boy-a-baş çatdığı qədim şəhərin taleyinə yaxşı bələd olan Məmməd həsən Hacınski işə başladığı ilk günlərdən Bakı şəhərinin baş planının hazırlanıb həyata keçirilməsində, bağ və bağçaların, bulvarın, yol və meydanların genişləndirilməsində və yeni binaların tikintisində yaxından iştirak edib. 1912-ci ildə şəhər idarəsi M.Hacınskinin redaktəsi ilə Bakı küçələrinin abadlaşdırılması haqqında kitab çap etdirib. O, Bakının ən qədim abidələrindən olan Şirvanşahlar tarixi abidəsinin qorunması və bərpası, bulvarın genişləndirilməsi haqqında Bakı Duması qarşısında məsələ qaldırıb. Bundan sonra Zivər bəy Əhməd bəyov və Ə.Abuyev Şirvanşahlar Sarayının bərpası layihəsini hazırlamaq üçün elmi-tədqiqat işləri aparıblar. Məmməd həsən 1902-1917-ci illərdə Bakı Dumasının üzvü olub və onun bir çox iclaslarına sədrlik edib. O, eyni zamanda Bakının siyasi və ictimai həyatında da fəal iştirak edib.

1904-cü ildə Bakıda sosial-demokrat meyilli gənclərdən ibarət bir qrup meydana çıxır. Onlar Azərbaycan dilində qeyri-leqal "Hümmət" qəzetini buraxmağa, bununla da getdikcə formalaşmağa və təşkilatla çevrilərək əhali arasında inqilabi iş aparmağa

başlayırlar. "Hümmət" in yaranması və fəaliyyətində M.Rəsulzadə, M.Əfəndiyev, M.Mövsumov və başqaları ilə yanaşı, Məmməd həsən Hacınskinin də əməyi olub. Rusiyada iştigalçılığını itirən müsəlman xalqlarına yardım və azadlığı uğrunda gizli mübarizə aparən Müsavat Partiyası 1917-ci il fevral inqilabından sonra açıq fəaliyyətə keçib. 1917-1920-ci illər M.Hacınskinin ictimai-siyasi fəaliyyətinin ən qızgın və gərgin dövrü olub. Arxiv materiallarından məlum olduğu kimi, 1917-ci il martın 5-də Bakıda İctimai Təşkilatlar Şurası və onun İcrayyə Komitəsi yaradılır. M.Hacınski bu komitənin heyətinə daxil olur. Martın 29-da Bakıda Müsəlman Milli Şurasının Müvəqqəti İcrayyə Komitəsi təşkil edilir. Komitənin sədri Məmməd həsən Hacınski seçilir. Komitə 1917-ci il aprel ayının 15-20-də Bakıda Qafqaz müsəlmanlarının qurultayını keçirir. Hacınski qurultay təbrik nitqi ilə açaraq: "Rusiyada qır mütləqiyyətinin devrilməsi Qafqaz müsəlmanları üçün imkanlar yaradıb. Biz bu imkanlardan istifadə edərək ümummilli, o cümlədən ümumi dövlət məsələlərində müsəlmanların milli siyasi məsələsinə həll etməliyik", - deyib.

Hacınski mayın 11-17-də Moskvada keçirilən Ümumrusiya müsəlmanları qurultayına da iştirakçı olub. 1917-ci il oktyabrın 26-31-də Bakıda keçirilən Türk Ədəmi Mərkəzi Partiyası Müsavat partiyasının I qurultayında Mərkəzi komitə seçilir. Onun tərkibinə M.Rəsulzadə, N.Yusifbəyov, R.Vəkilov, X.Rəfiyev və başqaları ilə yanaşı, M.Hacınski də daxil olur. O, 1917-ci ilin oktyabr-noyabr aylarında Bakı Şəhər Dumasına keçirilən seçkilərdə iştirak edir və Dumaya üzv seçilir. Məmməd həsən 1917-ci il noyabrın 15-də yaradılan Qafqazqaziya Komissarlığının ticarət və sənaye komissarının müavini vəzifəsində çalışır. 1918-ci il fevralın 23-də Tiflis şəhərində gürcü, erməni və Azərbaycan nümayəndələrindən ibarət Qafqazqaziya Seymi işə başlayır. Onun işində Azərbaycan Duması Müsavat Partiyasından və bitərəf demokratik qruplardan 30 nəfər, o cümlədən Məmməd həsən Hacınski də iştirak edir.

Bu partiya və təşkilatlardan əlavə, Müsəlman Sosialist Partiyasından 7, İttihad Partiyasından 3, Hümmət Partiyasından 4 nümayəndə iştirak edir. Ümumiyyətlə, Qafqazqaziya Seymində Azərbaycan 44 deputat var idi. Seymdə Türkiyə ilə Cənubi

Qafqaz arasında sülh danışıqları aparmaq üçün gürcü, erməni və azərbaycanlıları təmsil edən nümayəndə heyəti seçilir. Onun tərkibinə Seymdəki Azərbaycan fraksiyasından M.Hacınski, X.Xasmmədov, M.Mehdiyev, İ.Heydərov daxil edilir. Danışıqlar aprel ayının 14-də öz işini dayandırdığına və nümayəndələr geri çağırıldığına görə onun işində fasilə elan olunur. Bu fasilə elanından qeyri-adi hissələr keçirən Hacınski Seymin qərarını sülhü pozmaq kimi qiymətləndirərək, "Beynəlxalq münasibətlər tarixində tayı-bərabəri olmayan bir tənqibət" adlandırır. 1918-ci il aprelin 22-də Seym səs çoxluğu ilə Qafqazqaziya Demokratik Federativ Respublikası yarandığını elan edir. Aprelin 26-da isə Qafqazqaziyanın yeni hökuməti təşkil olunur. Məmməd həsən Hacınski bu hökumətdə ticarət və sənaye naziri vəzifəsini tutur.

Seymdəki Azərbaycan nümayəndələrinin gərgin söyləri nəticəsində Batumda sülh danışıqlarına başlamaq haqqında razılıq əldə edilir və nümayəndə heyəti yaradılır. Bu rəy 6 nümayəndə, o cümlədən M.Hacınski də daxil edilir. Mayın 11-də keçirilən bu konfransda M.Ə.Rəsulzadə ilə birlikdə M.Hacınski azərbaycanlıların mənafeyini fəallıqla müdafiə edir. Nəticədə, Qafqazqaziya Demokratik Federativ Respublikası həm daxili, həm xarici məsələləri, həm də millətlər arasındakı ziddiyyətləri həll edə bilməyərək üç müstəqil dövlətə ayrılır. 1918-ci il mayın 27-də Seymin azərbaycanlı deputatları fəvqəladə iclas çağırır Azərbaycan Milli Şurasının yarandığını elan edirlər. Onun sədrliyinə Batum danışıqlarında iştirak edən M.Ə.Rəsulzadə seçilir.

Mayın 28-də Milli Şuranın ilk iclasında Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti elan edilir. Fətəli xan Xoyskinin başçılığı ilə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin Nazirlər Şurası yaradılır. Məmməd həsən Hacınski, Batumda olmasına baxmayaraq, Azərbaycanın ilk xarici işlər naziri vəzifəsinə seçilir. O bu xəbəri eşidən kimi Osmanlı dövləti Xarici İşlər Nazirliyindən Azərbaycanın müstəqilliyinin Rusiya və Avropa ölkələri tərəfindən tanınmasında vasitəçilik etməsinə xahiş edir. 1918-ci il iyun ayının 4-də Batum şəhərində Osmanlı imperatorluğu hökuməti ilə Azərbaycan Respublikası arasında dostluq müqaviləsi bağlanır. Azərbaycan xarici ölkə ilə bağladığı bu ilk müqaviləni Türki-

yə tərəfindən ədliyyə naziri, Senatın sədri Xəlil bəy və Qafqaz cəbhəsinin Baş komandanı Mehmet Vehib paşa, Azərbaycan tərəfindən isə Milli Şuranın sədri M.Ə.Rəsulzadə, xarici işlər naziri M.H.Hacınski imzalayır. Müqavilənin dördüncü bəndinə əsaslanan M.Ə.Rəsulzadə və M.Hacınski türk hökumətinə ağır və çətin vəziyyətdə olan Azərbaycana hərbi yardım üçün müraciət edir.

1918-ci il dekabrın 7-də fəaliyyətə başlayan Azərbaycan parlamentinin üzvləri arasında Məmməd həsən Hacınski də var idi. Azərbaycan parlamentinin dekabrın 28-də keçirilən iclasında Paris sülh danışıqlarında iştirak edəcək nümayəndə heyətinin tərkibinə Topçubaşov (sədr), M.Hacınski (sədrin müavini), Ə.Əgəyev, C.Hacıbəyli, M.Mehdiyev və başqaları seçilir. Topçubaşov İstanbulda olduğu üçün M.Hacınski oraya qədər nümayəndə heyətinə başçılıq edir və heyətin qarşısında duran məsələlərin həllinə çalışır.

Məmməd həsən Hacınski 1918-ci ilin may-dekabr aylarında Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin xarici işlər naziri olduğu dövrdə qonşu ölkələrlə sərhəd, demir yolu, Bakı-Batum neft kəmərinin birlikdə istifadə və digər məsələlərin həllində gərgin fəaliyyət göstərmişdir. 1919-cu ildə M.Hacınski Topçubaşovla birlikdə Paris Sülh Konfransında iştirak edən nümayəndə heyətinin tərkibində yer alıb. Danışıqlar zamanı nümayəndələr ABŞ, Böyük Britaniya, Almaniya, İtaliya, Türkiyə, İran və digər ölkələrin başçıları, dövlət nümayəndələri, diplomatları ilə görüşərək Azərbaycanın azadlığa çıxması uğrunda xalqımızın apardığı mübarizə, ağır iqtisadi vəziyyət, zəngin neft ölkəsi olması haqqında məlumatlar verirlər. Mehdi ardıcıl və gərgin əməyi nəticəsində 1920-ci il yanvarın 11-də Ali Şura tərəfindən Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin dəfəlik tanınması haqqında qərar qəbul edilir. 1919-cu il dekabrın 2-11-də Bakıda keçirilən Türk Demokratik Federal Müsavat Partiyasının II Qurultayında partiyanın siyasi komissiyası və yeni Mərkəzi Komitəsi təşkil edilir. Komitənin tərkibinə M.Rəsulzadə, N.Yusifbəyov, M.Vəkilovla yanaşı, M.Hacınski və başqaları da seçilir.

1920-ci il dekabrın axırlarında Azərbaycan hökumətində ağır siyasi və iqtisadi vəziyyətlə əlaqədar böhran baş verdiyindən hökumət dəyişiklikləri olur. Dekabrın 24-də N.Yusifbəyovun təşkil etdiyi kabinetdə M.Hacınski daxili işlər naziri, fevralın 18-dən isə ticarət, sənaye və ərzaq naziri vəzifəsinə daşılır. Fəqət bu hökumət dəyişikliyi də bir nəticə vermədiyindən Məclisi-məbusan (Azərbaycan parlamenti) yeni hökumətin təşkilini M.Hacınskiyə tapşırır. Hacınski parlamentdə fəaliyyət göstərən partiya və fraksiyalarla bir müddət danışıqlar aparır, hətta kommunistlərlə görüşüb və onlara öz hökumətində nazir vəzifələri təklif edir. Bolşeviklər belə bir hökumətdə iştirakdan imtina edirlər.

1920-ci ilin aprel ayında sovet Rusiyası tərəfindən Şərqdə ilk demokratik respublika olan Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti devrildikdən sonra M.Hacınski Azərbaycan SSR Ali Xalq Təsərrüfatı Şurasında, Qafqazqaziya Dövlət Plan Komitəsində müxtəlif vəzifələrdə çalışmışdır. Təəssüflər olsun ki, Azərbaycanın başqa görkəmli siyasi və ictimai xadimləri kimi M.Hacınski də repressiyaya məruz qalıb. O, 1930-cu il dekabrın 3-də Tiflisdə Qafqazqaziya Dövlət Siyasi İdarəsi tərəfindən həbs edilərək dustaqlanaya salınır və ona ağır işgəncələr verilir. Əvvəlcə "ictimaiyyəti" ləqəbli agentlə 31 nömrəli kameralarda bir yerdə saxlanılır. O, hər dəfə istintaqdan sonra Hacınski ilə etdiyi söhbətləri L.Beriyaya çatdırırmış. Beriya 1930-cu il dekabrın 6-da cinayət işinə yazdığı dərəkərdə onu "heyecanlı və zəif inkişaf etmiş adam" adlandırır. Ağır həbsxana həyatına dözməyərək ürək xəstəliyinə və vəərəmə tutulan Məmməd həsən Hacınski 1931-ci il fevralın 9-da Tiflisdə DSI-nin 26 nömrəli kamerasında 56 yaşında özünü asaraq intihar edir. Tarixi şəxsiyyət olan M.Hacınski bununla da totalitarlıqla barışmaz mövqedə durduğunu və öz faciəli ölümü ilə ideyalarından dönməzliyini sübut edir.

Rəhman SALMANLI,
"Azərbaycan"

● Yaddaş

Maarifçi xeyriyyə cəmiyyətləri

XIX əsrin sonu, XX əsrin əvvəllərində Azərbaycanda məktəb şəbəkəsinin genişləndirilməsi, azərbaycanlı şagirdlərin sayının artması ölkədə iqtisadi və ictimai-siyasi yüksəlişə əlaqədar idi. Bakı şəhəri iri sənaye və iqtisadi mərkəzlərdən birinə çevrildi.

Bu, ilk növbədə, neft sənayesi, gəmiçilik və ticarətin inkişafı ilə bağlı idi. Kənd təsərrüfatı, xüsusən pambıqçılıq və ipəkçilik sahəsində də xeyli

sonlarında onun vəsaiti ilə Təhranda "Səadət" məktəbi və gimnaziyası açılmışdır. Neft maqnatı Gəncədə qadın məktəbinin fəaliyyəti üçün də onlara maliyyə yardımı etmişdir. 1898-ci ildə Hacı Zeynalabdin Bakının mərkəzində öz hesabına məktəb və dəftərxana ləvazimatlarının satılması üçün böyük passaj tikdirmişdir.

H.Z.Tağıyev Azərbaycan tarixində Bakıda ilk qadın tədris müəssisəsinin banisi kimi tanınır. 1896-cı il aprelin 24-də H.Z.Tağıyev öz hesabına azərbaycanlı qızların dünyəvi təhsil

büsi ilə 1906-1910-cu illərdə Gəncədə "Mədrəseyi-ruhani", Şamaxıda "Üxüvvət", Ağdamda "Dərülfənn", Şəkiddə "Həqiqəti-subyan", Lənkəranda "Behcet" məktəbləri açılmışdır. "Nicat"ın kitabxanasında müxtəlif mövzularda çoxlu mühazirələr də oxunurdu. Həmin mühazirələri azərbaycanlılarla yanaşı, rus və gürcü uşaqlar da dinləyirdilər. "Nicat" cəmiyyəti axşam kurslarına böyük əhəmiyyət verir, azərbaycanlılar arasında savadın yayılması üçün çox iş görürdü. 1907-ci ildə həmin axşam kurslarında 280-ə yaxın adam oxuyurdu. Bundan başqa, cəmiyyətin nəzdində pedaqoji ədəbiyyat şöbəsi də fəaliyyət göstərirdi. Cəmiyyətin orqanı olan "Nicat" qəzeti isə 1910-cu ilin noyabrında İ.Aşurbəyovun redaktorluğu ilə çap olunmağa başlamış və 86 nömrəsi nəşr edilmişdir.

XX əsrin əvvəllərində yaradılmış xeyriyyə cəmiyyətlərindən biri də "Səfa"dır. Bu cəmiyyət 1910-cu il dekabrın 12-də təsis edilmişdir. Cəmiyyətin əsas qayəsi sırf maarifçilik ideyalarının yayılması ilə bağlı idi. 1914-cü ilə qədər Bakıda bir məktəb açan bəli "Səfa" sonradan fəaliyyətini genişləndirərək Biləcəri, Bino, Qobu kəndlərində anadili, Quba qəzasında isə rus-müsəlman məktəbləri açmışdır. "Səfa"nın teatr truppası da fəaliyyət göstərmiş və bu şöbəyə məşhur aktyor Cahangir Zeynalov rəhbərlik etmişdir.

Ruhani cəmiyyəti olan "Səadət" 7 iyun 1907-ci ildə yaradılmışdır. Cəmiyyətin təşkilində H.Z.Tağıyev, H.Rəsulov, V.Əfəndiyev, A.Dadaşov və başqaları fəallıq göstərmişlər. "Səadət" məktəb açmaqdan başqa, müxtəlif xeyriyyə işlərində də iştirak etmişdir. Cəmiyyətin nəzdindəki məktəbdə əsasən dini təbriyə verilir və 7 yaşından 10 yaşınadək uşaqlara ilahiyat elmləri öyrədilir. Cəmiyyətin və rus dilləri tədris edildirdi. Məktəbdə görkəmli pedaqog Əli bəy Hüseynzadə dərs deyirdi. O, məktəbin rəhbəri kimi U.Hacıbəyli, F.Ağazadəni, Parisdə təhsil almış Ceyhun bəy Hacıbəyli tədrisə cəlb etmişdir.

Ümumiyyətlə, Azərbaycanda maarifçilik hərəkatının işində xeyriyyə cəmiyyətlərinin böyük rolu olmuşdur. XIX əsrin sonu, XX əsrin əvvəllərində Bakının azərbaycanlı əhalisinin yalnız 19,3 faizi savadlı hesab edilirdi. O dövrün imkanlı ziyalıların, dövlət dərmanlarında olan nümayəndələrinin anadili məktəblərinin açılması tələblərinə qar Rusiyanı biganə münasibət göstərirdi. Bu da çarizmin müstəmləkə siyasətinin maarifçilik sahəsində qəbənq şəkildə özünü biruzə verməsinə daha bir sübut idi. Ona görə də Bakının imkanlı ziyalıları, neft sahibkarları xeyriyyə cəmiyyətlərindən xətti ilə bu işi həyata keçirirdilər.

İradə ƏLİYEVƏ,
"Azərbaycan"

irəliyə işlər özünü göstərdi. Bakıda, Gəncədə, Şəkiddə, Şuşada və digər yerlərdə yüngül sənaye müəssisələri yaradıldı. Ona görə də savadlı, təhsilli kadrlara xüsusi ehtiyac duyulurdu. Sahibkarlar, əsasən, Bakının neft sənayeciləri maarifçiliyin inkişafına maddi vəsaitlər ayırırdı. Bakı və Gəncədə yaranmış xeyriyyə cəmiyyətlərinin xətti ilə məktəblərə yardımlar edirdilər.

Bu baxımdan məşhur məsenat və neft sənayecisi Hacı Zeynalabdin Tağıyevin o dövrdəki fəaliyyəti müstəsna əhəmiyyət kəsb edirdi. Son dərəcə təmkinli və zəhmətkeş olan Z.Tağıyev xeyriyyəçiliyi ilə başqalarını həmişə heyran qoyurdu. Bu şəxsiyyət digər sahələrdəki fəaliyyəti ilə yanaşı, Azərbaycanda maarifçilik hərəkatında da son dərəcə böyük rol oynamışdı. O hələ 1883-cü ildə Bakıda teatr binası tikdirmiş və burada 1908-ci ildə Üzeyir bəy Hacıbəylinin "Leyli və Məcnun" operasının ilk tamaşası qoyulmuşdu.

1894-cü ildə H.Z.Tağıyev Mərdəkanda kənd təsərrüfatı məktəbini açmışdır. 1896-cı ildə Sankt-Peterburqda Müsəlman Xeyriyyəçilik Cəmiyyəti binasının özülünün qoyulması üçün iri məbləğdə vəsait ayırmışdır. İki il sonra Tağıyev "Kaspi" mətbəəsini və qəzetini alıb Azərbaycanın görkəmli ictimai xadimləri Əlimərdan bəy Topçubaşova və Əhməd bəy Ağayevə vermişdir. XIX əsrin

almanları üçün məktəb açılması xahişi ilə rəhbər təhsil orqanlarına müraciət edir. Yalnız 1901-ci il oktyabrın 7-də Bakıda ilk müsəlman qadın təhsili müəssisəsi açılır. Qapalı tədris ocağı olan məktəbdə yalnız 7 yaşına çatmış azərbaycanlı qızlar qəbul olunurdu. İlbel artan şagirdlərin sayı 1902-ci ildə artıq 71 nəfərə çatırdı. Onlardan 35-i xeyriyyəçi Zeynalabdin Tağıyevin vəsaiti hesabına təhsil alırdı.

H.Z.Tağıyev "Nəşiri-maarif" cəmiyyətinin sədri olmuşdur. Bu cəmiyyət Bakı quberniyasında müsəlmanlar arasında savad yaymaq üçün yaradılmış təhsil mərkəzi idi. 1906-cı ildə təşkil edilmişdi. Cəmiyyətin yaradılmasında Ə.Əhmədovun, A.Tağıyevin, A.Həsənovun, M.Hacınskinin xüsusi rolu olmuşdur. Bu cəmiyyətin işində N.Nərimanov, M.F.Axundzadə, M.Əzizbəyov, H.Zərdabi yaxından iştirak etmişlər. 1907-ci ildə cəmiyyətin xətti ilə Bakıda ilk dəfə üçsinifli məktəb açılmışdır.

Maarifçi xeyriyyə cəmiyyətləri içərisində "Nicat" cəmiyyətinin fəaliyyəti xüsusi qeyd olunmalıdır. Bu cəmiyyət 1906-cı il martın 9-da təsis olunmuşdur. Cəmiyyətin nizamnaməsində əsasən müsəlmanlar arasında maarif, savadı yaymaq və azərbaycanlı uşaqlarına ibtidai, orta və ali təhsil vermək, təhsil alanlar içərisində ana dili və ədəbiyyatın inkişafına kömək etmək, şagirdlərə maddi və mənəvi yardımlar göstərmək kimi məqsədlər xüsusi yer tuturdu. "Nicat" cəmiyyətinin təşəb-

Özbəkistanda Mirzə Qədim İrəvaninin yaradıcılığına həsr edilmiş rəsm müsabiqəsi keçiriləcək

Azərbaycanın Özbəkistandakı səfirliyinin nəzdindəki Heydər Əliyev adına Mədəniyyət Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə Özbəkistan Rəssamlıq Akademiyasının dəstəyi ilə "Şərq vaxtdı - Mirzə Qədim İrəvani və özbək ornamətləri" adlı rəsm müsabiqəsi elan edilib.

Müsabiqənin keçirilməsində məqsəd Mirzə Qədim İrəvaninin yaradıcılığının və eləcə də erkən Azərbaycan milli modern rəssamlıq ənə-

nələrinin xaricdə, eyni zamanda gənc nəsillər arasında daha geniş təbliğ olunmasını təmin etmək, onun yaradıcılığını gələcək nəsillərə daha

geniş şəkildə tanıtmaya imkan yaratmaqdır.

Müsabiqəyə təqdim edilmiş əsərlər təşkil edilmiş müvafiq komissiya tərəfindən qiymətləndiriləcək. Qaliblər və seçilmiş əsərlər Heydər Əliyev adına Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzində keçiriləcək xüsusi sərgidə nümayiş etdiriləcək, qaliblər mükafatlandırılacaq.

Bolonyada "Vətən müharibəsi tarixi - Şəxsiyyət faktoru" kitabının təqdimatı olub

Dünyanın ən böyük kitab sərgilərindən olan Bolonya Beynəlxalq Uşaq Kitab Sərgisində ölkəmiz xüsusi stendlə təmsil olunub.

Sərgi günlərində Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti və AMEA Tarix İnstitutunun birgə layihəsi olan "Vətən müharibəsi tarixi - Şəxsiyyət faktoru" kitabının təqdimatı da baş tutub.

Azərbaycan nümayəndə heyətinin üzvləri stendi ziyarət edən qonaqlara kitabı təqdim edərək, onlara kitab haqqında geniş məlumat veriblər.

Qeyd edək ki, kitabda Vətən müharibəsində qazanılan şanlı qələbənin memarı kimi Prezident İlham Əliyevin müdrik siyasəti, qətiyyəti, yüksək intellekti, dahi sorkordolik qabiliyyəti öz əksini tapıb. Kitab 10 xarici dilə tərcimə edilib və bir sıra xarici dövlətlərdə təqdimatı keçirilib.

Azərbaycan Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi tabeliyində Sosial Xidmətlər Agentliyi "Həssas əhali qruplarının sosial müdafiəsi ilə bağlı tədbirlərin təşkili" adlı müsabiqə keçirir

Müsabiqədə qeyri-hökumət təşkilatları, hüquqi və fiziki şəxslər iştirak edə bilərlər. İştirak haqqı yoxdur. Maraqlanan təşkilatlar müsabiqənin Əsas şərtlər toplusunu və texniki tapşırığını əldə etmək üçün nazirliyin tabeliyində Sosial Xidmətlər Agentliyinə (Ünvan: Nərimanov rayonu, Ziya Bünyadov prospekti, 1965, "Çinar Park" biznes mərkəzi, bina 1) yazılı müraciət edə bilərlər.

Müsabiqədə iştirak edən təşkilatların təklifləri 24 aprel 2025-ci il saat 17:00-dan gec olmayaraq agentliyə təqdim edilməlidir. Gecikdirilmiş təkliflər qəbul olunmayacaqdır.

Müsabiqə 25 aprel 2025-ci il saat 11:00-da agentliyin inzibati binasında keçiriləcəkdir.

Əlaqə telefonu: (012) 525-41-30 (daxili-5032)

Müsabiqə komissiyası

Azərbaycan Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi tabeliyində Sosial Xidmətlər Agentliyi "Əlilliyi olan şəxslərin cəmiyyətə integrasiyası və asudə vaxtlarının səmərəli təşkili" adlı müsabiqə həyata keçirir

Müsabiqədə qeyri-hökumət təşkilatları, hüquqi və fiziki şəxslər iştirak edə bilərlər. İştirak haqqı yoxdur. Maraqlanan təşkilatlar müsabiqənin Əsas şərtlər toplusunu və texniki tapşırığını əldə etmək üçün nazirliyin tabeliyində Sosial Xidmətlər Agentliyinə (Ünvan: Nərimanov rayonu, Ziya Bünyadov prospekti, 1965, "Çinar Park" biznes mərkəzi, bina 1) yazılı müraciət edə bilərlər.

Müsabiqədə iştirak edən təşkilatların təklifləri 23 aprel 2025-ci il saat 17:00-dan gec olmayaraq agentliyə təqdim edilməlidir. Gecikdirilmiş təkliflər qəbul olunmayacaqdır. Müsabiqə 24 aprel 2025-ci il saat 11:00-da agentliyin inzibati binasında keçiriləcəkdir.

Əlaqə telefonu: (012) 525-41-30 (daxili-5033)

Müsabiqə komissiyası

Azərbaycan Ordusunun mövqeləri Gorus istiqamətindən atəşə tutulub

Aprelin 9-u saat 19:25-dən 19:35-dək Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələri Gorus rayonunun Xəznəvar və Xanazax yaşayış məntəqələri istiqamətlərində yerləşən mövqelərdən Azərbaycan Ordusunun mövqelərini atıcı silahlardan fasilələrlə atəşə tutub.

Müdafiə Nazirliyindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, bölmələrimiz tərəfindən qeyd olunan istiqamətlərdə adekvat cavab tədbirləri görüldü.

Marin Le Pen məhkəmə hakimlərini onu siyasi qərar əsasında cəzalandırmaqda ittiham edir

Milli Birlik (RN) partiyasının lideri Marin Le Pen ona hökm çıxaran hakimlərə qarşı ittihamlar səsləndirib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, o, güclü qərəzin qurbanı olduğunu iddia edərək, məhkəmənin siyasi tərəfkeşliyinə işarə edib: "Bu, məhkəmə qərarı deyil. Bu, siyasi qərarıdır!"

"Həqarət, qisas və məhkəmənin müxalifətə qarşı ova çıxmaq anlayışı mənim ədalət anlayışına tamamilə ziddir", - deyə M. Le Pen əlavə edib. İfrat sağçı deputat hakimlərin səhv edə biləcəyini hesab edir və heç nədən imtina etməyəcəyini vəd edib. Marin Le Pen 500000 insanın onu dəstəkləmək üçün onlayn petisiyaya imza atdığını deyib.

RN-nin prezidenti Jordan Bardella 2025-ci il martın 31-nin Fransa üçün qaranlıq bir tarix olaraq qalacağını (Marin Le Penin məhkum olunduğu gün) deyərək, demokratik çöktüyü tənqid edib.

Müdafiə naziri tərəfindən təsdiq olunmuş 2025-ci ilin hazırlıq planına əsasən, Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidməti ilə birləşmiş hərbi hissələrdə ehtiyatdan çağırılan bir qrup hərbi vəzifəlinin cəlb edildiyi növbəti təlim toplanışı başlayıb.

Hərbi vəzifəliylərlə növbəti təlim toplanışı başlayıb

Müdafiə Nazirliyinin Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, ehtiyatdan çağırılan hərbi vəzifəliylər müvafiq qeydiyyatdan və həkim müayinəsindən keçdikdən, eləcə də, bütün təminat növləri ilə tam təmin olunduqdan sonra plana uyğun məşğələlərə cəlb edirlər.

Təlim toplanışı zamanı iştirakçıların maarifləndirici söhbətlər aparılacaq, onlara təhlükəsizlik qaydaları çatdırılacaq və sıra hazırlığı üzrə məşğələlər təşkil olunacaq.

Toplanışda həmçinin hərbi vəzifəliyə döyüş zamanı ilk tibbi yardımın göstərilməsi qaydaları öyrədi-

ləcək, yaralıların ərazidən təxliyə edilməsi üsulları məşq etdiriləcək.

Tədris proqramına müvafiq olaraq toplanışa cəlb edilən heyətlə çöl şəraitində keçiriləcək məşğələlərdə iştirakçılar Azərbaycan Ordusunun arsenalında olan müasir silah və texnika ilə tanış olacaq, onların döyüş tətbiqini öyrədi-

lən. Həmçinin bölmələrimizin silahlanmasında olan atıcı silahlardan döyüş atışları icra edəcəklər. Keçirilən toplanışlarda əsas diqqət hərbi vəzifəliylərin döyüş hazırlığı səviyyəsini artırılması, praktiki vərdişlərinin təkmilləşdirilməsi, eləcə də bilik və bacarıqlarının inkişaf etdirilməsinə yönəldilib.

OXUCULARIN VƏ MƏTBUATYAYIMI TƏŞKİLATLARININ NƏZƏRİNƏ!

“AZƏRBAYCAN” qəzetinə

2025-ci il üçün abunə yazılışı davam edir!

Abunə respublikanın bütün poçt şöbələri tərəfindən aparılır. Eyni zamanda aşağıda göstərilən mətbuat yayımı qurumlarına müraciət edə bilərsiniz:

“Azərpoçt” MMC (012) 598-49-55, (051) 225-02-13

“Azərmətbuat yayımı” ASC (012) 441-19-91, (050) 322-33-17

“Qaya” firması (012) 566-77-80, (050) 214-40-53

“Region Press” MMC (055) 316-79-01, (050) 316-79-01

“Sama-M” MMC (012) 594-09-59

“Ziya” LTD (012) 497-76-96, (050) 306-77-22

“Pressinform” MMC (012) 598-49-52, (070) 340-01-00

“City press” MMC (055) 819-09-26

1 illik -187,20 (yüz səksən yeddi manat iyirmi qəpik) **manat**

6 aylıq - 93,60 (döxsən üç manat altmış qəpik) **manat**

3 aylıq - 46,80 (qırx altı manat səksən qəpik) **manat**

1 aylıq - 15,60 (on beş manat altmış qəpik) **manat**

Hörmətli oxucular!

Abunə ilə bağlı hər hansı bir problemlə üzləşsəniz, redaksiyaya (Tel.: (012) 539-59-33) zəng vura bilərsiniz.

Azərbaycan-İtaliya hərbi pilotları arasında ekspert görüşü keçirilib

Azərbaycan Hərbi Hava Qüvvələri ilə İtaliya Respublikası Silahlı Qüvvələrinin Baş Qərargahı arasında imzalanmış ikitərəfli hərbi əməkdaşlıq planına uyğun olaraq hərbi pilotların təcrübə mübadiləsi çərçivəsində ekspert görüşü keçirilib.

Müdafiə Nazirliyinin Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, "Tə-

mil uçuş təlimi sahəsi üzrə ekspert görüşü" zamanı 4-cü və 5-ci nəsil döyüş təyyarələrinin pilotlarının təməl və təkmil səviyyəsində hazırlığı, eləcə də "Beynəlxalq təlim məktəbi" haqqında tərəflərin təqdimatları dinlənilib.

Görüşdə qarşılıqlı təcrübə mübadiləsi məqsədilə bu cür tədbirlərin keçirilməsinin əhəmiyyəti xüsusi qeyd edilib.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin rəhbərliyi və Aparatın əməkdaşları Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin müavini Samir Şərifova atası

RAUF ŞƏRİFOVUN

vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyinin rəhbərliyi və kollektivi Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin müavini Samir Şərifova atası

RAUF ŞƏRİFOVUN

vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Milli Məclisin deputatı Xanlar Fətiyev Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin müavini Samir Şərifova atası

RAUF ŞƏRİFOVUN

vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinin komitə sədri Hicran Hüseynova və Rüfət Səfərləyev Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin müavini Samir Şərifova atası

RAUF ŞƏRİFOVUN

vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili (Ombudsman) Səbinə Əliyeva Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin müavini Samir Şərifova atası

RAUF ŞƏRİFOVUN

vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin rəisi general-polkovnik Əli Nəgriyev və xidmətin kollektivi Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin müavini Samir Şərifova atası

RAUF ŞƏRİFOVUN

vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin rəhbərliyi və kollektivi Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin müavini Samir Şərifova atası

RAUF ŞƏRİFOVUN

vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Rəqəmsal İnkişaf və Neqliyyat Nazirliyinin rəhbərliyi və kollektivi Baş nazirinin müavini Samir Şərifova atası

RAUF ŞƏRİFOVUN

vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

"AzərEnerji" ASC-nin rəhbərliyi və kollektivi Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin müavini Samir Şərifova atası

RAUF ŞƏRİFOVUN

vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının rəhbərliyi və kollektivi Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin müavini Samir Şərifova atası

RAUF ŞƏRİFOVUN

vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

"AzerGold" QSC-nin rəhbərliyi və kollektivi Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin müavini Samir Şərifova atası

RAUF ŞƏRİFOVUN

vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Azərbaycan Respublikası Təhlükəsizlik Şurasının katibi Ramil Usubov Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Təhlükəsizlik Xidmətinin rəisi Bəyler Eyyubova əzizi

XALİDƏ ŞAHVERDİYEVANIN

vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Azərbaycan Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyasının rəhbərliyi və kollektivi Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin müavini Samir Şərifova atası

RAUF ŞƏRİFOVUN

vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

İsgəndərovlar ailəsi Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin müavini Samir Şərifova atası

RAUF ŞƏRİFOVUN

vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin rəhbərliyi və kollektivi Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin müavini Samir Şərifova atası

RAUF ŞƏRİFOVUN

vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Azərbaycan Respublikasının Mənzil İnşaatı Dövlət Agentliyinin rəhbərliyi və kollektivi Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin müavini Samir Şərifova atası

RAUF ŞƏRİFOVUN

vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

"Aqrarkredit" Səhmdar Kredit Təşkilatının İdarə Heyəti və kollektivi Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin müavini Samir Şərifova atası

RAUF ŞƏRİFOVUN

vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyinin rəhbərliyi və kollektivi Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin müavini Samir Şərifova atası

RAUF ŞƏRİFOVUN

vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Niyazi Bayramov Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin müavini Samir Şərifova atası

RAUF ŞƏRİFOVUN

vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Azərbaycan Respublikası Əqli Mülkiyyət Agentliyinin rəhbərliyi və kollektivi Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin müavini Samir Şərifova atası

RAUF ŞƏRİFOVUN

vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Azərbaycan Memarlar İttifaqı İdarə Heyətinin sədri Elbay Qasımzadə Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin müavini Samir Şərifova atası

RAUF ŞƏRİFOVUN

vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyinin rəhbərliyi və kollektivi Azərbaycan Respublikasının Baş nazirinin müavini Samir Şərifova atası

RAUF ŞƏRİFOVUN

vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Gəncə Dövlət Universiteti PHŞ-nin rektoru Yusif Yusibov və kollektivi Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin müavini Samir Şərifova atası

RAUF ŞƏRİFOVUN

vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

BAŞ REDAKTOR

Bəxtiyar SADIQOV

Əlaqə telefonları:

Qəbul otağı - 539-68-71, Beynəlxalq həyat, idman və Baş redaktor müavinləri - 538-86-86, 539-72-39 informasiya şöbəsi - 539-63-82, 432-37-68
Məsul katib - 539-43-23, Humanitar siyasət şöbəsi - 538-56-60, 434-55-58
Məsul katib müavinləri - 539-44-91, İctimai əlaqələr şöbəsi - 539-49-20, 538-31-11, Parlament və siyasət şöbəsi - 539-84-41, 539-21-00, Kompüter mərkəzi - 538-20-87, İqtisadiyyat şöbəsi - 538-42-32, 538-35-55, Mühəssislik - 539-59-33

AZ 1073, Bakı şəhəri, Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə, "Azərbaycan" nəşriyyatı, IV mərtəbə

az.reklam@mail.ru

www.azerbaijan-news.az

Qeydiyyat № 1

"Azərbaycan" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb sahifələnmiş, "Azərbaycan Nəşriyyatı" MMC-nin mətbəəsində çap edilmişdir

Qəzetə dərc üçün göndərilən materiallar Azərbaycan dövlətinin mövqeyinə uyğun olmalıdır

Gündəlik rəsmi dövlət qəzeti

Tiraj **3439**
Sifariş **686**

Qiyməti 60 qəpik